



Złożenie pracy online:

**2013-08-28 20:25:15**

Kod pracy:

**10402**

Katarzyna Lachor  
(nr albumu: 17716\*Z/SUM)

Praca magisterska

**Wpływ metody rozliczania VAT na płynność finansową w  
Przedsiębiorstwie transportowym X.**

**The influence of method of calculating VAT on the financial  
liquidity of the X Transport Enterprise.**

Wydział: Nauk Społecznych i Informatyki

Kierunek: Zarządzanie

Specjalność: współczesna rachunkowość

Promotor: dr Ewa Babuśka

*Składam serdeczne podziękowania  
dla Promotora pracy  
dr Ewy Babuška  
za wyrozumiałość, cierpliwość  
oraz pomoc i cenne wskazówki  
w trakcie pisania pracy.*

Praca zawiera szczegółową charakterystykę podatku od towarów i usług. Prezentuje się tu zasady jego naliczania i odliczania, zmiany zawarte w nowych rozporządzeniach oraz charakterystyczne problemy występujące w firmie transportowej. Zawiera ona również podstawowe informacje na temat pozostałych podatków polskiego systemu podatkowego. Wspomniano o płynności finansowej i o jej istotności dla małych i średnich przedsiębiorstw. Celem jest wykazanie, iż kasowa metoda rozliczania VAT jest skuteczniejsza w przypadku Firmy Transportowej X. Rozważania opierane są na literaturze przedmiotu i danych z trzech lat tj. 2010-2012 zaczerpniętych z badanej Firmy. Uzyskane materiały poddano analizie, a następnie modyfikacji, stosując alternatywne zasady i ostatecznie porównano otrzymane wyniki. Badania prowadzą do wniosku, iż w większości okresów rozliczeniowych kasowe zasady rozliczania zobowiązania z tytułu podatku od towarów i usług powodują większą płynność finansową w przedsiębiorstwie. Można sądzić również, iż nowe zasady w podatku VAT, wprowadzone z początkiem 2013 roku prawdopodobnie spowodują ogólnie częstsze terminowe spłaty zobowiązań wobec dostawców.

Kluczowe słowa:

podatek, VAT, płynność finansowa, metoda kasowa, metoda ogólna, przedsiębiorstwo transportowe

The paper contains a detailed description of the value added tax. The rules for the calculation of VAT are presented in this paper. Moreover, the changes included in the new regulations and the specific problems of a transport company are also discussed in this paper. This work also includes basic information on other taxes concerning the Polish tax system. The issue of liquidity is also mentioned in relevance to small and medium-sized enterprises. The aim of this paper is to show that the cash accounting method is more beneficial for the X Transport Enterprise as far as the value-added tax is to be concerned. The considerations included in this paper are based on the literature and data from 2010 to 2012 taken from the audited company. The resulting material was analyzed, and then modified using the alternative rules and the obtained results were compared. The study led to the conclusion that in most accounting periods using the cash accounting method concerning VAT resulted in the increase in liquidity. It seems possible that the new regulations concerning VAT - implemented in 2013- will result in more frequent financial acquittance concerning the liabilities to suppliers.

Key words:

tax, VAT, liquidity, cash accounting method, the generic method, a transport company

## SPIS TREŚCI

|  |           |
|--|-----------|
| Wstęp.....   | 6         |
| <b>ROZDZIAŁ 1 Ogólna charakterystyka podatku od towarów i usług.....</b>                         | <b>8</b>  |
| 1.1 Podstawowe zasady współczesnego systemu podatkowego.....                                     | 8         |
| 1.1.1 Pojęcie oraz cechy podatku.....  | 8         |
| 1.1.2 Funkcje podatku.....   | 10        |
| 1.1.3 Klasyfikacja podatków.....   | 11        |
| 1.1.4 Zasady podatkowe.....  | 12        |
| 1.2 Polski system podatkowy.....   | 14        |
| 1.3 Pojęcie i znaczenie podatku VAT.....   | 18        |
| 1.4 Geneza podatku VAT.....  | 19        |
| 1.5 Metoda rozliczania VAT a płynność finansowa małych i średnich przedsiębiorstw..              | 21        |
| 1.5.1 Przedmiot i znaczenie płynności finansowej małych i średnich<br>przedsiębiorstw.....       | 21        |
| 1.5.2 Metoda rozliczania VAT.....  | 24        |
| 1.5.2.1. Metoda ogólna.....  | 24        |
| 1.5.2.2. Metoda kasowa.....  | 27        |
| <b>ROZDZIAŁ 2 Funkcjonowanie podatku od towarów i usług.....</b>                                 | <b>29</b> |
| 2.1 Zakres przedmiotowy i podmiotowy.....  | 29        |
| 2.2 Powstanie obowiązku podatkowego.....   | 32        |
| 2.3 Prawa i obowiązki podatnika.....   | 34        |
| 2.4 Zwolnienia od podatku VAT.....   | 38        |
| 2.1.1 Zwolnienia podmiotowe.....   | 38        |
| 2.2.1 Zwolnienia przedmiotowe.....   | 39        |
| 2.5 Podstawa opodatkowania i stawki podatku VAT.....   | 40        |
| 2.6 Podatek należny, podatek naliczony.....  | 43        |
| 2.7 Zasady odliczeń i zwrotów.....   | 44        |
| 2.8 Zasady korygowania VAT.....  | 46        |
| 2.9 Wybrane problemy opodatkowania VAT w Polsce.....   | 48        |
| <b>ROZDZIAŁ 3 Rozliczanie podatku od towarów i usług (VAT) w Firmie transportowej<br/>X.....</b> | <b>50</b> |
| 3.1 Charakterystyka Firmy X.....   | 50        |

|  |  |           |
|--|--|-----------|
| 3.2  | Struktura zakupów i podatku VAT naliczonego.....   | 51        |
| 3.3  | Struktura sprzedaży i podatku VAT należnego.....   | 57        |
| 3.4  | Metoda rozliczania podatku VAT stosowana w Firmie X.....   | 59        |
| 3.5  | Przykładowe wyliczenie wpłaty podatku VAT do Urzędu Skarbowego.....  | 62        |
| <b>ROZDZIAŁ 4 Podatek od towarów i usług a płynność finansowa Firmy X.....</b> |  | <b>65</b> |
| 4.1  | Ocena obciążenia podatnika i wpływ na płynność finansową Firmy X.....  | 65        |
| 4.2  | Zastosowanie metody kasowej rozliczania VAT w Firmie X.....  | 69        |
| 4.3  | Analiza wpływu podatku VAT na płynność finansową po wprowadzeniu<br>alternatywnej metody jego rozliczania..... | 71        |
| 4.4  | Porównanie wyników obu metod rozliczania VAT.....  | 75        |
| 4.5  | Wnioski z przeprowadzonych badań.....  | 79        |
| Zakończenie.....   |  | 81        |
| Bibliografia.....  |  | 83        |
| Spis rysunków.....   |  | 85        |
| Spis wykresów.....   |  | 85        |
| Spis tabel.....  |  | 85        |
| Załączniki.....  |  | 86        |

## Wstęp

Głównym założeniem niniejszej pracy jest przedstawienie problemu podatku od towarów i usług tzw. podatku VAT. Wraz z początkiem 2013 roku weszło w życie wiele nowych zmian w ustawie o wspomnianym podatku. Niezwykle interesujące dotyczą kasowej metody rozliczania tego zobowiązania. Dla jednych przedsiębiorców mogą one stać się bardziej uciążliwe, zaś dla innych tj. tych, którym należności nie spływają w określonych terminach bądź w ogóle nie są regulowane, stały się nadzieją na przetrwanie. Zmiany te mogą mieć bowiem poważny wpływ na płynność finansową ich działalności, która jest jednym z najważniejszych czynników, pozwalających na utrzymanie swej firmy na dotychczasowym rynku. W związku z chęcią przedstawienia nowych warunków rozliczania podatku od towarów i usług oraz ukazania znaczenia, jaki ma wybór odpowiedniej metody rozliczania wybranego zobowiązania, za cel główny pracy postawiono omówienie i porównanie ogólnej i kasowej metody rozliczania VAT oraz ocenę ich wpływu na płynność finansową małego przedsiębiorstwa. Dodatkowo zostaną poruszone wyjątkowe sytuacje, występujące przy odliczaniu bądź naliczaniu podatku od towarów i usług w przedsiębiorstwie transportowym.

Podstawowa hipoteza badawcza zakłada, iż podatek od towarów i usług negatywnie wpływa na płynność finansową Przedsiębiorstwa X. Przyпуска się, iż kasowa metoda rozliczania podatku VAT w tej Firmie będzie korzystniejszą. Za pomocą analizy dokumentów i danych otrzymanych z Firmy X odniesiono się do powyższych stwierdzeń. Praca ta służy także pokazaniu, iż wprowadzone zmiany w zasadach kasowych korzystnie wpłyną na działalność wielu innych firm. Badanie zostało przeprowadzone na przykładzie małego przedsiębiorstwa transportowego, którego działalność polega głównie na świadczeniu innym przedsiębiorstwom usług transportowych lub rzadziej usług ogólnobudowlanych. Ograniczono się tutaj do trzech lat tj. 2010 – 2012. Zobowiązanie z tytułu podatku od towarów i usług Firma ta rozlicza na zasadach ogólnych. Analizując otrzymane od Firmy dokumenty obliczono kwartalnie płynność finansową przy dotychczasowej metodzie rozliczania VAT. Następnie na podstawie Podatkowej Księgi Przychodów i Rozchodów, rachunków bankowych oraz innych pomocnych danych zaczerpniętych z badanej jednostki gospodarczej wprowadzono alternatywną tj. kasową metodę rozliczania tego podatku. Po uzyskaniu wyników w postaci kwartalnych rat zobowiązania z tytułu VAT, które zostały symulacyjnie wyliczone przy użyciu nowych, obowiązujących od stycznia 2013 roku zasad, ponownie obliczono tzw. wypłacalność Przedsiębiorstwa transportowego X. Ostatecznie

dokonano porównania obu metod, metody ogólnej rozliczania podatku VAT z metodą kasową. Odniesiono się tu zarówno do ogólnych wysokości kwartalnych rat wpłacanych do urzędu skarbowego z tytułu podatku VAT, jak i do poziomów bieżącej płynności finansowej.

W pierwszym rozdziale zaprezentowano na początek ogólną definicję podatku, jego cechy i funkcje, a także najczęściej występujące klasyfikacje podatków i zasady podatkowe. Przedstawiono w nim również obecny system podatkowy w Polsce, w którym pokrótce wspomniano o najważniejszych polskich podatkach. Zawarto tu także podstawowe informacje na temat płynności finansowej w przedsiębiorstwie. Pierwszą część pracy kończy ogólne nawiązanie do podatku od towarów i usług (w tym do jego metod rozliczania), który w kolejnym rozdziale został już bardziej szczegółowo opisany.

Drugi rozdział, podobnie jak poprzedni, zawiera zagadnienia teoretyczne dotyczące dokładnego przedstawienia tytułowego podatku VAT. Opisano w nim zakres przedmiotowy i podmiotowy podatku VAT, moment powstania obowiązku podatkowego, prawa i obowiązki jakie posiada płatnik, zwolnienia o charakterze podmiotowym i przedmiotowym, podstawę opodatkowania i obowiązujące stawki, podatek należny i naliczony, zasady odliczeń i zwrotów oraz zasady korygowania VAT. Zamykają go przedstawione charakterystyczne problemy, występujące w przedsiębiorstwie transportowym w związku z rozliczaniem podatku od towarów i usług.

Trzeci rozdział pracy jest częścią odnoszącą się do konkretnego przedsiębiorstwa. Zawarta jest w nim ogólna charakterystyka badanej jednostki, struktura jej zakupów i VAT naliczonego, struktura sprzedaży i VAT należnego oraz sposób, w jaki rozlicza się w niej zobowiązanie z tytułu podatku od towarów i usług, który ostatecznie pokazano na przykładzie jednego konkretnego okresu rozliczeniowego.

Ostatni czwarty rozdział jest kontynuacją trzeciego. Nawiązuje on już do oceny wpływu, jaki ma metoda rozliczania podatku od towarów i usług na płynność finansową badanego Przedsiębiorstwa. Przedstawiono tu wyniki stosowanej dotychczas w Firmie X metody, jak również te, które uzyskano po symulacyjnym wprowadzeniu metody kasowej. Zostały one porównane pod względem wartości zobowiązania podatkowego oraz osiągniętej płynności finansowej w poszczególnych okresach rozliczeniowych.

Praca zakończona została wnioskami, wynikającymi z analizy porównawczej dwóch możliwych metod rozliczania zobowiązania z tytułu podatku od towarów i usług. Wskazano, jakie konsekwencje może nieść ze sobą nieodpowiedni i pochopny wybór zasady rozliczania zobowiązania.

## Rozdział 1

# Ogólna charakterystyka podatku od towarów i usług

### 1.1 Podstawowe zasady współczesnego systemu podatkowego

#### 1.1.1 Pojęcie oraz cechy podatku

Podatek od towarów i usług wspólnie z innymi podatkami stanowi system podatkowy, obowiązujący obecnie w Polsce. Dla zrozumienia tematu niezbędne jest rozpoczęcie od tego, czym w ogóle podatek jest, jakie posiada cechy, jakie funkcje powinien spełniać, jakimi zasadami należy się kierować przy tworzeniu systemu podatkowego i jaka jest klasyfikacja podatków.

Podatek to wynikające z odpowiedniej ustawy, jednostronnie ustalane świadczenie pieniężne, będące dochodem państwa lub organizacji publicznoprawnych, które jest przymusowe, ogólne, nieodpłatne i bezzwrotne.<sup>1</sup> Definicja podatku zawiera jego cechy stałe tj.: jednostronność, pieniężny charakter, przymusowość, bezzwrotność, nieodpłatność oraz ogólny charakter. Wszystkie te cechy są jednakowo ważne, muszą występować jednocześnie, aby dane świadczenie mogło być nazwane podatkiem.

Podatki są jednostronnie (arbitralnie) ustalane, oznacza to, że ich wysokość, która jest ustalana przez odpowiednie instytucje publiczne, a następnie zapisywana w odpowiednich ustawach, nie podlega negocjacji.

Pieniężny charakter to cecha, która mówi, że podatek, jako kategoria finansowa jest płacony tylko i wyłącznie w obowiązującej w danym kraju i w danej chwili walucie. Jego zapłaty nie można dokonać w innej formie np.: świadcząc w naturze, wykonując osobistą usługę, wręczając jakąś rzecz czy prawo majątkowe.

Kolejna cecha – przymusowość oznacza, iż państwo lub jednostka samorządu terytorialnego, aby wyegzekwować należności podatkowe, ma prawo zastosować środki przymusu tj. trybu postępowania egzekucyjnego.

Następną cechą jest bezzwrotność, wyrażająca się tym, że świadczenie podatkowe nie może być zwrócone beneficjentowi. Wpłata należnego podatku jest ostateczna i definitywna. Tylko w sytuacji, gdy podatki zostały pobrane w nadmiarze lub nienależnie, następuje ich zwrot do podatnika.

---

<sup>1</sup> A. Wernik, *Finanse publiczne*, PWE, Warszawa 2011, s. 53-54.

Świadczenia będące podatkami są nieodpłatne, czyli nie mają charakteru ekwiwalentności. Oznacza to, że w zamian za zapłacenie podatku, nie przysługuje żadne świadczenie od wierzyciela podatkowego.

Ostatnią cechą, bez której świadczenie nie może być podatkiem, jest ogólny charakter, tzn. dotyczy on wszystkich podmiotów, zarówno osób fizycznych jak i prawnych. Ustalany jest dla określonych kategorii podatników, nie dla poszczególnych, pojedynczych płatników.

Podmiot opodatkowania, przedmiot opodatkowania, podstawa opodatkowania, stawka podatkowa, zwolnienia i ulgi podatkowe oraz terminy i sposoby płatności podatku to składowe podatku. Pierwsze trzy wymienione są elementami koniecznymi, bez nich nie istnieje konstrukcja podatku. Natomiast pozostałe, zalicza się do elementów incydentalnych, czyli nie są konieczne do istnienia danego rodzaju podatku.

Podmiotem opodatkowania jest osoba, która jest zobowiązana zapłacić podatek. Można wyróżnić podmiot bierny, tj. osobę, która uiszcza podatek i podmiot czynny – inkasenta, na którego rzecz podatek jest płacony, a następnie wpłacany organowi podatkowemu.

Wydarzenie, sytuacja, z którym związane jest nałożenie obowiązku podatkowego zapisanego w odpowiedniej ustawie jest przedmiotem opodatkowania. Jest to osiągnięcie dochodu, otrzymanie spadku, sprzedaż towarów i usług, posiadanie gospodarstwa rolnego lub nieruchomości itp.

Podstawa opodatkowania to „...przedmiot podatku ujęty wartościowo – w jednostkach pieniężnych, lub ilościowo – w jednostkach naturalnych np.: metrach kwadratowych, hektarach.”<sup>2</sup>

Stawka podatkowa jest parametrem, dzięki któremu można ustalić należny podatek, który jest zależny od podstawy opodatkowania. Wyróżnia się dwa rodzaje stawek: procentowe oraz kwotowe.

Zadaniem ulg podatkowych i zwolnień jest obniżenie obciążeń podatkowych lub przesunięcie płatności podatku w czasie. Istnieją ulgi i zwolnienia podatkowe, które są przyczyną całkowitego zaniechania świadczenia podatkowego, pominięcia całości lub części przychodu lub dochodu z określonego źródła bądź określonego podatnika, obniżenia stawki podatkowej, obniżenia kwoty podatku, odroczenia terminu płatności lub rozłożenia płatności podatku na raty. Ustalane są po to, aby dostosowywać wysokości zobowiązań podatkowych do zdolności podatkowej podatników i jednocześnie sprawiają, iż podatki stają się elastyczne.

---

<sup>2</sup> T. Wołowicz, K. Wolak, Podstawy finansów publicznych i prawa podatkowego, WSB-NLU, Nowy Sącz 2009, s. 95.

### 1.1.2 Funkcje podatku

Kolejną podstawową informacją na temat podatku są funkcje, jakie on spełnia. Wyróżnia się cztery takie podstawowe funkcje, a mianowicie: fiskalna (dochodowa), regulacyjna, stymulacyjna oraz informacyjna.

Funkcja fiskalna, inaczej dochodowa oznacza, że podatki są głównymi dochodami Skarbu Państwa, bądź jednostek samorządu terytorialnego, pozwalającymi na pokrycie ich wydatków. Od czasów starożytności podatki stanowią główne pokrycie wydatków publicznych.

Funkcja regulacyjna, często nazywana redystrybucyjną polega na tym, iż za pomocą podatków przeprowadzana jest redystrybucja dochodu i majątku narodowego między podatnikami, a instytucjami, na których rzecz są one płacone. Podatki oraz inne dochody budżetowe są pobierane od płatników na rzecz instytucji publicznych, ale później ponownie są rozdzielane pomiędzy podmioty, od których uzyskały swoje dochody. Zakres takiego zjawiska uzależniony jest od struktury gospodarki.

Funkcja stymulacyjna mówi o tym, iż system podatkowy jest tworzony w ten sposób, aby przyczyniał się pozytywnie do rozwoju gospodarczego. Należy użyć takich instrumentów podatkowych, aby zmotywować obywateli do zwiększania efektywności swoich działań. Przykładami są różnego rodzaju ulgi i zwolnienia, np. budowlana – ludzie chętniej budują i remontują domy oraz mieszkania, co przekłada się na większe zapotrzebowanie na usługi budowlane, i co za tym idzie, przyczynia się do spadku bezrobocia, czyli także mniejszych wydatków państwa (mniej zasiłków do wypłacenia).

Ostatnia z wymienionych funkcji, a mianowicie funkcja informacyjna polega na tym, że dzięki analizie wysokości dochodów uzyskiwanych z płaconych podatków uzyskuje się informację na temat poprawności lub jej braku w procesach gospodarczych. Takie analizy dostarczają władzom państwa wiadomości na temat kondycji gospodarczej płatników podatków, skuteczności stosowanych instrumentów podatkowych oraz stopnia ściągalności podatków, np. znaczny spadek z podatków dochodowych osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej może oznaczać większą część obywateli pracujących „na czarno” bez jakiegokolwiek umowy. Funkcja ta istotna jest w doskonaleniu systemu podatkowego, ponieważ dzięki dostarczonym informacjom można przeanalizować system podatkowy i niwelować ewentualne błędy lub braki.<sup>3</sup>

---

<sup>3</sup> M. Miszczuk, System podatków i opłat samorządowych w Polsce, Wyd. C. H. Beck, Warszawa 2009, s. 37-42.

### 1.1.3 Klasyfikacja podatków

Podatki można podzielić ze względu na różne kryteria: przedmiot podatku, formalno-prawny status podmiotu opodatkowania (podatek od osób fizycznych oraz podatek od osób prawnych), kwantyfikacji opodatkowania (podatek od ilości oraz podatek od wartości), rodzaj budżetu, który zasilają podatki (podatki państwowe – centralne, samorządowe – lokalne, wspólne), bierny podmiot opodatkowania (podatki związane z prowadzeniem działalności gospodarczej i podatki od gospodarstw domowych), związek między ciężarem podatkowym a ponoszącym go podatnikiem. Ze względu na kryterium przedmiotowe podatki dzieli się na: majątkowe i od praw majątkowych – płacony od posiadanego majątku podatnika, dzieli się go na podatek realny (w momencie uszczuplenia majątku) i nominalny (od dochodu z majątku); od przychodów – nie zależą od wyników działalności gospodarczej, sprzyjają państwu w równoważeniu budżetu; od dochodów – są nawiązaniem do nadwyżki sumy przychodów nad kosztami poniesionymi w celu ich uzyskania, są sprzymierzeńcami podatnika nie państwa; oraz od wydatków tzw. podatki konsumpcyjne – naliczane od wartości wydatków na dobra luksusowe (podatek wliczany do ceny towarów i usług np. podatek VAT lub akcyza).

Z punktu widzenia związku między ciężarem podatkowym a ponoszącym go podatnikiem wyróżnia się podatki: bezpośrednie – są one obciążeniem dochodu i majątku<sup>4</sup>, więc rodzaj, wysokość i tryb płacenia podatku są związane z płaconym podatkiem; oraz pośrednie – w tym przypadku wysokość podatku nie jest ściśle związana z sytuacją dochodową i majątkową płatnika. Podział ten związany jest ze zjawiskiem przierzucalności podatków, czyli sytuacją, gdy podatnik może przetrzucić ciężar ekonomiczny tego podatku na osoby trzecie (dzieje się tak w przypadku podatku VAT, gdzie ciężar tego zobowiązania ponosi nabywca finalny). Następnie podatki dzieli się ze względu na władztwo podatkowe tj.: podatki nakładane przez państwo oraz podatki nakładane przez władze samorządowe. Z kolei ostatni podział ze względu na kryterium terytorialne dzieli podatki na: centralne, regionalne oraz lokalne.<sup>5</sup>

Wymienione klasyfikacje nie są jedynymi. Przedstawione zostały tylko te, które można najczęściej spotkać. Pozostałe, w związku ze stale pojawiającymi się nowymi instrumentami podatkowymi z powodu ciągłego rozwoju gospodarczego, trudno jest jednoznacznie sklasyfikować.

---

<sup>4</sup> M. Kosek-Wojnar, *Zasady podatkowe w teorii i praktyce*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2012, s. 126.

<sup>5</sup> T. Wołowicz, *Podstawy...*, op. cit., s. 98-99.

#### 1.1.4 Zasady podatkowe

Sprawność systemu podatkowego wymaga dostosowywania się podatników i organów podatkowych do ustalonych przez władze zasad. Tworzone są one po to, aby minimalizowały dokuczliwość obowiązków podatkowych, których niestety całkowicie nie da się uniknąć. Aby państwo mogło w miarę sprawnie funkcjonować musi m.in. pobierać podatki od podatników, ponieważ stanowią one stały i główny dochód państwa. Zasady takie pojawiały się już od starożytności, a ustalano są na podstawie doświadczeń stosowania dotychczas podatków.

W średniowieczu św. Tomasz z Akwinu prezentował pogląd, że podatek nie powinien w żaden sposób naruszać sytuacji majątkowej podatników.<sup>6</sup> Jednak problemem wysokich obowiązków podatkowych zaczął się zajmować, jako pierwszy, wybitny teoretyk podatków J. H. Gottlob von Justi. Udowodnił on, że rozwój gospodarczy wstrzymywany jest z powodu wysokich podatków. Zachęcał on do stosowania zasady „uczciwej podstawy opodatkowania”.

A. Smith, jako pierwszy w czasach nowożytnych, poruszył temat zasad podatkowych. Jest on autorem czterech zasad: równości obciążenia podatkami – podatki powinny być płacone proporcjonalnie do możliwości podatników wynikających z wysokości i rodzajów osiągniętych dochodów; pewności podatku – wszystkie formalności związane z uiszczaniem podatków powinny być jasne i wyraźne na tyle, aby wszyscy wiedzieli dokładnie do czego oraz w jaki sposób są zobowiązani; dogodności podatku – czas i warunki płacenia podatków powinny być tak ustalone, aby każdy mógł swobodnie i bezproblemowo wywiązywać się ze swych zobowiązań oraz taniości poboru – chodzi tu o minimalizację kosztów i dyskomfortu, odczuwanego przez podatników. W XIX w. zasady podatkowe rozszerzył i odpowiednio uporządkował A. Wagner, który podzielił je na 3 grupy: skarbowe, ekonomiczne i moralno-polityczne. Współcześnie wyróżnia się 4 grupy zasad: fiskalno-budżetowe, etyczno-społeczne (sprawiedliwości), ekonomiczne, techniki podatkowej. Twórcą tego podziału jest F. Neumark.

Grupa zasad fiskalnych składa się z trzech zasad: wydajności, elastyczności i stałości. Pierwsza zasada wydajności głosi, że wprowadzone powinny być tylko podatki przynoszące znaczące dochody państwu i samorządom terytorialnym a zarazem małe straty podatnikom. Zasada elastyczności wskazuje, aby podatek dopasowywał się do ciągle zmieniających się procesów i zdarzeń gospodarczo-społecznych. Wysokość podatków musi być proporcjonalna do rozmiarów działalności gospodarczej. Należy uwzględniać sytuację podatników w różnym czasie, gdyż w jednej chwili może ona ulec całkowitej zmianie. Zasada stałości głosi, że wprowadzanie ciągłych zmian w systemie podatkowym, czy to przez wprowadzanie nowych

---

<sup>6</sup> A. Wernik, *Finanse...*, op. cit., s. 57.

podatków czy „ulepszanie” już istniejących, źle działa na gospodarkę i przynosi negatywne skutki społeczno-polityczne. Stąd zmiany w systemach winny ograniczać się do koniecznych.

Do grupy zasad ekonomicznych zalicza się tylko jedną, zasadę nienaruszalności majątku podatnika. Podatek winien być płacony z uzyskiwanych dochodów. Nie oznacza to, że majątek nie może stać się podstawą i przedmiotem opodatkowania. Jednak potrącenie takie nie może powodować zmniejszenia tego majątku, ponieważ szybko spowodowałoby upadek wielu podatników i po kilku takich okresach podatkowych mogłoby się okazać, że nie ma kto i z czego płacić podatków. Prócz tego, że państwo i samorządy terytorialne nie uzyskiwałyby dochodów to jeszcze koszty by wzrosły, gdyż zwiększyłoby się zapotrzebowanie na zasiłki.

Grupa zasad sprawiedliwości składa się z powszechności, równomierności i zdolności podatkowej. Według zasady powszechności każdy obywatel spełniający warunki powstania stosunku podatkowego powinien być zobowiązany do płacenia podatków. Żaden z takich obywateli nie powinien otrzymywać przywilejów zwalniających go od zapłacenia podatku, nie powinno być przypadków uchylenia określonego podatnika od zapłacenia zobowiązania, i żaden podatek nie powinien być indywidualizowany.<sup>7</sup> Zasada równomierności polega na równomiernym rozłożeniu ciężarów podatkowych na wszystkich podatników. Znaczenie jej nie jest jednoznaczne, ponieważ jest wiele teorii i wątpliwości do równomiernego obciążenia. Smith uważa, że „...nie jest rzeczą nierozsądną, aby bogaci uczestniczyli w publicznych wydatkach nie tylko proporcjonalnie do swych dochodów, ale nieco powyżej tej proporcji”.<sup>8</sup> J. S. Mill uważał, że „... udział każdej jednostki w pokrywaniu wydatków rządu powinien być taki, by nie odczuwała ona ani więcej ani mniej przykrości niż każda inna jednostka doświadcza z powodu swojego udziału.”<sup>9</sup> Jest to tzw. zasada równości ofiar. Nie popierał on progresji podatkowej, ale też uważał za rozsądne zwolnienia od opodatkowania dochodów poniżej minimum kosztów utrzymania. Zasada zdolności podatkowej (dochodowej) ma na celu korygowanie proporcji pierwotnego podziału dochodu narodowego w przypadkach, gdy podział ten zostanie uznany za niesprawiedliwy. Polega na tym, aby każdy obywatel uzyskujący dochody poświęcił identyczne korzyści dla państwa. Ostatnią grupę zasad technicznych reprezentują zasady: pewności, dogodności i taniości. Jest to odniesienie do zasad A. Smitha, które zostały wcześniej omówione. Pomimo licznych zasad podatkowych, istniejący system podatkowy wciąż nie jest idealny. Jest to spowodowane m.in. tym, że różni ekonomiści mają różne zdania na temat warunków podatkowych.

---

<sup>7</sup> M. Kosek-Wojnar, *Zasady...*, op. cit., s. 85.

<sup>8</sup> T. Wołowicz, *Podstawy...*, op. cit., s. 103-104.

<sup>9</sup> A. Wernik, *Finanse...*, op. cit., s. 59.

## 1.2 Polski system podatkowy

System podatkowy jest całością podatków stosowanych w określonym czasie i kraju. Są to relacje, jakie zachodzą pomiędzy nakładanymi obciążeniami. Inaczej mówi się także, że jest on całokształtem prawno-organizacyjnych form opodatkowania.<sup>10</sup> System taki powinien być neutralny, spójny, stabilny, przejrzysty i efektywny. W Polsce obecnie podatki płacone są z 13 tytułów podatkowych, które tworzą system podatkowy. Dzieli się je na bezpośrednie i pośrednie. Do bezpośrednich należy 10 rodzajów polskich podatków:

- 1) podatek dochodowy od osób fizyczny (PIT),
- 2) podatek dochodowy od osób prawnych (CIT),
- 3) podatek od spadków i darowizn,
- 4) podatek od czynności cywilnoprawnych (PCC),
- 5) podatek rolny,
- 6) podatek leśny,
- 7) podatek od nieruchomości,
- 8) podatek od środków transportowych,
- 9) podatek tonażowy,
- 10) podatek od wydobycia niektórych kopalin.

Natomiast do pośrednich zalicza się 3 pozostałe:

- 1) podatek od towarów i usług (VAT),
- 2) podatek akcyzowy,
- 3) podatek od gier.

Powyższa klasyfikacja jest klasyfikacją według Ministerstwa Finansów.<sup>11</sup>

Podatek dochodowy od osób fizycznych<sup>12</sup> (PIT) płaci każda osoba fizyczna, która osiąga jakikolwiek dochód m.in. wynagrodzenie za pracę, emeryturę, rentę z pozarolniczej działalności gospodarczej, działalności wykonywanej osobiście (z tytułu umowy o dzieło lub umowy zlecenie), praw autorskich, najmu i dzierżawy. Istnieją wyjątki od tego podatku, które są określone w ustawie m.in. dochody z działalności rolniczej, z wyjątkiem tzw. działów specjalnych i dochodów podlegających przepisom o podatku od spadków i darowizn.<sup>13</sup> Jeśli obywatel uzyskuje dochody z kilku różnych tytułów zostają one skumulowane (nie wszystkie mogą być poddane tej procedurze). Zarówno skumulowane, jak i niepodlegające kumulacji dochody mają określone w ustawie stawki podatku. Podstawę opodatkowania tymi stawkami

<sup>10</sup> M. Kosek-Wojnar, *Zasady...*, op. cit., s. 161.

<sup>11</sup> <http://www.finance.mf.gov.pl/abc-podatkow/informacje-podstawowe> ( data odczytu 12.01.2013 )

<sup>12</sup> Ustawa z dnia 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.

<sup>13</sup> A. Wernik, *Finanse...*, op. cit., s. 68.

obniża się w obu przypadkach o wysokość składek, które zostały wpłacone na ubezpieczenie społeczne i inne ulgi od podstawy opodatkowania. Natomiast od wyliczonego podatku należy odjąć składki na ubezpieczenie zdrowotne (lecz nie 9% podstawy opodatkowania, które należy wpłacać, ale jedynie 7,75% podstawy opodatkowania) oraz inne ulgi od podatku.

Podatek dochodowy od osób prawnych<sup>14</sup> (CIT) jest podatkiem od zysków spółek (wszelkich dochodów uzyskanych z różnych źródeł przez osoby prawne). W Polsce oznacza on podwójne opodatkowanie dywidendy. Najpierw zyski spółek są obciążone podatkiem, a później ponownie dochody akcjonariuszy lub udziałowców z tytułu dywidendy podatkiem dochodowym od osób fizycznych. W podatku tym obowiązuje jedynie liniowa 19% stawka. Istnieją podmioty, które są zwolnione od podatku dochodowego od osób prawnych. Należą do nich: Skarb Państwa, Narodowy Bank Polski, jednostki samorządu terytorialnego, jednostki budżetowe, fundusze celowe i wiele państwowych osób prawnych, oraz wiele stowarzyszeń, fundacji i innych podmiotów realizujących określone ustawowo społecznie użyteczne cele w zakresie dochodów przeznaczonych na osiągnięcie celów statutowych.<sup>15</sup>

Podatek od spadków i darowizn (PSD) płacony jest od otrzymanej w drodze spadku darowizny lub zasiedzenia rzeczy lub praw majątkowych, a jego stawki są progresywne procentowe i zależą od wartości nabytych rzeczy lub praw oraz od osobistego stosunku nabywcy do osoby od której lub po której uzyskały je. Nabyte prawa majątkowe bądź rzeczy muszą być wykonywane lub znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.<sup>16</sup>

Podatek od czynności cywilnoprawnych<sup>17</sup> (PCC), to podatek od różnego rodzaju umów (z wieloma wyjątkami) m.in. od umowy pożyczki, umowy spółki, umowy sprzedaży rzeczy i praw majątkowych. Jego stawki są uzależnione od przedmiotu umowy oraz wartości rzeczy lub praw majątkowych tych dokumentów.

Podatek rolny<sup>18</sup> płacony jest od gruntów gospodarstw rolnych. Do tego podatku ustalana jest stawka kwotowa, która jest równoważnością ceny 2,5 kwintala żyta od 1 ha przeliczeniowego.<sup>19</sup> Przedmiotem podatku leśnego<sup>20</sup> są, jak sama nazwa wskazuje, lasy. Tutaj też obowiązuje stawka kwotowa, będąca równoważnością 0,22 m<sup>3</sup> drewna obliczoną według średniej ceny sprzedaży od 1 ha. Podatek leśny zasila dochody gmin.<sup>21</sup>

<sup>14</sup> Ustawa z dnia 15.02.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych.

<sup>15</sup> A. Wernik, *Finanse...*, op. cit., s. 70.

<sup>16</sup> M. Miszczuk, *System...*, op. cit., s. 101.

<sup>17</sup> Ustawa z dnia 09.09.2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych.

<sup>18</sup> Ustawa z dnia 15.11.1984 r. o podatku rolnym.

<sup>19</sup> M. Miszczuk, *System...*, op. cit., s. 72.

<sup>20</sup> Ustawa z dnia 30.10.2002 r. o podatku leśnym.

<sup>21</sup> M. Miszczuk, *System...*, op. cit., s. 80-82.

Podatek od nieruchomości<sup>22</sup> jest podatkiem majątkowym, ponieważ płacony jest od powierzchni użytkowej, wyrażonej w m<sup>2</sup>, budynków lub ich części, budowli oraz gruntów nieobjętych przepisami o podatku rolnym lub leśnym. Płacą go osoby fizyczne i prawne oraz jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, które są właścicielami/posiadaczami nieruchomości. Jest to jeden z najważniejszych polskich podatków lokalnych, zasilających budżety samorządowe.<sup>23</sup>

Podatek od środków transportowych zobowiązane są zapłacić osoby fizyczne i prawne posiadające środki transportowe, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, na które środki transportowe są zarejestrowane, a także posiadacze środków transportowych zarejestrowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jako powierzone przez zagraniczną osobę fizyczną lub prawną podmiotowi polskiemu.<sup>24</sup> Środki transportu, od których płacony jest ten podatek wymienione zostały w art. 9 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych. Stawki podatku ustalane są przez Radę gminy (w art. 10 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych określone są limity tych stawek).

Podatek tonażowy<sup>25</sup> dotyczy dochodów armatorów, czyli osób fizycznych i prawnych, które prowadzą działalność polegającą na świadczeniu usług w żegludze międzynarodowej w zakresie transportu ładunków lub pasażerów i 13 innych pokrewnych czynności podanych w ustawie i innych. Dochód uzyskany z takiej działalności mnoży się przez stawkę dobową (19% podstawy opodatkowania) oraz okres eksploatacji w poszczególnych miesiącach dla wszystkich statków armatora. Osoby, płacące ten podatek nie podlegają już opodatkowaniu podatkiem od osób fizycznych i prawnych. Jedynym wymogiem jest złożenie odpowiedniego oświadczenia o wyborze tego typu opodatkowania swej działalności.

Podatek od wydobycia niektórych kopalin dotyczy wydobywania srebra i miedzi. Zwolnieni są ci, którzy wydobywają miedź w znikomych ilościach (do 1 tony miesięcznie), a potem wykorzystują ją do badań naukowych. Podstawę opodatkowania stanowi ilość kopalin w wytworzonym koncentracie. Podatek jest iloczynem tych ilości podanych w odpowiednich jednostkach masy, które zależą od rodzaju wydobytej kopaliny i stawki podatku określonej odpowiednio w ustawie.<sup>26</sup> Jest to jeden z najnowszych podatków w polskim systemie podatkowym.

---

<sup>22</sup> Ustawa z dnia 12.01.1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych.

<sup>23</sup> M. Miszczuk, System..., op. cit. s. 44.

<sup>24</sup> Ustawa z dnia 12.01.1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych.

<sup>25</sup> Ustawa z dnia 24.08.2006 r. o podatku tonażowym.

<sup>26</sup> Ustawa z dnia 03.04.2012 r. o podatku od wydobycia niektórych kopalin.

Podatek od towarów i usług<sup>27</sup> zwany podatkiem VAT (*value added tax*), czyli podatek od wartości dodanej. Płacony jest od sprzedaży towarów i odpłatnego świadczenia usług. Więcej wiadomości na jego temat zostanie podane w dalszej części pracy.

Akcyza<sup>28</sup> to podatek, który płacony jest od obrotu niektórymi towarami m.in. paliwami silnikowymi, wyrobami tytoniowymi, wyrobami spirytusowymi, piwem i energią elektryczną. Jest on pobierany tylko na jednym szczeblu obrotu, odmiennie jak w przypadku podatku od towarów i usług, który pobierany jest na wszystkich szczeblach. Stawki podatku akcyzowego są ustalane w konkretnych kwotach, nie w procentach, choć są wyjątki. W tym podatku wyróżnia się akcyzę od wyrobów zharmonizowanych i niezharmonizowanych. Jest to podział ze względu na harmonizację w ramach Unii Europejskiej, która polega na ustaleniu minimalnych stawek akcyzowych na poszczególne wyroby.

Podatek od gier zapisany jest w ustawie o grach hazardowych<sup>29</sup>. Podstawą podatku są różnego rodzaju jednostki przychodów ze sprzedaży, które są szczegółowo opisane w ww. ustawie. Są to m.in. wartość nominalna użytych kartonów do gry, suma wpłaconych stawek, suma wpływów itp. Obowiązane do zapłaty podatku są podmioty, prowadzące działalność gospodarczą z zakresu gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach.

W Polsce tylko pięć podatków przynosi znaczące dochody instytucjom publicznym. Pozostałe stanowią minimalną część tych dochodów. Do tych najbardziej opłacalnych dla Skarbu Państwa i jednostek samorządów terytorialnych zalicza się dwa podatki pośrednie: podatek VAT i akcyzę, dwa podatki dochodowe: CIT i PIT oraz jeden podatek majątkowy: od nieruchomości. Inne należą do grupy podatków o znacznie mniejszej wydajności.<sup>30</sup>

Oprócz wymienionych podatków w Polsce wyróżnia się opłaty samorządowe. Stawki takich zobowiązań mogą być określane przez gminę: Do opłat samorządowych należą

- opłata targowa,
- opłata miejscowa i uzdrowiskowa,
- opłata od posiadania psów,
- opłata planistyczna,
- opłata adiacencka.

Pozostałe opłaty tj.: opłata skarbową i opłata eksploatacyjną pobierane są również przez gminy, ale wysokości ich stawek nie są już przez nie ustalane.

---

<sup>27</sup> Ustawa z dnia 11.03.2004 r. o podatku od towarów i usług.

<sup>28</sup> Ustawa z dnia 06.12.2008 r. o podatku akcyzowym.

<sup>29</sup> Ustawa z dnia 19.11.2009 r. o grach hazardowych.

<sup>30</sup> A. Wernik, *Finanse...*, op. cit., s. 65-66.

## 1.2 Pojęcie i znaczenie podatku VAT

VAT (*Value Added Tax*), jak już wcześniej zostało wspomniane, jest podatkiem od towarów i usług. Jest to powszechny podatek obrotowy, który zostaje naliczany na każdym etapie produkcji i dystrybucji danego dobra lub usługi w postaci tzw. wartości dodanej. Zaliczany jest do podatków pośrednich, jest przykładem podatków konsumpcyjnych. Wpływy uzyskiwane z tego tytułu podatkowego należą w całości do budżetu Skarbu Państwa. Jest to jeden z najbardziej znaczących dochodów. Naliczany jest od wartości netto danego towaru lub usługi według określonej stawki podatku. Regulują go zasady, obowiązujące nie tylko na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, ale też w pozostałych krajach Unii Europejskiej, aby zapewnić swobodny przepływ towarów pomiędzy krajami członkowskimi. Ukazane są one w tzw. prawie wspólnotowym. Podstawowymi są zasady: neutralności, powszechności, unikania podwójnego opodatkowania i braku opodatkowania oraz zachowania konkurencji.

Zasada neutralności powoduje, że z ekonomicznego punktu widzenia skutki VAT odczuwa konsument będący wyłącznie użytkownikiem ostatecznym, należącym do ostatecznego ogniwa łańcucha. Jest tak, gdyż podatnicy uczestniczący w jakimkolwiek wcześniejszym etapie obrotu, mają prawo do odliczenia na każdym z tych etapów podatku zapłaconego przy zakupie dóbr i usług od ich podatku należnego, który otrzymają od końcowego konsumenta.

Powszechność z jednej strony odnosi się do tego, że każdy etap dystrybucji towarów i usług należy opodatkować VAT-em. Z drugiej zaś strony dotyczy ona szerokiego wachlarza towarów i usług, które mogą, a nawet powinny być obciążone z tego tytułu podatkowego.

Zasada unikania podwójnego opodatkowania polega na tym, że konieczne jest dążenie do tego, aby każda faza produkcji i dystrybucji była obciążona jednokrotnie. Państwa przyjmują różne strategie, aby należycie dostosować się do tej zasady. Pierwszym takim przykładowym sposobem jest opodatkowanie dochodów w miejscu, w którym podatnik je uzyskał (nie ma tu znaczenia czy na terytorium tym ma on miejsce zamieszkania lub siedzibę). Kolejną zasadą, którą można przyjąć jest nałożenie podatków na wszelkie dochody podmiotów posiadających miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium danego kraju, który się do tej właśnie zasady stosuje.

Zasada zachowania konkurencji ustalona jest po to, aby zapewnić podatnikom działającym w różnych państwach Unii Europejskiej takie same warunki opodatkowania.<sup>31</sup> Polega ona na tym, że podatek VAT nie może wpływać na podniesienie konkurencyjności

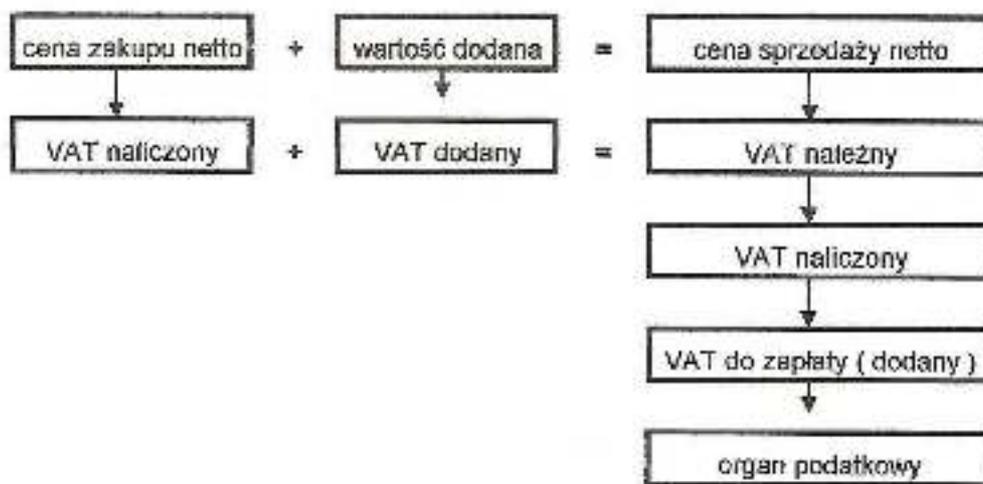
---

<sup>31</sup> <http://www.finanse.mf.gov.pl/vat/informacje-podstawowe> ( data odczytu 14.01.2013 )

poszczególnych towarów i usług w określonych państwach członkowskich kosztem innych np. poprzez wprowadzenie tylko w niektórych krajach lub jednym kraju nieuzasadnionej stawki zwalniającej z podatku.

Podatek od towarów i usług doliczany jest na każdym etapie obrotu gospodarczego. Zjawisko to obrazuje przedstawiony poniżej schemat funkcjonowania VAT. Model podatku od wartości dodanej (VAT) ilustruje poniższy rys. nr 1.

**Rys. 1 Model podatku od towarów i usług**



(Źródło: W. Sasin, Podatek od towarów i usług VAT w 2013 roku w obrocie krajowym, wyd. Sigma, Skierniewice 2013, s. 29. )

#### 1.4 Geneza podatku VAT

Koncepcję podatku od towarów i usług stworzył w 1919 r. niemiecki ekonomista Carl von Siemens Nazwał go wówczas uszlachetnioną wersją podatku obrotowego. Twórcą został jednak francuski ekonomista Maurice Laure po tym, jak w 1952 r. opracował jego zasady.

VAT po raz pierwszy pojawił się we Francji w 1954 r. Zastąpił on wówczas podatek od produkcji i podatek od transakcji. Jednak powszechny stał się tam dopiero od 1 stycznia 1968 r.. Władze innych państw, widząc wiele zalet tego podatku zaczęły go wprowadzać także w swoich państwach. Pojawił się wówczas w Danii, Niemczech, Holandii oraz Szwecji. W końcu lat 60. XX w., z powodu swego neutralnego charakteru i możliwości wyłączenia z niego dóbr eksportowych uznano, że jest doskonałym narzędziem polityki podatkowej, sprzyjającym tworzeniu wspólnego rynku wewnętrznego przez członków Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (EWG). W tym celu w dniu 11 kwietnia 1967 r. została przyjęta

Pierwsza i Druga Dyrektywa Rady EWG, która dotyczyła ujednoczenia zasad opodatkowania towarów i usług. Zobowiązanie zastąpienia podatku obrotowego podatkiem od wartości dodanej zapisano w pierwszej z nich. Natomiast druga zawierała w sobie zasady naliczania tego podatku i zakres swobody dla poszczególnych krajów. Wspólnota Europejska przyjęła podatek VAT na początku lat siedemdziesiątych. Na dzień dzisiejszy VAT wprowadziło go ok. 70 krajów. W Stanach Zjednoczonych jednak nadal nie został on wprowadzony.

W Polsce podatek od wartości dodanej stał się jednym z elementów współczesnego systemu podatkowego w 1993 r. na podstawie Ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowym. Natomiast w 2004 r. po wejściu do Unii Europejskiej uległ harmonizacji. Od tego czasu obowiązuje Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług. Obecnie, oprócz tej ustawy obowiązuje wiele rozporządzeń opracowanych przez Ministra Finansów a dotyczących różnych problemów z podatkiem od towarów i usług. W roku poprzednim tj. 2012 wprowadzono siedem takich rozporządzeń. Należą do nich rozporządzenie w sprawie:

- przesyłania faktur w formie elektronicznej, zasad ich przechowywania oraz trybu udostępniania organowi podatkowemu lub organowi kontroli skarbowej,
- zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kas rejestrujących,
- wzoru zawiadomienia o skorygowaniu podstawy opodatkowania oraz kwoty podatku należnego,
- określenia wzoru dokumentu, potwierdzającego wywóz przez nabywcę nowego środka transportu z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium innego państwa członkowskiego,
- określenia wzoru informacji o wewnątrzwspólnotowym nabyciu środka transportu,
- określenia wzoru zaświadczenia potwierdzającego uiszczenie podatku od towarów i usług lub brak obowiązku uiszczenia tego podatku z tytułu przywozu środka transportu z terytorium innego państwa członkowskiego,
- określenia wzoru wniosku o wydanie zaświadczenia potwierdzającego brak obowiązku uiszczenia podatku od towarów i usług z tytułu przywozu środka transportu z terytorium innego państwa członkowskiego.

Przepisy dotyczące podatku VAT zapisane są również w Ustawie z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy o transporcie drogowym, a także w różnego rodzaju dyrektywach w sprawie UE.

## 1.5 Metoda rozliczania VAT a płynność finansowa małych i średnich przedsiębiorstw

### 1.5.1 Przedmiot i znaczenie płynności finansowej małych i średnich przedsiębiorstw

Jednym z głównych warunków istnienia w gospodarce państwa małych i średnich przedsiębiorstw jest utrzymywanie w nich płynności finansowej na odpowiednim poziomie. Utrzymać płynność finansową tzn. generować takie wartości gotówki z działalności przedsiębiorstwa, które wystarczą na bieżące regulowanie zobowiązań. Brak płynności jest jedną z głównych przyczyn upadłości firm, ponieważ nieregulowanie bieżących zobowiązań wobec swych dostawców powoduje ich utratę, a zaległości wobec np. urzędu skarbowego skutkują dodatkowo naliczonymi odsetkami od niespłaconych kwot. Utrzymywanie płynności finansowej na wymaganym poziomie powinno być w przedsiębiorstwach celem na krótki okres, a celem na dłuższy okres powinna być maksymalizacja zysku. Zbyt wysoki poziom gotówki jest także zagrożeniem dla efektywnego działania firmy. Z problemem wypłacalności w dzisiejszych czasach spotykają się właściwie wszystkie przedsiębiorstwa, zarówno te małe i średnie, jak i duże. Jednak małe przedsiębiorstwa powinny przykładąć większą wagę do płynności finansowej niż duże, ponieważ są bardziej narażone na jej utratę.

Literatura ekonomiczna przedstawia pojęcie płynności finansowej w różnych znaczeniach. Najbardziej popularnym określeniem jest „wypłacalność firmy”, czyli terminowe regulowanie zobowiązań, wynikających z prowadzenia działalności, pokrywanie kosztów nadzwyczajnych oraz możliwość zakupu towarów i usług w większych ilościach, gdy nadarzy się do tego odpowiednia okazja. Można spotkać się także z definicją płynności finansowej rozumianą jako wymienialność aktywów przedsiębiorstwa na inne aktywa, czyli bezproblemowe dokonywanie transakcji wymiany przy niskich kosztach. W przypadku firmy, która jest przedmiotem badań tej pracy płynność finansowa nie wymaga specjalnych określeń. Można przyjąć, że jest to „...zdolność przedsiębiorstwa do dokonywania zakupów wszelkiego rodzaju towarów i usług wtedy, gdy są one potrzebne do zaspokojenia jego potrzeb produkcyjnych, oraz zdolność do regulowania jego wszelkich zobowiązań finansowych w pełnej wysokości i w obowiązujących terminach.”<sup>32</sup>

Płynność finansowa może być zjawiskiem mikro- i makroekonomicznym – im więcej firm potrzebuje zewnętrznego finansowania, tym droższe są koszty jego uzyskiwania. Krótkookresowa płynność to, jak już wcześniej zostało wspomniane, zdolność do zakupów towarów i usług potrzebnych w danej chwili oraz terminowe regulowanie zobowiązań.

---

<sup>32</sup> U. Wojciechowska, Płynność finansowa polskich przedsiębiorstw w okresie transformacji gospodarki. Aspekty mikroekonomiczne i makroekonomiczne, SGH, Warszawa 2001, s. 14, cyt. za: G. Michalski, Płynność finansowa w małych i średnich przedsiębiorstwach, PWN, Warszawa 2005, s. 42.

Natomiast w długiej perspektywy czasowej jest to tzw. równowaga dochodowa, czyli również zdolność do niezbędnych zakupów i spłacania zobowiązań, z tym że środki na to potrzebne nie muszą być na „każde zawołanie”. Jeśli przedsiębiorstwo posiada długookresową płynność finansową nie musi to oznaczać, iż utrzymuje ją także w krótkim okresie.

Poziom płynności finansowej sprawdza się na podstawie danych pochodzących ze sprawozdania finansowego, które tworzą: bilans, rachunek zysków i strat oraz rachunek przepływów pieniężnych. Bilans, to przedstawione w obustronnym zestawieniu wartości aktywów i pasywów przedsiębiorstwa sporządzane na dany dzień. Rachunek zysków i strat składa się z wszystkich przychodów, kosztów oraz obciążeń związanych z uzyskaniem przychodu. Rachunek przepływów pieniężnych to opis wpływających i wypływających środków pieniężnych między bilansem otwarcia a bilansem zamknięcia.

Istnieje wiele mierników poziomu płynności finansowej, ponieważ jest przekonanie, że użycie tylko jednego z nich nie jest miarodajne i należy użyć kilku z nich. Nie wszystkie jednak nadają się do zmierzenia płynności w małych lub średnich przedsiębiorstwach. Wskaźnikami, którymi mogą posługiwać się takie przedsiębiorstwa są:

- wskaźnik bieżącej płynności – jest on ilorazem aktywów bieżących i pasywów bieżących (wkrótce wymagalnych zobowiązań).

Do aktywów bieżących zalicza się: środki pieniężne łącznie z ich ekwiwalentami, należności i zapasy. Rozliczenia międzyokresowe, należności przeterminowane oraz zapasy niemożliwe do upłynnienia na rynku nie stanowią składników aktywów bieżących. Pasywa bieżące to: krótkoterminowe długi mające termin płatności (kredyty i pożyczki krótkoterminowe), zobowiązania wobec dostawców, budżetu, ZUS, pracowników oraz innych podmiotów, raty pożyczek lub kredytów długoterminowych mające termin spłaty w danym okresie, własne krótkoterminowe papiery dłużne i zobowiązania długoterminowe, które są płacone w danym okresie. Nie są nimi natomiast: rozliczenia międzyokresowe bierne, dochody przyszłych okresów, krótkoterminowe rezerwy celowe i zobowiązania z tytułów funduszy specjalnych.

Wskaźnik ten ukazuje stopień pokrycia pasywów bieżących aktywami bieżącymi. Według zaleceń powinien oscylować pomiędzy 1,5 a 2,0. Oprócz zestawienia go z przyjętymi standardami, należy dokonywać jego porównania z wynikami z poprzednich okresów. Nie uwzględnia on negatywnego wpływu na normalną działalność przedsiębiorstwa ewentualnych prób natychmiastowego uzyskania środków pieniężnych ze sprzedaży zapasów materiałów i

surowców do produkcji (których nie eliminuje się w liczniku, jako jednego ze źródeł wpływów środków pieniężnych).<sup>33</sup>

- wskaźnik płynności przyspieszonej – to też iloraz aktywów i pasywów bieżących, z tym że aktywa bieżące zostają pomniejszone o zapasy, ponieważ najczęściej należą one do najmniej płynnych aktywów bieżących

Taki wskaźnik jest miarą, pokazującą zdolność przedsiębiorstwa do regulowania zobowiązań krótkoterminowych bez potrzeby zamieniania zapasów na środki pieniężne. Jego wartość powinna wynosić przynajmniej 1,0.

- wskaźnik środków pieniężnych (wskaźnik płynności najszybszej) – to iloraz środków pieniężnych łącznie z ich ekwiwalentami i pasywów bieżących

Wskaźnik ten pokazuje, jak duża jest zdolność pokrycia zobowiązań środkami, które w razie potrzeby mogą być natychmiast dostępne. Jeśli przedsiębiorstwo nie posiada środków na koncie, nie oznacza to, że nie ma płynności finansowej, zwłaszcza, gdy ma zapewnione stałe dopływy z regularnie spłacanych należności. Jednak zupełny ich brak nie pozwala na korzystanie z okazji i kupowanie większych ilości potrzebnych towarów lub po okazyjnych cenach. Natomiast nadmiar gotówki może być informacją o tym, że ponoszone są koszty utraconych możliwości, ponieważ gdyby środki te zostały zainwestowane, mogłyby być źródłem przychodów pieniężnych.

Wymienione wyżej wskaźniki są tzw. tradycyjnymi, statycznymi metodami pomiaru, które są najczęściej stosowane. Oprócz nich istnieje wiele innych mniej powszechnych, do użycia których potrzebne są bardziej szczegółowe dane.

Oceniając wypłacalność przedsiębiorstwa za pomocą określonych wskaźników należy pamiętać, że każdy z nich posiada jakąś wadę. Należy zwracać uwagę na to, jakiej informacji dany wskaźnik dostarcza i czy jest on w ogóle przydatny w danej sytuacji.

Podatek VAT jest zobowiązaniem wobec odpowiedniego terytorialnie urzędu skarbowego z podanym terminem płatności, dlatego jego wysokość oraz moment powstania obowiązku podatkowego mogą mieć duże znaczenie dla utrzymania płynności finansowej w przedsiębiorstwie. Każde obciążenie podatkowe stanowi pomniejszenie obecnych lub przyszłych zasobów. Podatek od towarów i usług, mimo iż jest dla przedsiębiorstw podatkiem etapowym, odgrywa dużą rolę w prowadzonej przez nie polityce finansowej. Każde obciążenie podatkowe stanowi bowiem pomniejszenie obecnych lub przyszłych stanów środków pieniężnych.

---

<sup>33</sup> G. Michalski, Płynność..., op. cit., s. 58.

## 1.5.2 Metoda rozliczania VAT

### 1.5.2.1 Metoda ogólna

Podatek od wartości dodanej można rozliczać na zasadach ogólnych lub metodą kasową. Z tego drugiego sposobu mogą korzystać jedynie tzw. mali podatnicy. Mały podatnik to taki, który nie może sprzedać towarów lub usług o wartości (łącznie z podatkiem VAT) wyższej od 1 200 000 euro. Wartość tą należy przeliczyć według średniego kursu euro, który jest podawany przez Narodowy Bank Polski, z pierwszego dnia roboczego października poprzedniego roku podatkowego, a następnie zaokrąglić ją do 1000 zł.

Metody te różnią się momentem powstania obowiązku podatkowego i tym, że według zasad ogólnych można rozliczać się kwartalnie lub miesięcznie, a według kasowej metody jedynie kwartalnie.

Przy zastosowaniu ogólnych zasad dotyczących rozliczania się z urzędem skarbowym z tytułu podatku od wartości dodanej obowiązek podatkowy powstaje w momencie:

- wydania towaru lub usługi

Jest to najbardziej popularna chwila powstania tego zobowiązania. Obowiązek taki powstaje m. in. przy sprzedaży towarów lub usług, o których nie jest napisane w ustawie o podatku od towarów i usług oraz przy wysyłce towaru.

- otrzymania zapłaty za wydany towar lub wykonaną usługę, w całości lub w części

W takiej chwili obowiązek podatkowy powstaje dla podatników, którzy wydają towar lub wykonują usługę dla przedsiębiorców prowadzących działalność maklerską, zarządzających funduszami inwestycyjnymi, agentów, zleceniobiorców lub innych osób świadczących usługi o podobnym charakterze. Jednak nie może to być później niż w 30 dniu, licząc od dnia wykonania takiej usługi. Identyczna sytuacja jest w razie świadczenia usług budowlanych, budowlano - montażowych, transportowych, spedycyjnych i przeładunkowych, w portach morskich i handlowych. Otrzymanie zapłaty, to moment powstania obowiązku podatkowego dla wysyłki towaru za zaliczeniem pocztowym. Dla sprzedaży budynków i lokali oraz wydania towarów przez komitenta na rzecz komisanta również obowiązuje termin otrzymania należności, lecz także nie później niż w 30 dniu od dnia wydania (i tu wyróżnia się wyjątki zawarte w ust. 13 pkt 10 i 11 ustawy o podatku od towarów i usług). Podmiot, który drukuje książki (PKWiU ex 58.11.1) – z wyłączeniem map i ulotek, gazety, czasopisma i magazyny (PKWiU ex 58.13.1 i PKWiU ex 58.14.1), zobowiązany jest rozliczyć swój VAT od tychże czynności w momencie otrzymania zapłaty, ale najpóźniej 90 dnia od dokonania takiej usługi.

- wystawienia faktury

Dotyczy to zdarzeń gospodarczych, których potwierdzeniem jest dokument zwany fakturą. Nie może to być później niż w 7 dniu od takiego zdarzenia. Gdy faktura dotyczy częściowego wykonania usługi, również obowiązuje taki termin.

- powstania długu celnego lub objęcia towarów procedurą celną, a także w chwili wymagalności opłat za takie procedury

Odnosi się to do importu towarów, tj. przywozu towarów na terytorium Polski z innego kraju.

- otrzymania zaliczki, przedpłaty itp.

Stosuje się to ogólnie przy sprzedaży towarów i usług, które przed swoim wydaniem lub wykonaniem zostały zapłacone w części lub w całości. Eksport towarów także zalicza się do takich usług z tym, że wywiezienie towarów musi nastąpić najpóźniej 6 miesięcy po tym, jak zostaną one przedpłacone.

- upływu terminu płatności

Dotyczy to przede wszystkim rozliczeń z tytułu: dostaw energii elektrycznej, ciepłej lub chłodniczej oraz gazu przewodowego, świadczenia usług telekomunikacyjnych i radiokomunikacyjnych, z zastrzeżeniem ust. 18, oczyszczania ścieków, a także wielu innych o których mowa jest w ustawie o podatku od towarów i usług. Są to przede wszystkim tzw. opłaty za media, które zazwyczaj posiadają właśnie taki termin płatności. Podatek VAT płacony z tytułu czynności wykonywanych na rzecz członków spółdzielni mieszkaniowych, za które są pobierane opłaty powstaje też w chwili upływu daty zapłaty. W przypadku, gdy wykonywana usługa ma charakter ciągły i w związku z tym nie ma terminów płatności należy przyjąć, że usługi te wykonane są z końcem każdego roku podatkowego aż do momentu zakończenia całej usługi. Natomiast, gdy usługa wykonywana jest przez dłuższy czas i posiada kolejne terminy rozliczeń, obowiązek podatkowy powstaje z chwilą ukończenia każdego takiego terminu, aż do chwili całkowitego ukończenia usługi.

- otrzymania całości lub części zapłaty, nie później jednak niż z dniem wystawienia faktury

Taki moment powstania obowiązku podatkowego zastosować należy w przypadku, gdy sprzedaje się książki drukowane (PKWiU ex 58.11.1) – nie wlicza się tutaj map i ulotek oraz gazety, czasopisma i magazyny (PKWiU ex 58.13.1 i PKWiU ex 58.14.1). Istnieje tu jednak limit czasowy, a mianowicie musi się stać to nie później niż 60 dnia od zdarzenia gospodarczego, a w przypadku gdy rozlicza się zwroty wydawnictw – w momencie wystawienia faktury dokumentującej faktyczną sprzedaż, ale znów nie później niż po upływie 120 dni, licząc od pierwszego dnia wydania tych wydawnictw. Z tytułu usług komunikacji

miejskiej, również otrzymanie zapłaty bądź wystawienie faktury jest momentem powstania obowiązku podatkowego.

- otrzymania całości lub części zapłaty, nie później jednak niż z upływem terminu płatności określonego w umowie lub fakturze

Taki moment obowiązku powstaje w przypadku świadczenia usług: najmu, leasingu itp., ochrony, dozoru mienia, w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego, stałej obsługi prawnej lub biurowej. Termin taki stosuje się też w sytuacji, w której oddaje się grunt w użytkowanie wieczyste. Przy świadczeniu usługi dla podmiotów, które nie są podatnikami, mają siedzibę, stałe miejsce zamieszkania lub po prostu miejsce pobytu poza terenem Unii Europejskiej momentem powstania obowiązku podatkowego jest wpłynięcie należności lecz najpóźniej jest to w chwili upływu terminu płatności.

- otrzymania całości lub części wkładu budowlanego lub mieszkaniowego, ale nie później niż w momencie, w którym zostało ustanowione spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego lub spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, lub nastąpiło przekształcenie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego na spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, lub ustanowiono odrębne własności lokalu mieszkalnego lub lokalu o innym przeznaczeniu, lub wydano albo przeniesiono własności lokalu lub własności domów jednorodzinnych w przypadku czynności określonych odpowiednio w ustawie o podatku od towarów i usług
- wyjęcia pieniędzy lub żetonów z automatów, nie później jednak niż w ostatnim dniu miesiąca lub sprzedaży żetonów, kart telefonicznych itp.

Dotyczy to sprzedaży za pomocą automatów, np. z kawą itp. Natomiast w przypadku, gdy świadczone są usługi telekomunikacyjne, do których używa się żetonów, kart itp., za które płaci się zanim się skorzysta, to istotny jest moment sprzedaży takich żetonów.

- wpłynięcia uznania na rachunek bankowy podatnika

Zapis ten obejmuje obowiązek podatkowy z tytułu otrzymanych subwencji, dotacji i innych dopłat mających podobny charakter. Gdy są one wypłacane w formie zaliczki, przedpłaty itp., to obowiązek podatkowy powstaje tylko dla tej części w chwili uznania rachunku bankowego.

Wymienione wyżej terminy powstawania obowiązku podatkowego z tytułu podatku od towarów i usług nie muszą być w każdym przypadku sztywne. Dzięki rozporządzeniu, które może określić minister do spraw finansów publicznych terminy mogą być późniejsze niż te wymienione. W ustalaniu nowego późniejszego terminu brane są pod uwagę: specyfika

wykonywania niektórych czynności, uwarunkowania obrotu gospodarczego niektórymi towarami oraz przepisy Unii Europejskiej.

Odrębne zapisy w ustawie o podatku od towarów i usług są na temat powstania obowiązku podatkowego w wewnątrzwspólnotowej dostawie towarów, jak również wewnątrzwspólnotowym nabyciu towarów. W wewnątrzwspólnotowej dostawie momentem powstania obowiązku podatkowego jest wystawienie faktury przez podatnika, natomiast w wewnątrzwspólnotowym nabyciu jest to wystawienie faktury podatku od wartości dodanej. W obu przypadkach musi się to jednak stać nie później niż 15 dnia miesiąca następującego po miesiącu w którym dokonano dostawy lub nabycia towaru. W sytuacji ciągłej, dłuższej od jednego miesiąca wewnątrzwspólnotowej dostawy należy przyjmować, że dokonywana jest ona po zakończeniu każdego miesiąca aż do całkowitego zakończenia tych czynności.

### **1.5.2.2 Metoda kasowa**

Jak już wcześniej zostało wspomniane, metodę kasowego rozliczania podatku VAT mogą zastosować tylko i wyłącznie tzw. mali podatnicy. W przypadku takiego rozliczania podatku od towarów i usług deklaracje składane są kwartalnie tj. co trzy miesiące. Przedsiębiorca, który chciałby ją zastosować od pierwszego kwartału 2013 roku, zobowiązany jest złożyć zawiadomienie do naczelnika odpowiedniego urzędu skarbowego w terminie do 15 stycznia roku obecnego. Okres ten został wydłużony, ale tylko w styczniu w związku ze zmianami, które weszły w życie 1 stycznia 2013 r. W przypadku wyboru tej metody w innym momencie roku, podatnik nadal musi zgłosić to poprzez odpowiednie zawiadomienie do końca miesiąca poprzedzającego kwartał, od którego będzie się rozliczał kasowo. Podatnik, który zdążył złożyć takie zawiadomienie przed końcem 2012 roku będzie również mógł rozliczać się w ten sposób, gdyż oznajmienia te nie tracą swej ważności. Wybierając metodę kasowego rozliczania podatku VAT, należy liczyć się z tym, że zrezygnować z niej będzie można dopiero po upływie 12 miesięcy. Wyjątek stanowi sytuacja, w której podatnik złożył odpowiednie zawiadomienie przed końcem 2012 r., a więc przed wprowadzeniem zmian i uzna, że nie będzie chciał się rozliczać na zmienionych zasadach. Musi on wówczas złożyć ponowne zawiadomienie, tym razem o rezygnacji z tej kasowej metody do dnia 15 stycznia 2013 r.

Metoda kasowa pozwala nie tylko na kwartalne składanie deklaracji, ale również na stosowanie specjalnych zasad ustalania obowiązku podatkowego. Często spotyka się sytuację, w której kontrahenci nie płacą swoich zobowiązań, co w przypadku stosowania zasad ogólnych rozliczania podatku VAT, niezależnie od tego, i tak powodowałoby

powstanie obowiązku podatkowego. Natomiast w przypadku stosowania kasowej metody rozliczania tego podatku, podatnik jest zobowiązany go odpowiednio w całości lub w części rozliczyć po otrzymaniu całej lub części należności. Jednak kontrahent, który nie spłaca swych zobowiązań wobec dostawców musi być czynnym podatnikiem VAT. W innym przypadku, gdy nabywca jest podatnikiem zwolnionym od podatku VAT lub w ogóle nie jest podatnikiem termin ten nie jest nieskończony. Wówczas należy rozliczyć podatek od towarów i usług do 180 dnia od dnia wydania towaru bądź wykonania usługi, niezależnie od tego czy opłata za te towary lub usługi została uiszczona. Przyjmując metodę kasowego rozliczania VAT trzeba liczyć się z tym, że kwotę podatku należnego o kwotę podatku naliczonego można również obniżyć wtedy, gdy zobowiązania wobec dostawców zostaną przez podatnika spłacone odpowiednio w części lub w całości. Nie może się to stać jednak wcześniej niż w dniu wystawienia faktury.<sup>34</sup> Przed dokonanymi zmianami, które rząd przyjął 24 października, ostatecznym terminem rozliczenia podatku VAT był 90 dzień licząc od dnia wydania towaru bądź wykonania usługi. Nie brano wówczas pod uwagę, czy kontrahent spłacił swoje zobowiązanie, czy też nie. Możliwość odliczenia tylko części VAT w proporcji do zapłaconej ceny oraz zapłaty tego podatku odpowiednio proporcjonalnie do ściągniętych należności również jest nowością w tym systemie rozliczania VAT.<sup>35</sup>

Podatnik, który rozlicza się kasowo z tytułu podatku od towarów i usług, jest zobowiązany do wystawiania faktur, na których będzie widniał zapis „metoda kasowa”, ale nie będzie wymagany termin płatności należności. Wcześniej taka faktura była inaczej nazywana, była to: Faktura VAT- MP. Kontrahent, który otrzyma taką fakturę może odliczyć VAT z takiej faktury dopiero po jej zapłaceniu. Nie jest w tym momencie istotne, czy rozlicza się on metodą ogólną czy kasową.

Jak się okazuje, po zmianach, które zostały wprowadzone od 01.01.2013 r. metoda kasowego rozliczania VAT stała się jeszcze bardziej korzystna dla małych podatników. Pozwoli ona na utrzymywanie płynności finansowej, która jest niezbędna do utrzymania się takich firm na rynku. Jednocześnie zmiany te spowodują, że kontrahenci będą szybciej w miarę swoich możliwości spłacać swe zobowiązania, aby móc odliczyć swój VAT naliczony od podatku należnego. Nowe metody jednak nie obowiązują w przypadku rozliczania wewnątrzspółnotowych dostaw, wewnątrzspółnotowych nabyć oraz dostaw do magazynów konsygnacyjnych.

<sup>34</sup> J. Dmowska, Pierwszy projekt zmieniający VAT został uchwalony, „Biuletyn VAT”, 2012, nr 23 (173), 5-6.

<sup>35</sup> J. Dmowska, Nie płacisz faktury? Czekają Cię surowe sankcje, „Biuletyn VAT”, 2012, nr 22 (172), 4-5.

## ROZDZIAŁ 2

### Funkcjonowanie podatku od towarów i usług

#### 2.1 Zakres przedmiotowy i podmiotowy

Rozdział ten będzie szczegółowym zaprezentowaniem podatku VAT, tj. podatku od towarów i usług. Zacząć należy przede wszystkim od dokładnego przedstawienia zakresu zarówno przedmiotowego jak i podmiotowego tego obowiązku podatkowego. Zakres przedmiotowy, jak sama nazwa wskazuje, stanowią towary i usługi. Jest to jednak zbyt ogólne stwierdzenie, dlatego należy wspomnieć, iż do przedmiotu tego podatku zaliczają się:

- odpłatna dostawa towarów,
- odpłatne świadczenie usług na terytorium kraju,
- eksport towarów,
- import towarów,
- wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów i usług na terytorium kraju, za które otrzymuje się wynagrodzenie,
- wewnątrzwspólnotowa dostawa towarów.

Dostawa towarów, to inaczej to wyzbycie się praw właściciela do zarządzania danymi towarami, na rzecz nabywcy, dokonującego zakupu w określonym momencie. Od tej pory właścicielem staje się nowa osoba i to ona decyduje, co dalej będzie działo się z towarami. Przeniesienie prawa własności następuje też w sytuacjach: gdy towar staje się przedmiotem zrekompensowania jakiejś winy tj. odszkodowaniem; wydania towaru w chwili wykazanej w umowie dzierżawy, leasingu, najmu itp. (najczęściej jest to chwila wpłaty ostatniej raty); gdy komisant wydaje na podstawie umowy komisu towar komitentowi; gdy towarem są grunty oddawane w wieczyste użytkowanie; gdy ustanawiane lub przekształcane są prawa mieszkaniowe lub gdy osoba wyzbywa się praw do wieczystego użytkowania gruntów lub jakiegokolwiek prawa mieszkaniowego. Przy dostawie towarów wagę ma słowo „odpłatna”, ponieważ tylko takie dostawy powodują powstanie obowiązku podatkowego z tytułu VAT. Jednak wyróżnia się też nieodpłatne dostawy, które zmuszają do rozliczenia się z tytułu podatku od towarów i usług, ale tylko w sytuacji, gdy przy nabyciu takich towarów była możliwość odliczenia podatku naliczonego. Wlicza się tu przekazanie lub zużywanie towarów w celach osobistych podatnika lub pracowników i wszystkie pozostałe darowizny. Nie zalicza się do dostawy towarów przekazania druków reklam i artykułów promocyjnych, towarów o niskiej wartości, a także prezentów i próbek.

Świadczenie usług, jak mówi ustawa o podatku od towarów i usług, należy rozumieć jako wykonywanie usług na rzecz osoby fizycznej, prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej. Świadczenie takie nie może być dostawą towarów. Zatem z definicji – każde świadczenie nie będące dostawą towarów jest świadczeniem usług. Świadczenie to następuje przy przeniesieniu praw do wartości niematerialnych i prawnych; gdy jest następstwem nakazu wydanego przez władzę publiczną; gdy istnieje zobowiązanie do powstrzymania się od dokonania czynności lub do tolerowania czynności lub sytuacji. Gdy świadczenie usług wykonywane jest przez podatnika we własnym imieniu lecz na rzecz innej trzeciej osoby, należy uznać, że osoba taka sama wyświadczyła i otrzymała te usługi.

Eksportowanie towarów jest to wywożenie ich z terytorium kraju poza terytorium Unii Europejskiej wykonywane w ramach dostawy towarów (art. 7 ustawy o VAT). Czynności te muszą być potwierdzone przez odpowiedni urząd celny. Ze względu na osobę dokonującą tej czynności wyróżnia się dwa rodzaje eksportu: eksport bezpośredni – dokonuje go dostawca lub osoba na jego rzecz, eksport pośredni – wykonywany przez nabywcę, który posiada swoją siedzibę poza terytorium kraju lub na jego rzecz.

Import jest to zjawisko odwrotne do eksportu. Polega on na przywożeniu towarów z państwa trzeciego, czyli państwa nienależącego do Unii Europejskiej na terytorium kraju, czyli do Polski. Podatek od towarów i usług w przypadku importu jest ściśle związany z ustaleniem długu celnego. Chwila wymagalności opłat celnych z tytułu importu jest także najczęściej momentem powstania obowiązku podatkowego VAT z tytułu importu.

Wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów, to nabycie prawa do wykorzystywania towarów jak właściciel, czyli nabycie praw właściciela do określonych towarów, które są wysyłane lub transportowane na terytorium państwa członkowskiego inne niż to, w którym rozpoczęta była ich wysyłka bądź transport przez dostawcę, nabywcę lub na ich rzecz. Aby zaistniało wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów musi być spełnionych kilka warunków:

- nabywca towarów to podatnik podatku VAT lub podatku od wartości dodanej innego kraju należącego do wspólnoty, a towary nabywane przez podatnika wykorzystywane są w jego działalności gospodarczej,
- nabywca towarów to osoba prawna, która nie jest podatnikiem,
- osoba, która dokonuje dostawy również jest podatnikiem podatku VAT – w sytuacji sprzedaży z przemieszczaniem między terytoriami lub podatku od wartości dodanej.

Ważne jest, aby wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów było za wynagrodzeniem na terytorium kraju. W przeciwnym wypadku czynności takie nie mogą być nazwane wewnątrzwspólnotowym nabyciem towarów. Dostawca nie musi posiadać siedziby w kraju,

w którym rozpoczyna się wysyłka towarów. Wystarczy, gdy dostawca będzie posiadał takie miejsce w kraju siedziby nabywcy, a towary będą przesyłane z innego kraju członkowskiego. W ustawie o VAT w art. 10 wymienione zostały czynności, które nie zaliczają się do wewnątrzwspólnotowego nabycia towarów. Występują one m.in. w sytuacjach gdy: nabywcą jest rolnik zryczałtowany a całkowita kwota nabycia wewnątrzwspólnotowego na terytorium kraju nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym kwoty 50 000 zł.; przedmiotem nabycia są nowe środki transportu lub wyroby akcyzowe; nabywane towary opodatkowane są podatkiem od wartości dodanej w państwie członkowskim, będącym miejscem rozpoczęcia transportu (według odpowiednich zasad), a nabywca posiada dokumenty potwierdzające takie zjawisko. Wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów w momencie wejścia Polski do Unii Europejskiej zastąpiło import z krajów należących do Unii.

Wewnątrzwspólnotowa dostawa towarów jest odwrotnością wewnątrzwspólnotowego nabycia towarów, czyli wywiezieniem towarów z terytorium kraju na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej (państwo wysyłki musi być różne od tego, z którego towary są dostarczane) z jednoczesnym wykonaniem czynności opodatkowanych. Podobnie jak import został zastąpiony wewnątrzwspólnotowym nabyciem, tak eksport zamieniono na wewnątrzwspólnotową dostawę. Plusem WDT jest możliwość zastosowanie stawki 0% VAT przy odpowiedniej dodatkowej dokumentacji oraz jednoczesne odliczenie VAT naliczonego. Podatek od towarów i usług rzeczywiście rozliczany jest przez nabywcę w kraju, do którego docierają towary. W wewnątrzwspólnotowej dostawie towarów nabywca musi być:

- podatnikiem podatku od wartości dodanej, który możliwy jest do zidentyfikowania dla potrzeb przeprowadzenia transakcji wewnątrzwspólnotowych na terytorium państwa członkowskiego innym niż terytorium kraju,
- osobą prawną niebędącą podatnikiem podatku od wartości dodanej, która również możliwa jest do zidentyfikowania na potrzeby transakcji wewnątrzwspólnotowych na terytorium państwa członkowskiego innym niż terytorium kraju,
- podatnikiem podatku od wartości dodanej lub osobą prawną niebędącą podatnikiem podatku od wartości dodanej, działającymi w takim charakterze na terytorium państwa członkowskiego innym niż terytorium kraju, niewymienionymi powyżej, któremu dostarcza się wyroby akcyzowe,
- podmiotem innym niż wymienione powyżej, działającym poza terytorium Polski, w innym kraju członkowskim Unii Europejskiej, jeżeli przedmiotem, który jest mu dostarczony jest nowy środek transportu.

Aby można było mówić, że miała miejsce wewnątrzspółnotowa dostawa towarów podatek dokonujący dostawy musi być zarejestrowany jako podatnik VAT UE. Wyjątek stanowi dostawa nowych środków transportu. Wówczas rejestracja VAT UE nie jest konieczna.

Zakres podmiotowy podatku VAT stanowią osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz osoby prawne, które samodzielnie wykonują własną działalność gospodarczą, a także osoby fizyczne mające obowiązek zapłacenia cła, które są uprawnione do korzystania z procedury celnej, dokonujące wewnątrzspółnotowego nabycia towarów, pobierające usługi lub towary od podatników posiadających siedzibę, miejsce zamieszkania bądź pobyt poza terytorium kraju (wyjątkiem są usługi i towary od których już rozliczono podatek VAT na terytorium kraju tj. przez usługodawcę lub dostawcę). Nie ma tu wpływu cel lub rezultat takiej działalności. Do działalności gospodarczej wlicza się przede wszystkim działalność wykonywaną przez producentów, handlowców i usługodawców. Taką działalność wykonują też podmioty pozyskujące zasoby naturalne, wykonujące wolne zawody wymienione w ustawie i rolnicy. Nie zalicza się do samodzielnie wykonywanej działalności gospodarczej czynności wykonywanych na podstawie różnych umów, tj. umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło itp., a także przychodów uzyskanych z osobistej działalności artystycznej, literackiej, naukowej, trenerskiej, oświatowej, publicystycznej oraz sportowej; przychodów z tytułu przynależności do składu zarządów, rad nadzorczych, komisji; przychodów uzyskanych z tytułu samodzielnego osobistego wykonania usług na podstawie określającej warunki wykonania tych czynności umów zlecenia lub o dzieło.

## **2.2 Powstanie obowiązku podatkowego**

O powstaniu obowiązku podatkowego mówi się w momencie wydania towaru oraz wykonania lub importu usług. Przy likwidacji firmy, dostawie wewnątrzspółnotowej oraz w przypadku małego podatnika czas powstania tego obowiązku różni się od ww. momentu. Zarówno te, jak i wiele innych, zalicza się do odmiennych przypadków, dla których ustalone i zapisane w ustawie zostały inne momenty powstawania obowiązku podatkowego. Zostały one szczegółowo przedstawione w I rozdziale pracy, w podrozdziale o metodach rozliczania podatku od towarów i usług. Znalazły się tam przede wszystkim przykłady dotyczące małych podatników tj. tzw. metoda kasowa, wewnątrzspółnotowe nabycie i wewnątrzspółnotowa dostawa, usługi budowlane oraz usługi transportowe. W związku z licznymi wyjątkowymi sytuacjami, oprócz generalnej zasady ustalania czasu powstania omawianego zobowiązania, wyróżnia się następujące momenty, w których zostaje się obciążonym VAT:

- otrzymania zapłaty bądź części zapłaty (w takim przypadku proporcjonalnej części otrzymanego wynagrodzenia) za wykonanie usługi; nie może być to jednak później niż w 30 dniu, począwszy od dnia wykonania zleconej usługi np. transportowej);
- wystawienia dokumentu potwierdzającego sprzedaż tj. faktury, jednak najpóźniej w 7 dniu od dnia, w którym wykonano usługę;
- upłynięcia terminu płatności (w przypadku rachunków za tzw. media m.in. rachunki za prąd, telefon itp.);
- dokonania sprzedaży żetonów, kart telefonicznych i innych;
- otrzymania zapłaty za drukowane książki, gazety itp., ale najpóźniej w 60 dniu od daty wydania tego towaru;
- otrzymania zapłaty lub jej części, jednak nie później niż w 120 dniu od dnia wydania wydawnictw;
- otrzymania zapłaty w ciągu 20 lub 30 dni (w zależności od rodzaju: newsadowy lub wsadowy) od dnia, w którym wysłano złom (np. w celu kwalifikacji jakości);
- otrzymania zapłaty;
- otrzymania wynagrodzenia za wydrukowanie gazet, czasopism, magazynów i książek ale najpóźniej 90 dnia od wykonania tej czynności;
- otrzymania zapłaty, z tym że nie później niż w dniu wystawienia faktury;
- otrzymania całości bądź tylko części wkładu budowlanego lub mieszkaniowego (warunek – najpóźniej w chwili ustanowienia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego itp.);
- wpłynięcia dotacji, subwencji itp. na rachunek bankowy;
- wyjęcia pieniędzy, żetonów z automatów (warunek – ostatecznym momentem jest ostatni dzień miesiąca);
- otrzymania zapłaty od komitenta (do momentu upłynięcia 30 dni od dostawy towarów, której dokonuje komisant).

Sprecyzowanie obowiązku podatkowego zajmuje ważne miejsce w konstrukcji prawa podatkowego. Kwestie obowiązku podatkowego w odniesieniu do podatku od towarów i usług zostały uregulowane w ustawie. Obowiązek podatkowy powstaje z chwilą wydania towaru lub wykonania usługi. Powstanie obowiązku podatkowego ma decydujące znaczenie dla obowiązku zapłaty podatku, ponieważ podatnicy są obowiązani, bez wezwania naczelnika urzędu skarbowego, do obliczania i wpłacania podatku w ustalonych terminach.

### 2.3 Prawa i obowiązki podatnika

Osoby będące czynnymi podatnikami VAT posiadają, w związku z przynależnością do tej grupy, wiele obowiązków a zarazem praw.

Pierwszym podstawowym takim obowiązkiem jest dokonanie formalności w związku z rejestracją swojej osoby jako płatnika. Po pierwsze osoba chcąca dokonać rejestracji musi posiadać potwierdzenie o nadaniu nr NIP. Zgłoszenie rejestracyjne osoba fizyczna, która nie posiada osobowości prawnej zobowiązana jest dokonać we właściwym urzędzie skarbowym. W tym celu należy wypełnić i dostarczyć naczelnikowi urzędu deklarację VAT-R. Należy tego dokonać przed dniem, w którym nastąpi czynność, która jest objęta podatkiem od towarów i usług. Opłata za dokonanie takiej rejestracji jest równa 170 zł. Dopiero po zapłaceniu i złożeniu deklaracji w urzędzie potwierdzony zostaje status „podatnika VAT czynnego“. Naczelnik urzędu skarbowego potwierdza ten fakt, wydając druk VAT-5, na którym zapisany jest numer identyfikacji podatkowej tzw. NIP. Obowiązku tego nie musi spełniać podmiot, prowadzący działalność, polegającą na wykonywaniu czynności objętych zwolnieniem podmiotowym. Osoba taka otrzymuje, nawet jeśli nie dokona rejestracji, status „podatnika VAT zwolnionego“. Dla osób fizycznych, które zajmują się jedynie gospodarką rolną, leśną lub rybacką ustalone są również odmienne przepisy dotyczące rejestracji. Dla prowadzących taką działalność zgłoszenie w celu rejestracji w urzędzie skarbowym może być dokonane tylko przez jedną osobę, której nazwisko jako odbiorcy lub dostawcy będzie widniało na fakturze, dotyczącej zakupu lub sprzedaży towarów i usług rolnych.

Osoby, które są zwolnione z podatku VAT lub prowadzą działalność, w której czynności są przedmiotowo zwolnione z tego zobowiązania w chwili rozpoczęcia sprzedaży opodatkowanej, utraty zwolnienia lub rezygnacji z niego muszą dokonać lub zaktualizować swoje zgłoszenie rejestracyjne. W przeciwnej sytuacji, tj. w momencie gdy czynny podatnik VAT zakończył wykonywanie działalności opodatkowanej zobowiązany jest zawiadomić o tym fakcie naczelnika urzędu skarbowego, a ten dokonuje wykreślenia płatnika z rejestru. Fakt o zaprzestaniu takiej działalności należy zgłosić za pomocą formularza VAT-Z. Zarówno o tych wymienionych zmianach jak i o wszelkich innych należy poinformować urząd skarbowy. Naczelnik urzędu skarbowego nie może odmówić potwierdzenia faktu, iż osoba jest zarejestrowana jako czynny lub zwolniony podatnik VAT. Musi tego dokonać po otrzymaniu odpowiedniego wniosku. Informację taką może udostępnić zarówno samemu podatnikowi jak i osobie trzeciej, która związana jest z podatnikiem interesem prawnym.

Kolejnym obowiązkiem jest wystawianie przez czynnego podatnika podatku od towarów i usług faktur, na których bezwzględnie musi być umieszczony nr NIP. Zapis ten wynika z ustawy z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników. W rozporządzeniu wykonawczym z dnia 11 grudnia 2012 r. zostały zapisane nowe zasady fakturowania z zakresu podatku od towarów i usług. Dokument zwany fakturą musi zawierać również:

- zapis dokonania sprzedaży,
- datę sprzedaży,
- cenę jednostkową bez podatku,
- podstawę opodatkowania,
- stawkę podatku,
- kwotę podatku,
- kwotę należności,
- dane dotyczące podatnika i nabywcy (w tym NIP).<sup>36</sup>

Wyróżnia się kilka rodzajów faktur, w zależności od tego jaką działalność się prowadzi lub jaką metodę rozliczania podatku od towarów i usług się stosuje. Wszystkie jednak są do siebie bardzo podobne, różnią się jedynie ilością obowiązkowych zamieszczanych informacji oraz nazwą. Takimi innymi fakturami są m.in. Faktura VAT RR – wystawia ją czynny podatnik, który dokonuje nabycia produktów rolnych oraz Faktura VAT Metoda Kasowa – wystawiana przez osoby, stosujące kasową metodę rozliczania VAT. Oprócz tych wymienionych faktur wyróżnia się także m.in.:

- faktury „samofakturowanie“,
- faktury „procedura marży dla biur podróży“,
- faktury „procedura marży – towary używane“,
- faktury „procedura marży – dzieła sztuki“,
- faktury „procedura marży – przedmioty kolekcjonerskie i antyki“,
- faktury „odwrotne obciążenie“,
- faktury uproszczone (gdy należność nie przekracza kwoty 450 zł),
- faktury typu „cena netto“,
- faktury typu „cena brutto“,
- faktury typu „przedpłata, zaliczka, zadatek, rata“,

---

<sup>36</sup> Sasin W., Podatek od towarów i usług VAT w 2013 roku w obrocie krajowym, wyd. Sigma, Skierniewice 2013, s. 168.

- faktury dla czynności egzekucyjnej,
- faktury „od przedstawiciela“,
- faktury typu „sprzedaż zwolniona od podatku“,
- faktury wewnętrzne,
- faktury „po rozliczeniu zwrotów wydawnictw“,
- faktury na sprzedaż materiałów budowlanych na cele mieszkaniowe.<sup>37</sup>

W przypadku, gdy podatnik potrzebuje skorygować wartości, ilości itp. lub gdy klient chce zwrócić zakupiony towar należy stworzyć odpowiednią fakturę korygującą do faktury pierwotnej, na której udokumentowana jest sprzedaż podlegająca zmianie. Po wystawieniu takiej faktury obowiązkiem podatnika, który jest jej nabywcą, jest również skorygowanie wartości podatku naliczonego w rozliczeniu odpowiednim do okresu, w którym otrzymał dokument. W sytuacji, gdy potrzebne jest skorygowanie jedynie danych nabywcy lub sprzedawcy wystawia się notę korygującą do odpowiedniego dokumentu.

Oprócz wystawiania dokumentów, potwierdzających dokonaną sprzedaż potrzebne i obowiązkowe jest prowadzenie ewidencji VAT – rejestrów sprzedaży oraz zakupu. Jest to niezbędne do wypełniania deklaracji bądź do jakiegokolwiek informacji, zarówno dla samego prowadzącego działalność, jak i na życzenie urzędu skarbowego itp. Gdy okaże się, iż taki dokument nie jest sporządzany w ogóle, nieregularnie lub nierzetelnie, naczelnik odpowiedniego urzędu lub inny organ kontroli skarbowej szacuje wartość sprzedaży niezawidencjonowanej, a następnie oblicza od niej podatek według 23% stawki. Wówczas podatnik traci także prawo do obniżenia tej kwoty. Podstawowymi takimi dokumentami są rejestry VAT, które dzieli się na poszczególne ewidencje tj.:

- ewidencję dostaw towarów i świadczenia usług oraz podatku naliczonego VAT w obrocie krajowym,
- ewidencję VAT naliczonego z tytułu nabycia środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
- ewidencję VAT naliczonego z tytułu nabycia pozostałych towarów i usług.

Wyróżnia się także jeszcze inne rzadziej używane ewidencje tj.:

- ewidencję sprzedaży usług wykonywanych samodzielnie,
- ewidencję sprzedaży (dla podatników zwolnionych),
- ewidencję obrotu i kwot podatku należnego VAT przy użyciu kas rejestrujących,
- ewidencję pomocniczą zakupu towarów w handlu,

---

<sup>37</sup> W. Sasin, Podatek..., op. cit., s.170.

- ewidencję pomocniczą nabycia i sprzedaży towarów używanych, dzieł sztuki, przedmiotów kolekcjonerskich lub antyków do obliczenia marży jako podstawy opodatkowania VAT,
- ewidencję dostaw złota inwestycyjnego, z uwzględnieniem danych dotyczących nabywcy w celu jego identyfikacji,
- ewidencję kwot wydatkowanych na nabycie towarów i usług od innych podatników dla bezpośredniej korzyści turysty oraz sprzedaży usług turystyki według faktur „procedura marży dla biur podróży“,
- ewidencję przekazanych prezentów o małej wartości.<sup>38</sup>

Następnym obowiązkowym dokumentem, który każdy czynny podatnik VAT musi sporządzać co jakiś określony okres (miesięcznie lub kwartalnie) jest deklaracja VAT. Należy ją wykonać do każdego 25 dnia miesiąca lub kwartału. Dokument taki należy złożyć osobiście lub elektronicznie do odpowiedniego urzędu skarbowego. Istnieją różne deklaracje: VAT-7, VAT-7K, VAT-7D. Podstawową i najczęściej używaną jest deklaracja VAT-7.

W ciągu roku sporządzane są również inne dodatkowe dokumenty tj.:

- oświadczenia,
- wnioski,
- zawiadomienia,
- inna korespondencja,
- dokumenty pokontrolne dotyczące VAT,
- orzeczenia sądowe.

Zarówno te, jak i wszystkie pozostałe dokumenty VAT wymienione na początku podrozdziału należy przez określony czas przechowywać odpowiednio zabezpieczone.

Podstawowym natomiast prawem czynnego podatnika VAT jest możliwość odliczenia podatku naliczonego od podatku należnego, wynikłego ze sprzedaży dóbr i usług w określonym czasie. Gdy kwota podatku naliczonego, czyli od zakupów, ale tylko tych opodatkowanych VAT oraz nie będących wyjątkami zapisanymi w ustawie, jest wyższa od kwoty podatku należnego (od sprzedaży) urząd skarbowy zobowiązany jest do zwrotu tej nadwyżki w ciągu 25, 60 lub 180 dni albo do przeniesienia na kolejny okres rozliczeniowy. Należy zatem pamiętać, że podatnikowi przysługuje prawo zmniejszenia podatku należnego o podatek naliczony, związany tylko ze sprzedażą opodatkowaną. Nie podlega, bowiem odliczeniu podatek związany np. z czynnościami zwolnionymi od podatku.

---

<sup>38</sup> W. Sasin, Podatek..., op. cit., s. 178-180.

## 2.4 Zwolnienia od podatku VAT

### 2.1.1 Zwolnienia podmiotowe

Zwolnienia podatkowe mają charakter podmiotowy i przedmiotowy. Ustawodawca określa grupy podatników, którzy mogą skorzystać ze zwolnienia podmiotowego, pomimo tego, iż podmioty te podlegają ustawie VAT. Nowelizacje ustawy o VAT wprowadzają wiele zmian w zakresie tzw. zwolnienia podmiotowego. Dotychczasowe zmiany dotyczyły m.in. warunków korzystania ze zwolnienia przez podatników świadczących usługi pośrednictwa, rozpoczynających działalność gospodarczą, a także utraty zwolnienia oraz terminu powrotu do zwolnienia. Ustawa o podatku od towarów i usług w obecnym kształcie przewiduje zwolnienia podmiotowe od tego zobowiązania.

Według ustawy podatek, którego obroty w roku poprzednim nie przekroczyły kwoty 150 000 zł nie jest zobowiązany do zapłaty podatku VAT od sprzedanych towarów i usług. Wartość ta obejmuje całą sprzedaż opodatkowaną w kwocie netto tj. bez VAT. Nie wlicza się do niej dostawy towarów i usług, które są zwolnione od VAT, a także środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, które podlegają amortyzowaniu. Osoba rozpoczynająca w trakcie trwania roku prowadzenie działalności również zostaje zwolniona przedmiotowo od tego podatku do chwili, aż wartość sprzedaży opodatkowanej nie będzie wyższa, proporcjonalnie do czasu dokonywanej sprzedaży, od 150 000 zł.

Po utracie prawa do wymienionego zwolnienia można ponownie nabyć je dopiero po upływie 1 roku od momentu, w którym zostało utracone. Okres ten należy liczyć od końca roku, w którym wystąpiło przekroczenie limitu. Podatnik dostarczający towary, których podatnikiem jest ich nabywca, wyroby z metali szlachetnych, towary objętych akcyzą (wyjątkiem są energia elektryczna i wyroby tytoniowe), środki transportu, tereny budowlane i przeznaczone pod budowę, świadczący usługi prawnicze w zakresie doradztwa oraz jubilerskie, a także nieposiadający swojej siedziby na terytorium kraju – nie może skorzystać z przywileju zwolnienia podmiotowego od podatku od towarów i usług.<sup>39</sup> Ze zwolnienia tego każdy podatnik ma prawo zrezygnować, należy wówczas pisemnie poinformować o tym fakcie naczelnika urzędu skarbowego a następnie dokonać rejestracji lub aktualizacji zgłoszenia rejestracyjnego. Tak więc podatnicy, którzy utracili prawo do korzystania z tego zwolnienia i ci, którzy sami z tego prawa zrezygnowali mogą ponownie skorzystać ze zwolnienia podmiotowego, jednak nie wcześniej niż po upływie roku, licząc od końca roku w którym to prawo utracili.

---

<sup>39</sup> W. Sasin, Podatek...op. cit., s. 68.

## 2.2.1 Zwolnienia przedmiotowe

Oprócz zwolnienia podmiotowego są też różne zwolnienia przedmiotowe, obejmujące większość obywateli. W ustawie o podatku od towarów i usług w art. 43.1. wymienionych zostało wiele usług, które zwalnia się od podatku VAT. Ogólnie do zwolnień tych zalicza się:

- dostawę towarów używanych i pochodzących z własnej działalności rolniczej, znaczków pocztowych, skarbowych itp. (cena równa wartości nominalnej), ludzkich organów i ich pochodnych, złota do NBP, terenów niezabudowanych, budowli itp.;
- czynności wykonywane na rzecz członków spółdzielni posiadających spółdzielcze prawa do lokali mieszkalnych, czynności związane z udzielaniem licencji, działalności z zakresu gier losowych itp., dostarczanie towarów spożywczych (bez napojów alkoholowych);
- usługi: zarządzania różnymi funduszami inwestycyjnymi itp., medyczne różnego rodzaju, pocztowe, publiczne radiofonii i telewizji, świadczone przez duchownych, ubezpieczeniowe, bankowe (udzielanie kredytów, pożyczek, poręczeń itp.)

Lista zawarta w ustawie została poszerzona o inne dodatkowe towary i usługi w § 13 i § 15 pkt 6 i 10 rozporządzenia z dnia 4 kwietnia 2011 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług. Do skorzystania ze zwolnienia przedmiotowego nie wystarczy jednak zaliczać się do którejś z grup prowadzącej działalność z ww. ogólnie zakresów. Aby być podatnikiem zwolnionym od podatku VAT w taki sposób trzeba spełniać wiele warunków, dokładnie wymienionych w podanym artykule ustawy. Istotne warunki, które należy spełnić, aby móc otrzymać miano podatnika przedmiotowo zwolnionego z VAT zapisano również w art. 43 ust. 17 i 18 ustawy.

Oprócz licznych towarów i usług podlegających zwolnieniu, znajdują się także te, które nie podlegają zwolnieniu. Należą do nich:

- usługi związane z nagraniami filmowymi, zapisanymi na wszelkich nośnikach,
- wstęp na różnego rodzaju rozrywki (teatr, wesołe miasteczka, koncerty, dyskoteki, imprezy artystyczne, plaże itp.),
- korzystanie z bibliotek, muzeów, archiwów itd.,
- produkowanie filmów i nagrań zapisywanych na nośniki,
- działalności agencji informacyjnych,
- usługi prowadzone przez wydawnictwa,
- usług o charakterze ochrony praw,
- usług radia i telewizji (z wyjątkiem tych zapisanych w art. 43 ust. 1 pkt 34).

## 2.5 Podstawa opodatkowania i stawki podatku VAT

Podatek od towarów i usług naliczany jest od obrotów, czyli od przychodów ze sprzedaży, bez należnego podatku tj. w kwocie netto. Jest to tzw. podstawa opodatkowania. Do wspomnianego obrotu należy doliczyć również otrzymane dotacje, subwencje itp. Zaliczki, przedpłaty, raty itp., które otrzymał podatnik, także są podstawą opodatkowania VAT. W przypadku, gdy zapłata wystąpiła w naturze, należy określić wartość rynkową towarów lub usług i następnie od niej naliczyć podatek według odpowiedniej stawki.

Podstawę opodatkowania można pomniejszyć o wartość: rabatów – muszą one jednak być udokumentowane, zgodne z prawem i obowiązkowe; zwróconych towarów, kwot nienależnych, dotacji, subwencji itp. Warunkiem możliwości obniżenia tej podstawy jest wystawienie faktury korygującej, której otrzymanie odbiorca musi potwierdzić. Po uzyskaniu takiego potwierdzenia, w okresie rozliczeniowym jego otrzymania, dokonuje się korekty deklaracji VAT. W przypadku eksportu, wewnątrzwspólnotowej dostawy towarów, wyświadczonych usług bądź dostarczonych towarów poza terytorium Polski, sprzedaży energii elektrycznej, chłodniczej, ciepłej, gazu przewodowego, usług: telekomunikacyjnych, radiokomunikacyjnych, rozprowadzania wody, w zakresie gospodarki ściekami, wywozu i unieszkodliwiania odpadów sanitarnych i pokrewnych – nie jest wymagane wspomniane potwierdzenie odbioru faktury korygującej.<sup>40</sup> Sprzedając budynki i budowle trwale związane z gruntem w skład podstawy opodatkowania wchodzi też wartość gruntu. W razie sprzedaży towarów akcyzowanych podstawę opodatkowania stanowi też wartość tej akcyzy.

Wyróżnia się także inną podstawę VAT, jest nią nie obrót lecz marża, czyli różnica między wartością należności a ceną nabycia towarów i usług od pozostałych podatników. Wykonując usługi z zakresu turystyki, inne niż własne opodatkowane według ogólnych zasad, należy tą różnicę pomniejszyć dodatkowo o wartość VAT należnego. Nie może to być jednak usługa lub towar nabyty dla bezpośredniej korzyści turysty. Marża jako podstawa opodatkowania stosowana jest również przy sprzedaży towarów używanych, dzieł sztuki, przedmiotów kolekcjonerskich lub antyków, które zostały odsprzedane. W tym przypadku różnica także pomniejszana zostaje o podatek VAT.

Istnieją także szczególne zasady ustalania wartości, od której naliczany jest podatek od towarów i usług. Dotyczy to taksówkarzy, gdy wybierają formę opodatkowania zapisaną w art. 114 ust. 1 ustawy; wartość sprzedanych przez nich usług jest podstawą do ustalenia ryczałtu podatku VAT według odpowiedniej 4% stawki.

---

<sup>40</sup> W. Sasin, Podatek..., op. cit., s. 76.

Zasady odmienne od podstawowych zastosować należy także przy wykonywaniu czynności maklerskich, czynności wynikających z umowy agencyjnej lub zlecenia, pośrednictwa lub umowy komisji itp., oraz czynności związanych z zarządzaniem funduszami inwestycyjnymi. W art. 30 ustawy zapisane są dokładne wytyczne ustalania podstawy opodatkowania w wymienionych usługach. Artykuł ten wskazuje, że jest to dla:

- zleceniodawcy – kwota należna z tytułu dostawy pomniejszona o kwotę VAT;
- komisanta – kwota należna z tytułu dostawy towarów pomniejszona o kwotę podatku lub kwota należna wraz z kwotą prowizji pomniejszona o wartość podatku VAT;
- komitenta – kwota należna pomniejszona o kwotę prowizji komisanta i o kwotę VAT;
- prowadzącego przedsiębiorstwo maklerskie, zarządzającego funduszami inwestycyjnymi, agenta, zleceniobiorcy itp. – kwota prowizji lub innych postaci wynagrodzeń za wykonanie usługi pomniejszona o kwotę podatku VAT<sup>41</sup>

Inną możliwością, którą posiada organ podatkowy, jest ustalenie tylko w niektórych przypadkach obrotu będącego podstawą opodatkowania, według przeciętnych cen, które stosowane są w danej miejscowości lub na danym rynku na dzień wykonywania usług bądź dostarczania towarów. Tutaj również dokonuje się obniżenia kwoty o wartość podatku od towarów i usług. Musi jednak wystąpić sytuacja, w której wspomniane przypadki miały wpływ na ustalenie wysokości ceny.

W Polsce stosuje się kilka stawek VAT. Obecnie podstawową i zarazem najwyższą jest stawka 23%, która zastąpiła poprzednią 22%. Znajduje ona zastosowanie do wszystkich pozostałych usług lub towarów nieobjętych zwolnieniem przedmiotowym lub niższą stawką.

Kolejną obowiązującą w kraju stawką podatku od towarów i usług jest stawka 8%. Zastąpiła ona od roku 2011 poprzednio obowiązującą stawkę 7%. Towary objęte stawką 8% wymienione zostały w załączniku nr 3 do ustawy. Zgodnie z wprowadzonymi przepisami przejściowymi, w przypadku dostarczania towarów lub świadczenia usług wymienionych we wspomnianym załączniku, możliwe jest również przyjęcie stawki 5% lub 0%. Ogólnie mówiąc, w tabeli zapisane są usługi związane z działalnością produkcyjną. 8% podatku od towarów dolicza się także do usług budowlanych wykonywanych na terenie budynku lub lokalu mieszkalnego. Nie wlicza się tutaj lokali użytkowych itp., które opodatkowane są stawką 23%. Wielkość ich jednak nie może przekroczyć 300 m<sup>2</sup> w przypadku domów jednorodzinnych oraz 150 m<sup>2</sup>. Omawiana stawka znajduje także zastosowanie przy dostawie

---

<sup>41</sup> W. Sasin, Podatek...op. cit., s. 78 -79.

dział sztuki dokonywanej przez ich twórcę lub jego spadkobiercę lub jedynie okazjonalnie przez podatnika innego od podatnika opisanego w art. 120 ust. 4 i 5.

Niższą stawką, która obowiązuje na terenie Polski jest stawka 5%. Dotyczy ona towarów dostarczanych w kraju, które zostały wymienione w wykazie stanowiącym załącznik nr 10 do ustawy. Krótko mówiąc, stawka ta znajduje zastosowanie do czynności związanych z dostarczaniem towarów, a więc ogólnie obejmuje działalność handlową. Minister Finansów w dniu 20 września 2011 r. wydał Rozporządzenie głoszące, że obniżono do 5% stawkę podatku VAT dla podatników, którzy dostarczają:

- tłuszczu złożonych z produktów roślinnych lub zwierzęcych (miksów),
- wyrobów seropodobnych (analogów serów),
- napojów z dodatkiem tłuszczu roślinnego.<sup>42</sup>

Warunkiem jest fakt, że wymienione produkty muszą się nadawać do spożycia przez ludzi.

Następnie wyróżnia się stawkę 4%, jest to tzw. ryczałt. Zastosowanie jej musi być poprzedzone zawiadomieniem na piśmie naczelnika urzędu skarbowego o jej wyborze. Wybierając formę ryczałtu traci się prawo do odliczeń i zwrotów VAT zapisanych w art. 86 ustawy. Stosuje się tu odmienną skróconą formę deklaracji podatkowej VAT-12. Po upływie roku, poprzez pisemne zawiadomienie, jest możliwość rezygnacji z tej formy rozliczania się.

Kolejną stawką jest tzw. stawka preferencyjna, zerowa. Stwarza ona możliwość do odzyskania całego VAT naliczonego, ponieważ VAT należny według niej jest równy zeru. Tutaj ukazuje się różnica pomiędzy stawką 0% a zwolnieniem z podatku. Będąc podatnikiem zwolnionym nie ma się możliwości odliczenia podatku zapłaconego. Stawka zerowa jest bardzo korzystną stawką opodatkowania VAT, ale jej zastosowanie ma wąski zakres. Podobnie jak pozostałe, czynności nią objęte zapisane zostały w rozporządzeniu Ministra Finansów. Ogólnie swe zastosowanie znajduje w:

- usługach związanych z transportem morskim i związanych z nim czynnościami,
- usługach lotniczych oraz pochodnych czynnościach,
- usługach naprawy, uszlachetniania, przetwarzania i przerobu towarów,
- dostawach sprzętu komputerowego placówkom oświatowym, naukowym, humanitarnym, charytatywnym itp.

Stawka 0% po wprowadzeniu zmian, dotyczy też usług świadczonych przez podatników zarejestrowanych i nabytych za bezzwrotne środki pomocy zagranicznej. Warunkiem jest

---

<sup>42</sup> W. Sasin, Podatek..., op. cit., s. 104, oraz Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 20 września 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2011 r. Nr 198, poz. 1174).

pisemne zawarcie umowy o wykonaniu takich usług z Ministerstwem Spraw Zagranicznych. W Rozporządzeniu Ministra Finansów z 4 kwietnia 2011 r.<sup>43</sup> wymienione zostały pozostałe usługi, do których zastosować należy stawkę 0%. Należą do nich usługi transportowe towarów i usługi świadczone osobom podróżującym lotniczymi, morskimi lub kolejowymi środkami transportu. Do pełnego jej zastosowania w danych sytuacjach należy spełniać określone warunki. Minister Finansów w swym rozporządzeniu dopuścił także stosowanie tej stawki do czynności wykonywanych dla instytucji UE, sił zbrojnych i przedstawicielstw organizacji międzynarodowych oraz towarów związanych z procedurami celnymi. Są także uprzednio omówione zwolnienia przedmiotowe i podmiotowe z podatku od towarów i usług.

## 2.6 Podatek należny, podatek naliczony

Podatek naliczony jest to kwota VAT naliczana od zakupionych towarów lub usług. Jego wartość składa się z sumy podatku zawartego w fakturach, które otrzymuje się od dostawców. Uwzględnione zostają tu także różne rabaty, opusty, uznane reklamacje itp. Dokumenty potwierdzające zakup tj. faktury mogą dotyczyć nabycia towarów i usług, dokonanej przedpłaty, zaliczki itp. oraz dostawy towarów, w której nabywcą jest sam podatnik. Szczególny zapis w ustawie dotyczy warunków odliczania VAT od pojazdów samochodowych. Dla pojazdów nieprzekraczających dopuszczalnej masy całkowitej równej 3,5 tony możliwe jest zmniejszenie kwoty podatku należnego jedynie o 60% kwoty podatku naliczonego znajdującej się na fakturze, dokumentującej zakup takiego towaru. Odliczenie to nie może być wyższe od limitu 6000 zł. Od przepisu tego istnieją wyjątki, których limit ten nie ogranicza. Ta zasada dotyczy podatników, posiadających samochód osobowy lub inny pojazd samochodowy w leasingu lub zawarli na niego inne umowy tj. dzierżawy, najmu itp.

Należny podatek VAT jest doliczany do sprzedawanych towarów i usług. Jest to zobowiązanie, które podatnik powinien wpłacić do urzędu skarbowego w związku z tym, że dokonał sprzedaży opodatkowanych towarów lub usług. Jego kwotę nalicza się od przychodów i należy się odpowiedniemu urzędowi skarbowemu. Podatek należny podatnik dolicza do ceny sprzedawanych towarów lub usług. VAT należny może on pomniejszyć o wartość podatku naliczonego, tj. od dokonanych zakupów. W zależności czy różnica będzie dodatnia dla należnego czy naliczonego VAT, otrzymuje on zwrot lub dokonuje wpłaty do urzędu.

---

<sup>43</sup> Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 kwietnia 2011 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług (dz. U. z 2011 r. Nr 73, poz. 392).

## 2.7 Zasady odliczeń i zwrotów VAT

Istnieje kilka warunków oraz zasad według których dokonuje się odliczeń i zwrotów podatku od towarów i usług. W art. 86 ustawy o tym podatku znajduje się zapis o tym, że: „podatnikowi przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego w zakresie, w jakim towary i usługi są wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych“.<sup>44</sup> Jest to podstawowa zasada przy rozliczaniu VAT, z której wynika, że jeśli dokonuje się zakupów towarów lub usług opodatkowanych, to wartość zapłaconego VAT wraca do podatnika w postaci zwrotu lub odliczenia. Jak od większości zasad, istnieją i w tym przypadku liczne wyjątki i ograniczenia. Jednym z najważniejszych wyjątków jest fakt, że w przypadku czynności zwolnionych tj.: nabycia złota inwestycyjnego i związanych z nim czynności (m.in. przekształcenie postaci, masy lub próby itp.) ustawa daje prawo do obniżenia podatku należnego podatkiem naliczonym.

VAT naliczony można odliczyć od towarów lub usług przekazanych w postaci prezentów o małej wartości lub próbek, dotyczących czynności dokonywanych w Polsce, związanych z usługami świadczonymi na terytorium trzeciego państwa lub eksportowanymi towarami z takiego kraju. W drugim przypadku potrzebne są dokumenty potwierdzające związek pomiędzy podatkiem który odliczono i wymienionymi czynnościami. Podatnik, który nie dokonał obniżenia podatku VAT o podatek zapłacony przy zakupionych towarach i usługach ściśle związanych z działalnością, ma możliwość dokonania korekty VAT za okres dający możliwość pomniejszenia omawianego zobowiązania w terminie do 5 lat, począwszy od początku roku, w którym wystąpiła taka sytuacja. Wyróżnia się niżej podane sposoby odliczania naliczonego podatku od towarów i usług, tj.: pełne odliczenie VAT naliczonego, częściowe odliczenie VAT naliczonego, oraz zryczałtowany zwrot VAT.

Pierwsze, pełne, 100% odliczenie stosowane jest wówczas, gdy zakupione zostały towary lub usługi, które następnie zostały wykorzystane do całkowitego wykonania czynności opodatkowanych należnym VAT-em. Istnieje od tego jednak kilka zastrzeżeń zapisanych w odpowiedniej ustawie oraz rozporządzeniu.

Częściowe odliczenie zauważa się u podatników, którzy dokonują czynności zarówno opodatkowanych jak i zwolnionych. Odliczenie nazywane jest częściowym, ponieważ od tej części, która jest zwolniona nie przysługuje prawo odliczenia, a od pozostałej jest taka możliwość. Szczegółowych zasad dla tego typu przypadków należy szukać w art. 90 ustawy o VAT. Przede wszystkim podatnik, który dokonuje takiego odliczania zobowiązany jest do

---

<sup>44</sup> W. Sasin, Podatek...op. cit., s. 122.

dokładnego oddzielania usług oraz towarów zwolnionych od opodatkowanych. Jeśli nie jest możliwe dokładne ich rozróżnienie, może to być dokonane na zasadzie proporcji ustalanych procentowo na podstawie rocznego obrotu. Otrzymałą w wyniku obliczeń kwotę należy zaokrąglić w górę do liczby całkowitej. Obrót roczny nie zawiera w sobie środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz obrotu związanego z nieruchomościami i usługami z pośrednictwa finansowego. Proporcję można też obliczyć szacunkowo według prognozy, jaką ustala się z naczelnikiem urzędu skarbowego, a następnie spisuje w formie protokołu. Szacowania takiego mogą dokonać podatnicy, którzy w poprzednim roku podatkowym nie uzyskali żadnego obrotu lub gdy był on niższy niż 30 000 zł. Jeśli proporcja wyniesie więcej niż 98%, a wartość podatku zwolnionego będzie niższa od 500 zł, to należy przyjąć, że proporcja wynosi 100% i odliczyć VAT całkowicie. W przeciwnym wypadku, gdy proporcja będzie mniejsza lub równa 2%, podatnik może stwierdzić, że nie ma prawa do obniżenia swojego zobowiązania z tytułu podatku od towarów i usług.

Zryczałtowany zwrot podatku od towarów i usług adresowany jest do rolników. Stawka takiego zwrotu to 7% kwoty należnej za dostarczanie rolnych produktów. Naliczony podatek w przypadku zryczałtowanego zwrotu dla rolników ulega zwiększeniu w momencie zapłaty. Załącznik do ustawy o podatku od towarów i usług przedstawia w formie tabeli wykaz usług oraz towarów kwalifikujących się do zryczałtowanego rozliczania.

Istnieją też towary i usługi, od których nie można odliczyć VAT. Są nimi zakupione usługi noclegowe i gastronomiczne (wyjątkiem jest nabycie posiłków gotowych dla pasażerów podatnika, świadczącego usługi przewozu osób); towary lub usługi, których zakup udokumentowano na fakturach otrzymanych przed dniem utraty zwolnienia podmiotowego lub przed dniem rezygnacji z niego (ustawa w art. 113 ust. 5 i 7 przedstawia pewne wyjątki) oraz usługi i towary uzyskane w postaci darowizny lub nieodpłatnego świadczenia usługi.<sup>45</sup> Oprócz wymienionych przypadków, nie stosuje się odliczania naliczonego VAT od zakupu paliw zużywanych w samochodach osobowych i innych pojazdach samochodowych, które mają mniejszą masę niż 3,5 t. Podatnicy niezarejestrowani jako czynni podatnicy VAT, z wyjątkiem przypadków opisanych w art. 86 ust. 20 ustawy o podatku od towarów i usług, również nie mogą otrzymać zwrotu lub dokonać odliczenia VAT. Faktury i inne dokumenty celne, szerzej opisane w ustawie oraz faktury dokumentujące czynności pozorne<sup>46</sup> też nie pozwalają na obniżanie podatku od towarów i usług.

<sup>45</sup> W. Sasin, Podatek..., op. cit., s. 132.

<sup>46</sup> Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 listopada 2008 r. sygn. akt SK 79/06 (dz. U. z 17 listopada 2008 Nr 203, poz. 1276).

Inną możliwością odzyskania zapłaconego podatku jest rozliczenie różnicy VAT od zakupu materiałów budowlanych. Odliczenia takiego może dokonać każdy obywatel, który remontował lub budował budynek czy lokal mieszkalny. Osoba taka nie musi prowadzić działalności gospodarczej. Zwrot taki zupełnie nie jest związany z jakąkolwiek działalnością gospodarczą. Prawo do zwrotu wprowadzono ustawą z dnia 29 sierpnia 2005 r. o zwrocie osobom fizycznym niektórych wydatków związanych z budownictwem mieszkaniowym i dotyczy ono określonych wydatków dokonanych po 1 maja 2004 r. Jest to zwrot podatku pomiędzy stawkami 22 % lub 23% a 7% lub 8%. Rozliczenia takiej różnicy można dokonać tylko i wyłącznie na podstawie faktur wystawianych osobie fizycznej. Aby otrzymać taki zwrot, należy złożyć odpowiedni wniosek VZM-1 wraz z załącznikami VZM/A lub VZM/B do urzędu skarbowego. Dla takich rozliczeń ustalone zostały limity dla 5-letnich okresów liczonych od daty złożenia pierwszego wniosku. Wykaz materiałów budowlanych uprawniających do uzyskania zwrotu podatku VAT można znaleźć m.in. w Internecie.

## **2.8 Zasady korygowania VAT**

Przepisy o podatku od towarów i usług przewidują korygowanie VAT zarówno naliczonego jak i należnego. Można to zrobić w przypadku, gdy wystąpi pomyłka, zagubienie a następnie znalezienie dokumentu lub inny powód.

Błędnie wystawione faktury ze złą kwotą podatku VAT korygowane są tzw. fakturami korygującymi. Sporządzenie nowego dokumentu może być spowodowane zmianą kwoty podatku należnego lub jego stawki. Dokument taki wystawiany musi być przez podatnika, który wystawił pierwotną fakturę. W przypadku podatnika sprzedającego towary lub usługi zarówno opodatkowane jak i zwolnione z VAT, obowiązują takie same zasady ustalania zobowiązania, jak podczas wystawiania zwykłej Faktury VAT, czyli według proporcji. Przedstawione czynności są tzw. korektą bieżącą, której zasady szerzej opisane można znaleźć w art. 90 ustawy o podatku od towarów i usług.

Oprócz korekty na tzw. fakturach korygujących istnieje też korekta roczna podatku odliczonego. Takiej zmiany wysokości VAT dokonuje podatnik, który obliczał wysokość zobowiązania przy użyciu wskaźnika proporcji, tj. korzystał w ciągu roku z tzw. częściowego odliczenia VAT naliczonego. Po zakończeniu każdego roku, w którym posiadał prawo do odliczania podatku naliczonego musi skorygować go opierając się na rzeczywistych proporcjach otrzymanych z danych z roku, którego dotyczy korekta. Jeśli proporcja obliczona różni się od rzeczywistej mniej niż o 2% nie jest zobowiązany do składania rocznej korekty. Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, których wartość początkowa była niższa

od kwoty 15 000 zł również objęte są roczną korektą. Deklarację na której należy wykazać korektę składa się w pierwszym okresie rozliczeniowym, po zakończonym roku podatkowym którego ona dotyczy, na druku VAT-7 lub VAT-7K.

Wyróżnia się też wieloletnią korektę VAT odliczonego. Zasady dokonywania zmian w przedstawianym podatku w ciągu 5 oraz 10 lat zapisane są w ustawie w art. 91 ust. 2-9. Stosuje ją czynny podatnik, korzystający ze wskaźnika proporcji w rozliczeniu zwrotu podatku naliczonego od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. 5-letnia korekta przypisana jest do środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, które podlegają amortyzacji. Do grupy tej zalicza się też grunty i prawa wieczystego użytkowania gruntów zaliczonych do środków trwałych, z tym, że ich początkowa wartość musi być niższa od 15000 zł. Natomiast 10 lat, które należy liczyć od roku, w którym przyjęto do użytkowania środki trwałe znajduje zastosowanie do nieruchomości. Korekty takie wykonuje się w skali roku, dzieląc podatek naliczony odpowiednio na 5 lub 10 części. W sytuacji, gdy omawiane środki trwałe bądź wartości niematerialne i prawne sprzedano należy przyjąć, iż nadal są wykorzystywane do opodatkowanych czynności u danego podatnika, aż do chwili zakończenia korekty. Wtedy powinno się skończyć korektę jednorazowo w skali pozostałego okresu w deklaracji podatkowej do okresu rozliczeniowego, w którym dokonano sprzedaży. W zależności od tego, czy sprzedawane środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne w momencie sprzedaży zostały opodatkowane traktuje się je do korekty jako opodatkowane lub zwolnione czy niepodlegające opodatkowaniu. Podatek naliczony można też skorygować od takich towarów lub usług, które zostały zakupione do wytworzenia środka trwałego, a następnie zmienione lub zbyte jeszcze przed oddaniem go do użytkowania. W przypadku zbytu przedsiębiorstwa bądź zakładu omawianą korektę wykonuje ich nabywca.

Ostatnim rodzajem wykonywanych korekt podatku VAT jest korekta nieściągalnych wierzytelności. Zasady tego typu korekty, tzw. „ulgi za złe długi”, podano w art. 89a i art. 89b ustawy. Aby mieć możliwość skorzystania z takiej ulgi należy spełnić liczne warunki określone w ustawie. Przede wszystkim podatnik może dokonać takiej korekty, gdy sprzedaje usługi bądź świadczy usługi na terytorium kraju. Przychody od sprzedaży, od których chce skorygować VAT, muszą zostać zakwalifikowane do nieściągalnych wierzytelności. Są to takie należności, które w ciągu 150 dni od dnia upływu terminu płatności nadal nie zostały uregulowane. Kolejnym warunkiem jest, aby osoba, której świadczy się usługi lub sprzedaje towary była czynnym podatnikiem VAT, który nie jest w toku postępowania upadłościowego bądź w trakcie likwidacji działalności gospodarczej. Warunek taki jest konieczny również w przeddzień złożenia deklaracji korygującej. Faktura, której dotyczy należność z niej

wynikająca musi być młodsza od dwóch lat. Oznacza to, że wystawiona później niż dwa lata wstecz, licząc od końca roku jej wystawienia, nie może być objęta ulgą za złe długi. Jeśli dłużnik jest związany z podatnikiem więzami rodzinnymi, kapitałem majątkowym lub kapitałem wynikającym ze stosunku pracy nie można skorzystać z przedstawionej ulgi. Składając taką deklarację korygującą, podatnik musi też zawiadomić właściwego naczelnika urzędu skarbowego o tym fakcie i podać dane dłużnika. Deklarację korygującą należy złożyć w rozliczeniu dotyczącym okresu, w którym upłynął 150 dzień od dnia terminu płatności wskazanego na fakturze lub w umowie.

## **2.9 Wybrane problemy opodatkowania VAT w Polsce**

Rozliczanie podatku od towarów i usług w Polsce budzi wiele wątpliwości. Obecność wielu zasad i wyjątków powoduje często niezrozumienie przepisów. Problemy pojawiające się najczęściej w firmach transportowych dotyczą przede wszystkim rozliczania VAT od samochodów osobowych i innych środków transportu, które są głównymi środkami pracy w tego typu przedsiębiorstwach oraz odliczania VAT w leasingu.

Samochody osobowe oraz inne środki transportu w Polsce opodatkowane są stawką 23% i nie ma tu żadnych wątpliwości w tej kwestii. Pojawiają się one dopiero w momencie odliczania podatku od ich zakupu. W przypadku samochodów ciężarowych, które posiadają dodatkowe badania techniczne o masie całkowitej wyższej niż 3,5 t sprawa jest jasna, gdyż od wszystkich odlicza się całość VAT. Natomiast do samochodów osobowych poniżej 3,5 t wprowadzone zostały nowe szczególne zasady zapisane w art. 3 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy o transporcie drogowym. Inne niż ogólne zasady, dotyczące tych pojazdów, odnoszą się zarówno do samych środków transportu, jak i paliwa zużywanego do ich eksploatacji. Ogólnie mówiąc, jak już wcześniej zostało wspomniane można odliczyć jedynie 60% wartości samochodów lub pozostałych pojazdów kwalifikujących się do tej szczególnej grupy, z tym, że całkowita kwota odliczenia nie może przekroczyć dodatkowo 6 000 zł. Natomiast paliwa zużywane nie mogą w ogóle być uwzględniane przy pomniejszaniu należnego podatku od towarów i usług.

W przypadku leasingu, najmu lub dzierżawy sprawa jest bardziej skomplikowana. Podstawową stawką w ich przypadku jest też 23% podatku, pojawiają się jednak szczególne przypadki, które mogą zostać opodatkowane stawką 8% lub zostać zwolnione z podatku. Do wyjątków tych należą usługi polegające na wynajmowaniu pasażerskich statków żeglugi śródlądowej z załogą oraz na wynajmowaniu pasażerskich środków transportu lotniczego

wraz z załogą, dla których przepisy przewidują 8% VAT. Następnie dla wynajmowania bądź wdzierżawiania nieruchomości, które mają charakter mieszkalny lub części nieruchomości wyłącznie w celach mieszkaniowych i na własny rachunek ustalono zwolnienie z tego zobowiązania. Zmieniona nowa ustawa o podatku od towarów i usług dopuszcza jeszcze 0% stawkę VAT dla m.in. najmu, leasingu, dzierżawy lub czarteru środków w transporcie morskim wykorzystywanych w rybołówstwie, statków ratowniczych i środków w transporcie lotniczym wraz z ich wyposażeniem. Jak wspomniano w leasingu stosuje się nieco odmienne zasady odliczania VAT. Umowę leasingu zawierają leasingobiorca z leasingodawcą.

Leasingodawca, tzw. finansujący ma prawo do pomniejszenia podatku należnego o kwotę VAT od każdego przedmiotu, który zakupił do celów późniejszego przekazania ich do używania innemu podatnikowi na podstawie umowy leasingu. Oprócz tego przywileju ma też możliwość uzyskania zwrotu różnicy podatku VAT doliczanego do przedmiotów będących u podatnika środkami trwałymi, które są amortyzowane. Leasingobiorca, tj. korzystający, to ten, który bierze w użytkowanie przedmiot, na który zawarł umowę leasingu. Podatnik taki może dokonać odliczenia podatku naliczonego tak w przypadku leasingu operacyjnego jak i finansowego. Wyjątkami są jedynie umowy, których przedmiotami są pojazdy samochodowe nieprzekraczające masy 3,5 t. Tu też jest możliwość pomniejszenia podatku, ale w stopniu ograniczonym, tj. można odliczyć jedynie 60% wartości podatku naliczonego lecz nie więcej niż łącznie 6 000 zł podczas całego okresu używania pojazdu w leasingu.

Wyróżnia się dwa rodzaje leasingu: finansowy i operacyjny. Zgodnie z umową zawartą na leasing finansowy przedmiot, najczęściej samochód, w chwili zapłaty ostatniej raty staje się własnością leasingobiorcy. Umowa pozwala też dokonywać amortyzacyjnych odpisów. Według umowy jest to dostawa towarów, do której zalicza się również leasing gruntów. Z powodu, iż jest to dostawa towarów, umowy takie opodatkowane są podatkiem VAT. Momentem powstania obowiązku podatkowego w tych przypadkach jest wydanie towaru, czyli najczęściej też jednocześnie wystawienie faktury, która musi być wystawiona nie później niż w siódmym dniu od wydania przedmiotu. Do leasingów takich stosuje się ogólne zasady rozliczania podatku VAT. Wysokość zobowiązania z tytułu podatku od towarów i usług nalicza się tu jednorazowo przy rozpoczęciu okresu leasingowego. Drugi leasing, tzw. operacyjny, zaliczany jest do usług, pod warunkiem że nie spełnia cech dostawy towarów. Można go zrównać z najmem lub dzierżawą. Obowiązek podatkowy przy tego typu umowach leasingowych powstaje przy otrzymaniu zapłaty lub jej części, jednak najpóźniej w momencie upływu terminu płatności zaznaczonego w umowie bądź fakturze. W przypadku takiego leasingu opodatkowane są kolejne jego raty.

## ROZDZIAŁ 3

### Rozliczanie podatku od towarów i usług (VAT) w Firmie transportowej X

#### 3.1 Charakterystyka Firmy X

Firma X jest jednoosobowym przedsiębiorstwem prowadzonym przez małżeństwo w średnim wieku od połowy grudnia 2002 roku. Jest to Firma transportowa, która zajmuje się głównie transportem drogowym towarów. Dodatkowo Przedsiębiorstwo świadczy usługi, polegające na przygotowywaniu terenu pod budowę, wynajmowaniu sprzętu transportowego wraz z kierowcą lub załogą, wynajmowaniu i dzierżawieniu pojazdów samochodowych innych niż osobowe i motocykle, wynajmowaniu i dzierżawieniu maszyn i urządzeń budowlanych oraz specjalistycznych robotach budowlanych bliżej nieokreślonych w wykazie kodów PKD. Siedziba Firmy początkowo znajdowała się w województwie śląskim. Teraz jest to Przedsiębiorstwo znajdujące się w województwie małopolskim. Przedsiębiorstwo to jest małe, a jego księgowość prowadzona jest przez prywatne biuro rachunkowe w formie Podatkowej Księgi Przychodów i Rozchodów. Podatek dochodowy rozliczany jest miesięcznie i jest to liniowy podatek dochodowy, gdyż jest on w przypadku tej Firmy bardziej opłacalny. Przedsiębiorca jest zarejestrowany w odpowiednim Urzędzie Skarbowym jako czynny płatnik podatku VAT. Podatek od towarów i usług w Firmie X rozliczany jest miesięcznie przy wykorzystaniu ogólnej metody rozliczania podatku VAT.

Właściciele w chwili obecnej zatrudniają dwóch kierowców, na podstawie umowy o pracę. Oprócz tych pracowników, kierowcą w Firmie jest również właściciel. Wynika z tego, że właściciel Przedsiębiorstwa X zobowiązany jest do 15 dnia kolejnego miesiąca wpłacać do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, na Fundusz Pracy oraz na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych od siebie, jako prowadzącego działalność, oraz od swoich zatrudnionych pracowników.

W posiadaniu Przedsiębiorstwa znajdują się środki trwałe, w tym środki transportu takie jak: dwie wywrotki będące dużymi samochodami ciężarowymi, jeden mniejszy samochód ciężarowy, pojazd czterokołowy tzw. quad oraz inne tj. dwa komputery przenośne. Oprócz wymienionych środków trwałych Przedsiębiorstwo zawarło umowy leasingu na jeden ciężarowy samochód i jeden samochód osobowy. Sprzęt komputerowy, który posiada Firma został zamortyzowany jednorazowo w kolejnym miesiącu następującym po miesiącu, w którym został wniesiony do środków trwałych. Natomiast samochody ciężarowe poddano amortyzacji liniowej o stawce równej 40%, ponieważ zostały one zakupione jako używane

już samochody. Dla pojazdu czterokołowego ustalono również amortyzację liniową z tym, że jej stawka wynosi 20%, ponieważ jest to nowy środek transportu wartości którego nie można w szybszym tempie umorzyć. Wymienione stawki podane są w skali roku, a umorzenie wartości środków trwałych dokonywane jest miesięcznie w odpowiedniej proporcji.

Firma posiada Licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego rzeczy, która ważna jest od 05-07-2006 do 01-07-2021 roku.

Głównymi pracami, na których w ostatnim czasie skupiała się załoga Firmy były prace przede wszystkim prace transportowe z użyciem posiadanego sprzętu i przy pomocy zatrudnionych ludzi i właścicieli przy budowie dróg, autostrad oraz stadionów, przed ważnym wydarzeniem dla Polski, a mianowicie przed zawodami Euro 2012. Ich praca polegała głównie na dowożeniu lub przywożeniu ziemi, kamieni oraz podobnych surowców potrzebnych lub zbędnych przy budowie dróg.

Firma świadczy usługi dla innych przedsiębiorstw przeważnie większych. Czasami zdarza się także, że pracuje dla jednostek mniejszych. Rzadko zajmuje się sprzedażą usług osobom prywatnym, są to sporadyczne sytuacje. Usługi świadczone są tylko i wyłącznie na terenie Polski lecz w różnych jej zakątkach. W ostatnim czasie były to zarówno tereny województwa śląskiego, jak i okolice stolicy Warszawy przy budowie stadionu narodowego. Nie dokonuje się w tym Przedsiębiorstwie importu, eksportu, wewnątrzwspólnotowego nabycia ani wewnątrzwspólnotowej dostawy.

Sprzedaż w Firmie X dokumentowana jest tylko i wyłącznie na podstawie wystawianych Faktur VAT. Firma jest zarejestrowanym płatnikiem podatku od towarów i usług, więc nie wystawia rachunków. Nie posiada także kasy fiskalnej, ponieważ nie ma takiego obowiązku ani potrzeby przy świadczonych tego typu usługach.

### **3.2 Struktura zakupów i podatku VAT naliczonego**

W Przedsiębiorstwie X dokonuje się zakupów różnorodnych towarów i usług, które są niezbędne przy prowadzeniu takiej działalności gospodarczej. Jest to przedsiębiorstwo usługowe, nie prowadzi produkcji, więc nie potrzebuje gromadzić zapasów. Są w nim tylko wykorzystywane materiały pomocnicze, których bieżąco zakup prowadzony jest w chwili zapotrzebowania na nie. Przy świadczeniu usług materiały używane do budowy, bądź przewożone surowce zakupuje podmiot zlecający usługę.

Jednym z głównych wydatków są koszty paliwa do samochodów, które są głównym środkiem pracy właściciela i jego pracowników. Paliwo tankowane jest na bieżąco w chwili

zapotrzebowania, nie prowadzi się zapasowego uzupełniania baków. Faktury wystawiane na jego zakup często mają charakter zbiorczy, tj. dotyczący zakupu dokonanego w różnych dniach i dla różnych pojazdów, które rozróżniane są za pomocą numerów rejestracyjnych. Jest to niezbędne do późniejszego wyliczenia podatku VAT, który można odliczyć wyłącznie od samochodów ciężarowych. Niestety pojazdy mają to do siebie, że lubią się psuć, więc aby móc sprawnie wykonywać swoje zadania, należy je na bieżąco naprawiać oraz odpowiednio w miarę możliwości konserwować. Stąd koszty działalności powiększają się o wartość części do samochodów i kwoty usług naprawy tych pojazdów. Oprócz kosztów naprawy należy doliczyć koszty ubezpieczeń oraz okresowych przeglądów posiadanych pojazdów. Inne ponoszone koszty w tym Przedsiębiorstwie, to wynagrodzenia pracowników, a co za tym idzie również składki na ubezpieczenia społeczne, które są obowiązkowym zobowiązaniem wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Składki takie również płaci właściciel, jako osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

Przedsiębiorstwo osiąga dochody bądź czasami stratę, a więc posiada zobowiązanie w postaci podatku dochodowego. Jego wysokość jest zależna od kwoty osiąganych zysków. Do sprawnej komunikacji osoby związane z Firmą potrzebują telefonów. W posiadaniu Przedsiębiorstwa są telefony komórkowe i stacjonarny, do którego dołączony jest internet. Następnym kosztem, praktycznie każdej firmy działającej obecnie na rynku, a więc także Firmy X jest utrzymanie konta bankowego tj. zapłata różnych prowizje, opłat bankowych itp. W badanym Przedsiębiorstwie zdarzają się sytuacje, kiedy dostaje się duże lub dużą ilość zleceń, których Firma nie jest w stanie wykonać samodzielnie. W takich przypadkach korzysta z usług innych firm transportowych, wobec których powstają zobowiązania, a więc koszty działalności zwiększają się. Właściciel Firmy podpisał umowy leasingu, więc płacone są miesięczne jego raty. W Przedsiębiorstwie zaciągnięte zostały również kredyty, które należy systematycznie spłacać, ale tylko odsetki można wliczyć w koszty prowadzenia działalności. Księgowość prowadzi zewnętrzna firma, która pobiera miesięcznie opłaty za swoje usługi. Od pewnego czasu wykupiona została również usługa ochrony, która płacona jest miesięcznie. Zatrudnieni kierowcy często muszą przebywać trasy autostradami, które także są płatne. Wyjeżdżają oni także często w delegacje, ponieważ Firma świadczy usługi w różnych częściach Polski, stąd tworzy się następny koszt w postaci wypłacanych tzw. diet. W koszty zalicza się też amortyzację posiadanych środków trwałych. Innymi drobniejszymi i przez to mniej znaczącymi wydatkami są różne opłaty pocztowe, koszty zakupu artykułów papierniczych i artykułów spożywczych, środków czystości itp. dla pracowników.

Podatek VAT naliczony niestety nie zawiera w sobie każdego kosztu lub po prostu od niektórych dóbr lub usług nie można go odliczyć. Wymienione poniżej koszty to takie, które wpisuje się do rejestru zakupów, a następnie liczy różnicę pomiędzy podatkiem VAT od tych zakupów a VAT-em od sprzedanych usług. Zaliczają się do nich:

- zakupione paliwo, ale tylko i wyłącznie do samochodów ciężarowych lub mających odpowiednie badania techniczne, dlatego niezbędne jest podawanie w fakturach numerów rejestracyjnych, według których można je rozróżnić;
- zakupione części do pojazdów i usług polegających na ich wymianie lub naprawie pod warunkiem, że podmiot je świadczący jest zarejestrowanym podatnikiem VAT;
- zapłacone rachunki telefoniczne, ale zgodnie z ustawą o podatku od towarów i usług w momencie upływu terminu płatności (jest to zazwyczaj kolejny miesiąc następujący po miesiącu, w którym została wystawiona Faktura VAT);
- transportowe i podobne usługi obce, świadczone na rzecz Firmy X przez inne firmy, które muszą też być zarejestrowanymi podatnikami podatku od towarów i usług;
- raty leasingu, w przypadku Firmy X również od samochodu osobowego, ponieważ jego umowa została zawarta przed 16 grudnia 2010 r., czyli przed zmianą przepisów, które w chwili obecnej pozwalają jedynie na miesięczne odliczenie 60% VAT-u naliczonego, ale łącznie nie więcej niż 6 000 zł;
- usługi biura rachunkowego, gdyż jest ono zarejestrowanym podatnikiem VAT;
- usługi firmy ochroniarskiej, która wystawia Faktury VAT;
- niektóre przejazdy autostradą, które są opodatkowane podatkiem od towarów i usług;
- zakupione artykuły papirnicze, spożywcze dla pracowników oraz środki czystości.

Pozostałe koszty dokumentowane są za pomocą innych dokumentów księgowych niż Faktura VAT tj.: rozliczeń delegacji, rachunków, paragonów fiskalnych (np. potwierdzenia przejazdów autostradą), dowodów wewnętrznych (np. składki ZUS, wynagrodzenia), wyciągów bankowych (prowizje i opłaty bankowe, odsetki od kredytów). Wydatki potwierdzone na podstawie ww. dokumentów nie zawierają w sobie podatku od towarów i usług, więc automatycznie nie ma możliwości rozliczenia VAT-u naliczonego, ponieważ nie dodano go do wartości towarów i usług. Wyjątkiem są potwierdzenia z przejazdów autostradą od Stalexportu, na których wyodrębniony jest także podatek od towarów i usług. Naliczonego podatku VAT nie ma też możliwości odliczenia od zakupu paliwa do samochodu osobowego (niezależnie czy jest on własnością firmy, czy jak w przypadku Przedsiębiorstwa X w leasingu ) oraz pojazdu czterokołowego tj. quadu.

Przeważająca część zakupów, jakich dokonuje się w Firmie X opodatkowana jest 23% stawką podatku od towarów i usług. Rzadziej pojawiają się wydatki, do których doliczane jest 8% podatku VAT, a pozostałe stawki podatku od towarów i usług nie występują raczej nigdy. Odpowiednio w 2010 r., dla którego też przeprowadzona zostanie analiza, obowiązywały stawki 22% zamiast 23% oraz 7% w miejsce 8%. Wszystkie zakupy towarów i usług niezbędnych do prowadzenia Firmy transportowej X dokumentowane są w Vat-owskim rejestrze zakupów. Sporządzany jest on co miesiąc przez biuro rachunkowe, prowadzące księgowość tej Firmy, gdyż w przypadku osoby tak fizycznej jak i prawnej zarejestrowanej jako podatnik VAT, jest obowiązkową ewidencją prowadzonej działalności. Rejestr zakupów VAT ma formę tabeli zbudowanej z kilkunastu kolumn zawierających:

- nr pozycji w comiesięcznym rejestrze,
- liczbę porządkową narastająco od początku danego roku,
- oznaczenie rodzaju rejestru (w przypadku kosztów jest to rejestr zakupów VAT, który przedstawia wysokość naliczonego podatku od towarów i usług),
- datę wpłynięcia dokumentu potwierdzającego dany zakup oraz datę jego wystawienia,
- numer dokumentu m. in. nr Faktury VAT,
- nazwę kontrahenta, u którego dokonano danego zakupu towarów lub usług,
- numer NIP tego kontrahenta,
- stawki podatku od towarów i usług,
- wartości netto VAT oraz brutto, odpowiednio według stawek.

Rejestr VAT, dokumentujący zakupy dokonane przy prowadzeniu działalności zakończony jest podsumowaniem miesięcznym wartości netto i brutto VAT. Dokumenty te mogą różnić się wizualnie od siebie, zależnie od programu księgowego, w jakim zostały wykonane. Wszystkie jednak muszą zawierać podane wyżej obowiązkowe informacje. Najczęściej można spotkać podsumowanie ogólne podane narastająco od początku roku podatkowego. Zawiera ono także wartość netto i brutto VAT, z tym że liczone od początku roku do chwili otworzenia kolejnego miesięcznego rejestru. Jest to przydatne w pilnowaniu momentu przekroczenia limitu, uprawniającego do zwolnienia od podatku od towarów i usług. Firma X jest czynnym podatnikiem VAT, i nie musi kontrolować momentu przekroczenia tego progu. W tabeli 1 przedstawiono koszty poniesione przy prowadzeniu Firmy X w latach 2010-2012. Jak wynika z tabeli nr 1 najwyższe koszty w badanych latach Firma X poniosła w 2010 r. i wyniosły one 3 990 602,91 zł, najniższe zaś, w ostatnim 2012 r. w wysokości 571 239, 20 zł. W 2011 r. koszty działalności Firmy X wyniosły 1 722 168, 64 zł.

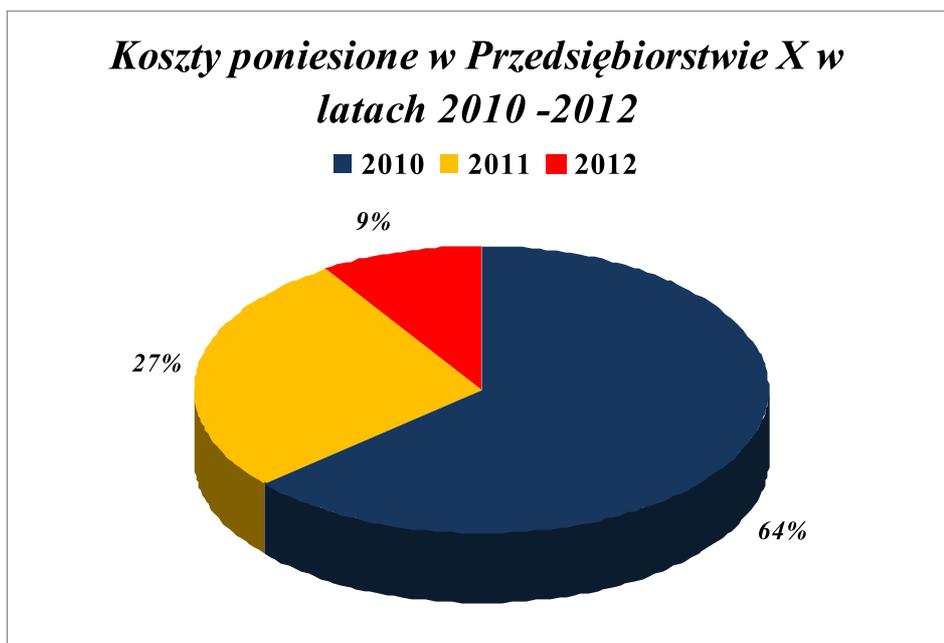
**Tabela 1. Koszty poniesione w Przedsiębiorstwie X w latach 2010 – 2012**

| Miesiąc      | Rok                 |                     |                   |
|--------------|---------------------|---------------------|-------------------|
|              | 2010                | 2011                | 2012              |
| Styczeń      | 33 023,49           | 16 566,05           | 37 140,59         |
| Luty         | 51 588,83           | 20 613,46           | 26 806,03         |
| Marzec       | 176 087,64          | 19 465,04           | 151 908,12        |
| Kwiecień     | 390 607,87          | 73 059,91           | 27 634,63         |
| Maj          | 319 196,41          | 129 427,48          | 32 200,42         |
| Czerwiec     | 603 671,32          | 251 815,67          | 53 896,18         |
| Lipiec       | 499 552,71          | 129 889,55          | 35 269,98         |
| Sierpień     | 516 519,45          | 269 084,20          | 53 194,60         |
| Wrzesień     | 357 310,12          | 242 479,46          | 44 216,11         |
| Październik  | 559 151,18          | 361 175,14          | 46 724,63         |
| Listopad     | 412 718,90          | 168 387,56          | 34 509,62         |
| Grudzień     | 71 174,99           | 40 205,12           | 27 738,29         |
| <b>Razem</b> | <b>3 990 602,91</b> | <b>1 722 168,64</b> | <b>571 239,20</b> |

Źródło: dane Firmy X za lata 2010 - 2012

Koszty poniesione w 2010 r. stanowią ok. 64% łącznych kosztów z trzech badanych lat. Koszty z 2011 r. stanowiły jedynie ok. 27% tychże kosztów, natomiast w 2012 r. tylko 9%. Zależności te zostały zilustrowane na wykresie nr 1.

**Wykres 1. Koszty poniesione w Firmie X w latach 2010 - 2012**

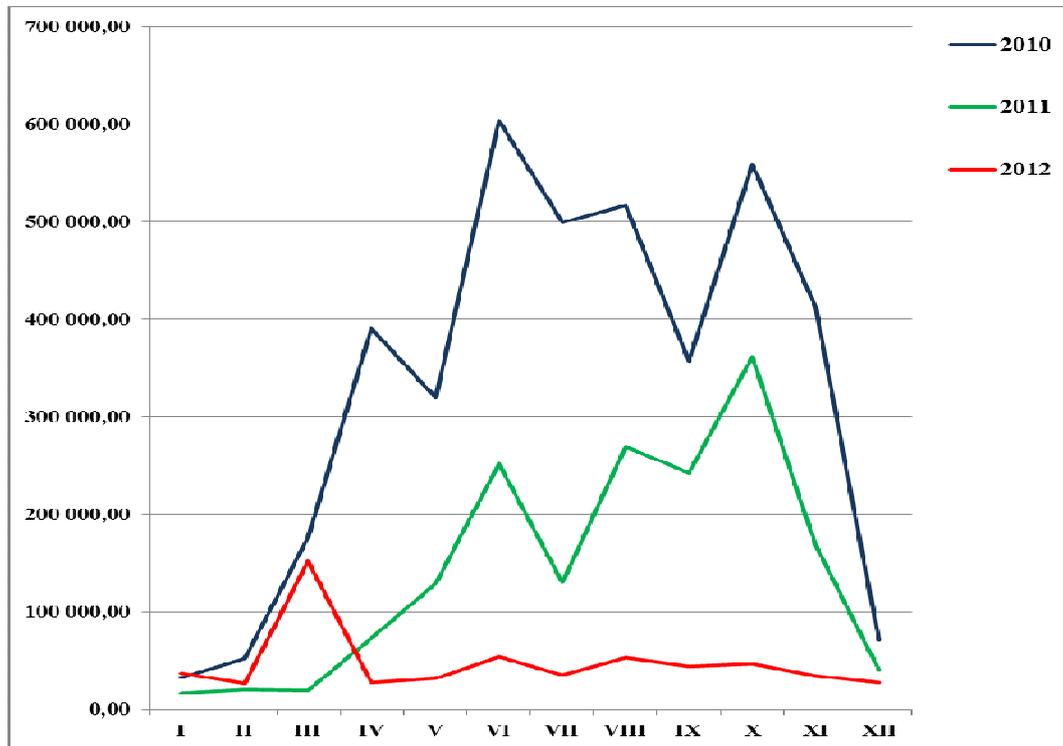


Źródło: opracowanie własne.

Najwyższe koszty Firma poniosła w czerwcu 2010 r. Przychody, które były równe 652 600,66 zł zostały wówczas pomniejszone o 603 671,32 zł kosztów niezbędnych do prowadzenia działalności. Wynika stąd, iż wygenerowano zysk w wysokości 48 929,34 zł. Najmniej pieniędzy, jedynie 16 566,05 zł na zakupy w Firmie X wydano w styczniu 2011 r. Wówczas jednak przychody były znacznie niższe, a podatnik poniósł stratę w tym miesiącu w wysokości 13 179,05 zł. Spadek wydatków w Przedsiębiorstwie był zatem spowodowany nie obniżeniem kosztów działalności lecz spadkiem świadczonych usług. Koszty takie jak: raty kredytu i leasingu, prowadzenia księgowości, ochrony majątku Firmy, wynagrodzeń pracowników, składek ubezpieczeniowych, internetu, amortyzacji itp. nie uległy zmianie mimo mniejszej aktywności Firmy. Natomiast koszty paliwa, części samochodowych itp. czyli koszty użytkowania środków pracy, podatków itd. były proporcjonalne do wysokości osiągniętych przychodów. Należy zauważyć, iż w ciągu trzech analizowanych lat wartość ponoszonych wydatków do prowadzenia działalności malała. Było to spowodowane tym, że Firma wraz z upływem czasu świadczyła coraz mniej usług, a więc jednostkowe koszty się zmniejszały, co w ostatecznym efekcie doprowadzało do mniejszych kosztów całkowitych.

W latach 2010 - 2012 w Przedsiębiorstwie transportowym X nie zachodziły znaczące zmiany w tzw. kosztach stałych, które były niezależne od wartości przychodów – sprzedaży. Kredyt zaciągnięty 2009 w r. spłacany był w ciągu trzech badanych lat w równych ratach. Zatem cały analizowany okres w Firmie był obciążony równymi wydatkami na kredyt bankowy, który nie ma wpływu na wielkość sprzedaży Firmy. Umowa leasingu też została zawarta przed rokiem 2010 i nie zakończyła się przed końcem 2012 r., więc przez cały okres działalności wpłacane były równe raty niezależne od wartości sprzedawanych usług. Poniższy wykres 2 przedstawia wysokości poniesionych kosztów w poszczególnych latach. Na jego podstawie można stwierdzić, że w 2012 r. koszty prowadzenia Firmy utrzymywały się mniej więcej na jednakowym poziomie, poniżej 100 000 zł. Wyjątkowym miesiącem, w którym nastąpił dość wysoki wzrost był marzec. Dokonano wówczas zakupów na kwotę równą 151 908,12 zł, tj. znacznie powyżej 100 000 zł. Rok 2011 charakteryzował się już znacznie większymi skokami wartości dokonanych zakupów. W pierwszych czterech miesiącach też nie przekroczone kwoty 100 000 zł, w maju przekroczyły one już pierwszy wymieniony najniższy próg wartościowy, połowa roku przyniosła koszty o wartości ok. 250 000 zł. Druga połowa roku natomiast rozpoczęła się spadkiem wydatków, w lipcu znów nastąpił wzrost po czym we wrześniu poniesiono nieznacznie mniejsze koszty, które w październiku osiągnęły najwyższą wielkość tj. 361 175, 14 zł w analizowanym roku. Natomiast w końcu roku nastąpił duży ich spadek do wartości 40 205, 12 zł.

**Wykres 2. Koszty poniesione w Przedsiębiorstwie X w latach 2010 -2012**



Źródło: opracowanie własne.

### 3.3 Struktura sprzedaży i podatku VAT należnego

Firma transportowa X zajmuje się tylko i wyłącznie sprzedażą usług, nie prowadzi ona sprzedaży towarów. W ostatnich trzech latach działalności tj. w latach 2010 - 2012 Firma świadczyła jedynie usługi opodatkowane odpowiednio do roku sprzedaży stawkami 22% oraz 23% podatku od towarów i usług. Zdarza się, że Firma świadczy usługi budowlane, które w określonych przypadkach powinny być opodatkowane 8% podatkiem VAT. Do usług takich zalicza się budowanie domu itp. dla osoby fizycznej. Jednak w ciągu badanych lat działalności nie było takich sytuacji, gdyż Firma nie wykonywała usług budowlanych w prywatnych domach mieszkalnych, które to mają przywilej niższego opodatkowania. Podatek VAT naliczony był zatem rozliczany z największą stawką obowiązującą w Polsce należnego podatku VAT. Przedsiębiorstwo świadczy usługi w jednym momencie dla co najwyżej dwóch firm. Wystawianych jest kilka większych faktur po kilka tysięcy. Jak to bywa w firmach transportowych, należny podatek VAT zazwyczaj przenoszony jest na miesiąc kolejny następujący po miesiącu, w którym została wystawiona Faktura VAT. Dzieje się tak przede wszystkim, gdy dokument potwierdzający daną sprzedaż jest wystawiany na koniec każdego miesiąca, a termin płatności ustalany jest na 30 dni od wystawienia faktury.

W przypadku miesiąca krótszego niż 30 dni tj. lutego, podatek VAT jest przenoszony na drugi kolejny miesiąc, czyli kwiecień. W Przedsiębiorstwie X nie zdarzają się sytuacje, aby termin płatności był dłuższy niż 30 dni. Gdyby taka sytuacja jednak wystąpiła, wówczas podatek dodany do wartości wyświadczonych usług i tak musi być rozliczony najpóźniej do 30 dni od wystawienia Faktury VAT.

Oprócz przychodów ze świadczonych usług Firma czasami uzyskuje tzw. pozostałe przychody tj. przychody od firmy ubezpieczeniowej, w której ubezpieczone są samochody należące do Przedsiębiorstwa. Są to pieniądze, które wpływają na konto bankowe Firmy w sytuacji, gdy miała miejsce stłuczka, a towarzystwo ubezpieczeniowe pokrywało szkody, które w wyniku kolizji lub wypadku wystąpiły. Innymi kosztami pozostałymi są odsetki naliczane na koncie bankowym. Są to jednak bardzo niewielkie kilkugroszowe wartości, które mimo swej bardzo niskiej wartości też muszą być ujmowane w rejestrze przychodów.

Sprzedaż, podobnie jak zakupy, rejestrowana jest w oddzielnym od rejestru zakupów comiesięcznym Rejestrze VAT Sprzedaż. Składa się on też z tych samych podstawowych danych niezbędnych w rejestrowaniu zakupów obciążonych podatkiem od towarów i usług. Tabela 2 pokazuje kwotowo w polskiej walucie sprzedaż dokonaną w latach 2010 - 2012.

**Tabela 2. Przychody uzyskane ze sprzedanych usług w Firmie X w latach 2010 - 2012**

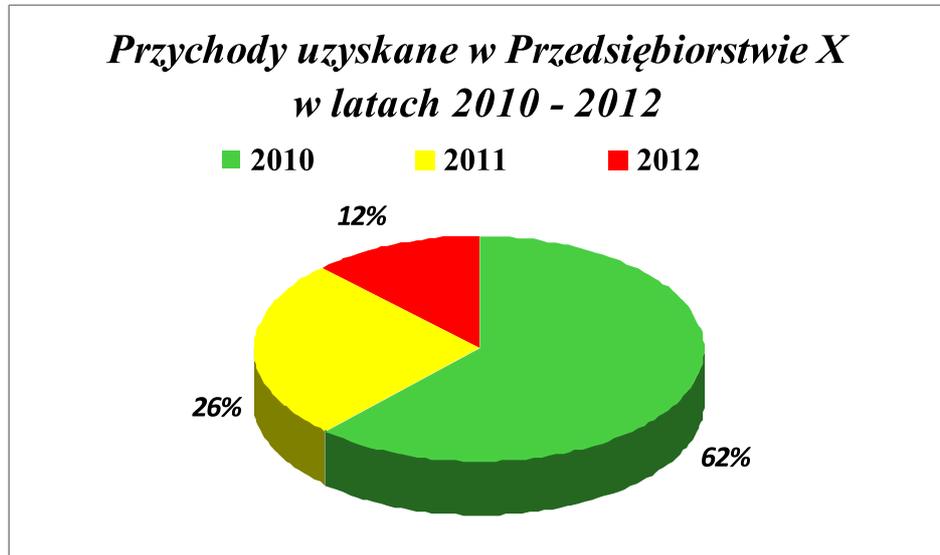
| Miesiąc      | Rok                 |                     |                   |
|--------------|---------------------|---------------------|-------------------|
|              | 2010                | 2011                | 2012              |
| Styczeń      | 35 925,40           | 3 387,00            | 22 825,00         |
| Luty         | 21 031,24           | 23 985,00           | 54 334,25         |
| Marzec       | 177 481,78          | 40 850,00           | 130 066,00        |
| Kwiecień     | 428 279,55          | 97 229,40           | 39 490,00         |
| Maj          | 358 312,33          | 161 110,80          | 76 615,00         |
| Czerwiec     | 652 600,66          | 271 129,50          | 85 360,00         |
| Lipiec       | 589 216,11          | 146 417,50          | 80 960,00         |
| Sierpień     | 607 340,75          | 273 249,50          | 96 880,41         |
| Wrzesień     | 407 412,50          | 260 790,00          | 87 996,98         |
| Październik  | 668 980,32          | 301 930,00          | 86 864,49         |
| Listopad     | 272 240,30          | 191 192,00          | 72 323,93         |
| Grudzień     | 256 751,50          | 113 090,00          | 41 443,74         |
| <b>Razem</b> | <b>4 475 572,44</b> | <b>1 884 360,70</b> | <b>875 159,80</b> |

Źródło: dane Firmy X za lata 2010-2012.

Analizując przedstawione liczby w tabeli nr 2 należy zauważyć, iż rokiem w którym Przedsiębiorstwo świadczyło najwięcej usług był rok 2010. Podsumowanie przychodów tego roku wskazywało na 4 475 572,44 zł przychodów. Najmniejsze wartości zauważa się w ich zestawieniu za 2012 r. Wynosiły one wówczas 875 159, 80 zł. Rok 2011 przyniósł wpływy

w wysokości 1 884 360,70 zł od odbiorców dla których Firma X świadczyła usługi. Usługi o największej wartości tj. 668 980,32 zł wyświadczono w październiku 2010 r. Najmniej przychodów uzyskano w styczniu 2011 r. Wówczas od odbiorców wpłynęło 3387,00 zł.

**Wykres 3. Przychody uzyskane przez Przedsiębiorstwo X w latach 2010 -2012**



Źródło: opracowanie własne

Przychody ze sprzedaży usług wyświadczonych w 2010 r. stanowią ponad połowę tj. ok. 62% łącznych korzyści finansowych uzyskanych w ciągu trzech analizowanych lat. Natomiast przychody z lat 2011 oraz 2012 odpowiednio 26% i 12%. Powyższy wykres 3 jest ilustracją udziału kosztów poszczególnych lat w kosztach poniesionych w latach 2010-2012.

### 3.4 Metoda rozliczania podatku VAT stosowana w Firmie X

Przedsiębiorstwo transportowe X stosuje ogólną metodę rozliczania VAT, stąd podatek naliczony rozlicza w dniu wystawienia faktury bądź jak np. w przypadku rachunku za telefon w dniu upłygnięcia terminu płatności. Natomiast VAT należny w przypadku działalności o takim charakterze, jaki posiada analizowana Firma rozliczany jest 30 dni po wystawieniu faktury dokumentującej sprzedaż tj. w dniu upłygnięcia terminu jej płatności.

W badanej Firmie zdarzały się jednak sytuacje, że kontrahenci regulowali z dużym opóźnieniem, lub w ogóle nie uiszczali swoich zobowiązań. W takich sytuacjach właściciele korzystali jedynie z tzw. ulgi za złe długi. Z powodu wybrania ogólnej metody rozliczania podatku zdarzało się, że musiała pokrywać VAT należny z własnych środków działalności. Mimo, iż właściciele nie otrzymali swych należności, to VAT od tych usług zapłacić musieli.

Podatek od towarów i usług rozliczany jest na podstawie rejestrów VAT sprzedaż oraz zakup na formularzu VAT-7, który składa elektronicznie upoważniona właścicielka biura rachunkowego prowadzącego księgowość Firmy X do 25 dnia każdego miesiąca.

W Przedsiębiorstwie składane też były deklaracje korygujące podatek od towarów i usług na identycznych wzorach deklaracji VAT-7. Różnica pomiędzy korektą a pierwszą obowiązkowo złożoną deklaracją polega na tym, że na pierwszej jej stronie należy zaznaczyć kwadracik nr 2 w punkcie 7 oraz dołączyć pisemne uzasadnienie korekty. W przypadku tej Firmy jest to formularz ORD-ZU opracowany na potrzeby korekt składanych elektronicznie. Dopuszczany jest on także przez niektóre urzędy skarbowe w formie papierowej dla deklaracji składanych osobiście w budynku odpowiedniego urzędu skarbowego.

Korygowanie takich deklaracji najczęściej było powodowane tym, że nie dostarczano na czas wszystkich dokumentów do biura rachunkowego prowadzącego księgowość Przedsiębiorstwa. W przypadku, gdy faktury i inne podobne dokumenty uprawniające do odliczenia podatku od towarów i usług były przynoszone do trzech miesięcy wstecz nie było potrzeby korygowania deklaracji VAT-7, gdyż zgodnie z ustawą jest możliwość odliczenia VAT-u do trzech miesięcy od momentu jego powstania. Odnosi się to jedynie do dokumentów potwierdzających zakupy. W sytuacji, gdy została przyniesiona Faktura VAT dokumentująca sprzedaż usług niezwłocznie należało skorygować odpowiedni miesiąc.

Tabela nr 3 przedstawia kwoty podatku od towarów i usług, jakie w działalności Firmy X były wpłacane do odpowiedniego Urzędu Skarbowego lub które zostały zwrócone właścicielom Firmy w ciągu trzech analizowanych lat.

**Tabela 3. Wartość wpłacanego i zwracanego podatku VAT w Firmie X za 2010 -2012**

| Kwartał      | 2010          |                | 2011          |               | 2012          |                |
|--------------|---------------|----------------|---------------|---------------|---------------|----------------|
|              | przeniesienie | zapłata        | przeniesienie | zapłata       | przeniesienie | zapłata        |
| I            |               | 14 560         |               | 12 127        | 1 152         |                |
| II           | 68 155        |                | 32 332        |               |               | 33 708         |
| III          |               | 42 604         | 25 602        |               |               | 37 657         |
| IV           |               | 108 587        |               | 14 745        |               | 38 855         |
| <b>Razem</b> | <b>68 155</b> | <b>165 751</b> | <b>57 934</b> | <b>26 872</b> | <b>1 152</b>  | <b>110 220</b> |

Źródło: dane Firmy X za lata 2010-2012.

Wartości podatku zawarte w powyższej tabeli nr 3 podane zostały w polskich złotych. Wysokości podatku VAT do zapłaty lub przeniesienia na kolejny miesiąc rozliczeniowy podano w skali kwartału, ponieważ stosując metodę kasową należy składać deklaracje tylko i wyłącznie co trzeci miesiąc, a chcąc porównać wyniki przy użyciu obu metod rozliczania

tego zobowiązania, trzeba opierać się na jednorodnych danych. Analizując je należy zwrócić uwagę, że w ostatnim, tj. 2012 r. cały rok, z wyjątkiem jednego pierwszego kwartału, Firma miała nadwyżkę podatku VAT należnego nad naliczonym podatkiem od towarów i usług. Oznacza to, że prawie cały rok musiała wpłacać go do Urzędu Skarbowego w Brzesku. W dwóch pozostałych latach, tj. 2010 i 2011, większe kwoty były w naliczonym podatku VAT, czyli otrzymywała go ona od Urzędu Skarbowego. Firma nie korzystała z możliwości zwrotu tego podatku na swoje konto bankowe lecz robiła ona przeniesienie nadwyżki podatku naliczonego do kolejnej deklaracji VAT-7. W ten sposób nie otrzymywała gotówki, ale też w następnych miesiącach, gdy zachodziła taka potrzeba płaciła jego mniejszą wartość, pomniejszaną o przeniesione kwoty.

Jak wspomniano, w 2012 r. oprócz I kwartału, do którego zaliczają się miesiące styczeń, luty i marzec wpłacano podatek VAT do Urzędu Skarbowego. Średnia wartość tych wpłat wynosiła 27 843 zł. Pierwsze 3 miesiące przyniosły zwrot VAT-u, czyli zobowiązanie kształtowało się znacznie poniżej średniej wysokości, zaś w kolejnych trzech kwartałach do zapłaty było ponad 30 000 zł, a więc znacznie powyżej średniej arytmetycznej z 2012 r. Najwyższą kwotę w wysokości 38 855 zł podatku od towarów i usług wpłacono w ostatnim IV kwartale, obejmującym deklaracje z października, listopada i grudnia. Była to najwyższa wpłata z tytułu podatku od towarów i usług w 2012 r. Najniższa wpłata była w II kwartale, jej wartość wyniosła 33 708 zł. Pochodziła ona z 3-ch kolejnych deklaracji VAT-7 w 2012 r., tj. z kwietnia, maja i czerwca. Jedyne przeniesienie na kolejny miesiąc wynosiło 1 152 zł, czyli było ono jednocześnie najniższą kwotą tego podatku w 2012 r.

W 2011 r. wystąpiły dwa przeniesienia podatku od towarów i usług i dwie wpłaty do Urzędu Skarbowego. Najniższa kwota przeniesiona do kolejnej deklaracji wynosiła 25 602 zł i dotyczyła III kwartału, tj. lipca, sierpnia i września, a najwyższa była równa 32 332 zł w II kwartale. Zapłacono natomiast najmniej w pierwszych trzech miesiącach roku tj. 12 127 zł, a najwięcej w trzech ostatnich czyli 14 745 zł. Jak można zauważyć zwroty były wyższe od wpłat. Wynika z tego, że Firma więcej zyskała na podatku VAT w 2011 r. niż straciła poprzez jego zapłatę.

Rok 2010, podobnie jak 2012, przyniósł częstsze zobowiązania niż przeniesienia z tytułu podatku VAT. Zapłaty tego podatku występowały w trzech kwartałach I, III oraz IV, a przeniesienie w jednym II kwartale. Były to jednak kwoty najwyższe w ciągu trzech lat. Najwyższa z nich zapłacona za ostatnie trzy miesiące roku tj. październik, listopad i grudzień wynosiła 108 587 zł, a najniższa, wynikająca z deklaracji za styczeń, luty i marzec o wartości 14 560 zł.

Każdy z trzech badanych rocznych okresów kończył się zobowiązaniem z tytułu podatku od towarów i usług. Największe z nich przyniósł rok 2010, a w kolejnych dwóch latach opłata ta malała. Łącznie w ciągu trzech analizowanych lat zapłacono 302 843 zł podatku VAT. Najwięcej wpłacono w pierwszym z nich 165 751 zł, dalej w 2011 r. 26 872 zł i w 2012 r. 110 220 zł. Jak się okazało, największe zobowiązanie nie wystąpiło w ostatnim roku, mimo iż wtedy najczęściej występowała nadwyżka podatku naliczonego nad należnym. Stało się tak dlatego, że wpłaty te były zbliżone do siebie, nie wyższe od 40 000 zł. Natomiast w 2010 r. jedna z 4-ch wpłat była ponad 3-krotnie wyższa od najwyższej kwoty zapłaconej w 2012 r. Pozostałe 3 wpłaty też były wysokie, wyższe od średniej w 2012 r.

Deklaracje VAT-7 składane były co miesiąc, gdyż właściciele przedsiębiorstwa wybrali taki wariant rozliczania się z należnego podatku od towarów i usług. Oznacza to, że do 25 dnia każdego miesiąca należało złożyć odpowiednio wypełnioną deklarację i gdy kwota należnego podatku przewyższała wartość naliczonego VAT-u wpłacić tą nadwyżkę do odpowiedniego Urzędu Skarbowego.

### **3.5 Przykładowe wyliczenie wpłaty podatku VAT do Urzędu Skarbowego**

Podrozdział ten jest dokładnym przedstawieniem toku postępowania, jaki musiał być wykonany po zakończeniu miesiąca grudnia 2012 r. w celu rozliczenia się przez przedsiębiorstwo z tego zobowiązania. Pierwszym krokiem jest dokładne przeanalizowanie kosztów poniesionych w analizowanej Firmie X, od których VAT naliczony powoduje pomniejszenie wartości VAT należnego za przedstawiany okres rozliczeniowy. Tabela nr 4 przedstawia szczegółowe wydatki, poniesione w tym miesiącu w działalności. Są to wyłącznie koszty, od których Firma ma możliwość odliczenia podatku VAT. Wyczytać z niej można, iż łączna kwota netto wydatków w grudniu 2012 r., od których można odliczyć VAT naliczony wynosi 19 699,90 zł. Kwotę tą należy zaokrąglić do pełnych złotych, więc wartość netto dokonanych zakupów wynosi 19 700 zł. Stąd naliczony podatek, który należy rozliczyć w grudniowej deklaracji VAT-7 wynosi w zaokrągleniu 4 531 zł. Z ustaleń wynika, że wartość brutto kosztów, które należało wpisać w grudniowy rejestr zakupów do 25 stycznia 2013 r. jest równa 24 230,83 zł, czyli po zaokrągleniu 2 231 zł. Prawie wszystkie koszty, które są uwzględniane w grudniowym rozliczeniu podatku pochodzą z Faktur VAT otrzymanych w grudniu 2012 r. z datą wystawienia również grudniową. Wyjątkiem są Faktury VAT za telefon, których data wystawienia była z listopada 2012, ponieważ termin ich płatności był w kolejnym miesiącu. Wszystkie wydatki poniesione w tym miesiącu objęte były 23% stawką podatku VAT.

**Tabela 4. Koszty działalności poniesione w grudniu 2012 roku**

| Lp.       | Rodzaj                                    | Wartość netto<br>w zł | Wartość<br>VAT<br>w zł | Wartość<br>brutto<br>w zł |
|-----------|---|-----------------------|------------------------|---------------------------|
| 1.        | Paliwo - samochody ciężarowe              | 11 825,24             | 2719,81                | 14 545,05                 |
| 2.        | Leasing - samochód osobowy i ciężarowy    | 5106,65               | 1174,51                | 6 281,16                  |
| 3.        | Opłaty za telefony                        | 268,14                | 61,67                  | 329,81                    |
| 4.        | Usługi księgowe                           | 300,00                | 69,00                  | 369,00                    |
| 5.        | Części do samochodów i naprawa samochodów | 649,43                | 149,35                 | 798,78                    |
| 6.        | Przejazdy autostradą                      | 87,84                 | 20,19                  | 108,03                    |
| 7.        | Pozostałe koszty                          | 1462,60               | 336,40                 | 1 799,00                  |
| <b>8.</b> | <b>Razem</b>                              | <b>19 699,90</b>      | <b>4530,93</b>         | <b>24 230,83</b>          |

Źródło: dane Firmy X za lata 2010-2012

Następnie podobnie należy wyodrębnić uzyskane przychody, od których zobowiązanie z tytułu podatku od towarów i usług powstało w miesiącu grudniu 2012. Z uzyskanych dokumentów wynika, że w grudniowym rejestrze sprzedaży udokumentowane zostało świadczenie usług na łączną wartość netto równą 72 324 zł. Zostały one opodatkowane 23% stawką podatku VAT, więc podatek należny w grudniu 2012 r. wynosił w zaokrągleniu do pełnych złotych 16 635. Z tego wniosek, że wartość brutto wyświadczonych usług, zaliczających się do grudniowej deklaracji VAT-7 była równa 88 959 zł. Sprzedaż udokumentowana w deklaracji pochodziła z usług, na które Faktury VAT Sprzedaż zostały wystawione w listopadzie. Stało się tak dlatego, że w przedsiębiorstwie transportowym, jakim jest Firma X należny podatek od towarów i usług rozlicza się w terminie płatności wykazanym na dokumencie sprzedaży, nie później jednak niż 30 dnia następującego po dniu, którym została faktura wystawiona.

W miesiącu poprzedzającym miesiąc analizowany właściciel Firmy X zobowiązany był do 25 grudnia 2012 r. zapłacić podatek VAT, dlatego w grudniowej deklaracji nie było przeniesienia z poprzedniego miesiąca. W takiej sytuacji kwotę, jaką należy wpłacić do odpowiedniego urzędu skarbowego bądź jaką urząd ten jest zobowiązany zwrócić lub przenieść na kolejny miesiąc oblicza się poprzez odjęcie podatku z zakupów tj. naliczonego VAT od należnego VAT -tu, czyli podatku od wyświadczonych usług. W tym przypadku należy od 16635 zł należnego VAT-u odjąć 4531 zł VAT-u naliczonego. Z przedstawionych obliczeń wynika, iż podatek od towarów i usług w kwocie 12104 należy wpłacić

do odpowiedniego miejscem głównej siedziby prowadzonej działalności urzędu skarbowego w wyznaczonym terminie tj. do dnia 25 stycznia 2013 roku. Gdyby natomiast z poprzedniej deklaracji było przeniesienie kwoty VAT naliczonego, od kwoty 16 635 zł należałoby odjąć zarówno kwotę 4 531 zł jak i tą z przeniesienia z okresu poprzedzającego bieżący. Jest to już ostatni krok, jaki należy wykonać, aby prawidłowo uzupełnić deklarację. Po ustaleniu tych wszystkich wartości należy tylko wypełnić ją w sposób opisany poniżej i złożyć do urzędu.

Przedsiębiorstwo X stosuje ogólną metodę rozliczania podatku od towarów i usług rozliczając się miesięcznie, dlatego rozlicza swoje zobowiązanie w deklaracji VAT-7. Przykładowa deklaracja 12/2012 r. została przedstawiona w załączniku na końcu pracy.

Podatek należny osoba prowadząca rachunkowość Firmy X rozlicza w części C deklaracji VAT-7. Dostawa towarów czy świadczenie usług w Firmie X występuje na terytorium kraju i opodatkowane jest stawką równą 23%, dlatego podstawę opodatkowania tj. wartość netto wyświadczonych usług należało wpisać w rubrykę o numerze 29. Natomiast podatek należny od tych usług w miejsce oznaczone 30. Następnie wypełnić należy rubryki dotyczące rozliczenia podatku naliczonego, czyli wartość netto nabywanych towarów i usług wpisać w miejsce 51 oraz wysokość podatku naliczonego w 52. W przypadku, gdyby była nadwyżka z poprzedniej deklaracji, która nie była zwrócona tylko dana do przeniesienia, należałoby wpisać jej wartość do rubryki oznaczonej numerem 47. Z deklaracji za listopad 2012 r. Przedsiębiorstwo musiało wpłacić do Urzędu Skarbowego podatek VAT, dlatego miejsce to w grudniowej deklaracji pozostało puste. W badanej Firmie w grudniu 2012 r. wystąpiła nadwyżka należnego podatku VAT nad podatkiem naliczonym, dlatego kwota równa różnicy pomiędzy naliczonym i należnym podatkiem VAT wpisana została w miejsce oznaczone numerem 58, tj. w kolumnie „Kwota podatku podlegającego wpłacie do urzędu skarbowego”. Gdyby miała miejsce sytuacja odwrotna do zaistniałej, to różnica powinna być wpisana w kolumnę nr 60 oraz w zależności od tego, czy Firma chciałaby zwrot na rachunek bankowy czy przeniesienie na kolejny miesiąc rozliczeniowy, w rubrykę 61 lub 65. Zwrot podatku naliczonego można uzyskać w terminie 25 dni, 60 dni lub 180 dni, dlatego też należy uzupełnić jeszcze jedną odpowiednią rubrykę tj. 62, 63, lub 64. Poniżej przedstawiona została odpowiednio wypełniona deklaracja, na której rozliczyła się z podatku od towarów i usług Firma X do 25 stycznia 2013 r. z przychodów i kosztów uzyskanych w miesiącu grudniu poprzedniego roku. Do pracy załączono analizowaną przykładową deklarację, w której dokładnie zauważyć można wymienione powyżej wartości wraz z polami, w które muszą one zostać wpisane.

## ROZDZIAŁ 4

### Podatek od towarów i usług a płynność finansowa Firmy X

#### 4.1 Ocena obciążenia podatnika i wpływ na płynność finansową Firmy X

W Firmie X stosowana jest najbardziej popularna metoda rozliczania podatku VAT. Nie zawsze jednak jest ona najbardziej korzystna. Przedsiębiorstwo transportowe X prowadzi Podatkową Księgę Przychodów i Rozchodów, więc nie ma obowiązku sporządzać sprawozdania finansowego, w tym bilansu oraz rachunku zysków i strat, na podstawie których liczy się omawianą płynność finansową. W analizowanej Firmie płynność finansową można policzyć jedynie na podstawie uproszczonego bilansu oraz rachunku zysków i strat.

Firma X jest firmą transportową, więc nie gromadzi żadnych zapasów, stąd płynność bieżąca równa jest przyspieszonej płynności finansowej. Tabela nr 5 przedstawia dokładne wartości obliczonego kwartalnie w ciągu trzech badanych lat wskaźnika bieżącej płynności finansowej, równego wskaźnikowi płynności przyspieszonej.

**Tabela 5. Bieżąca płynność finansowa w Firmie transportowej X przy zastosowaniu ogólnej metody rozliczania podatku VAT**

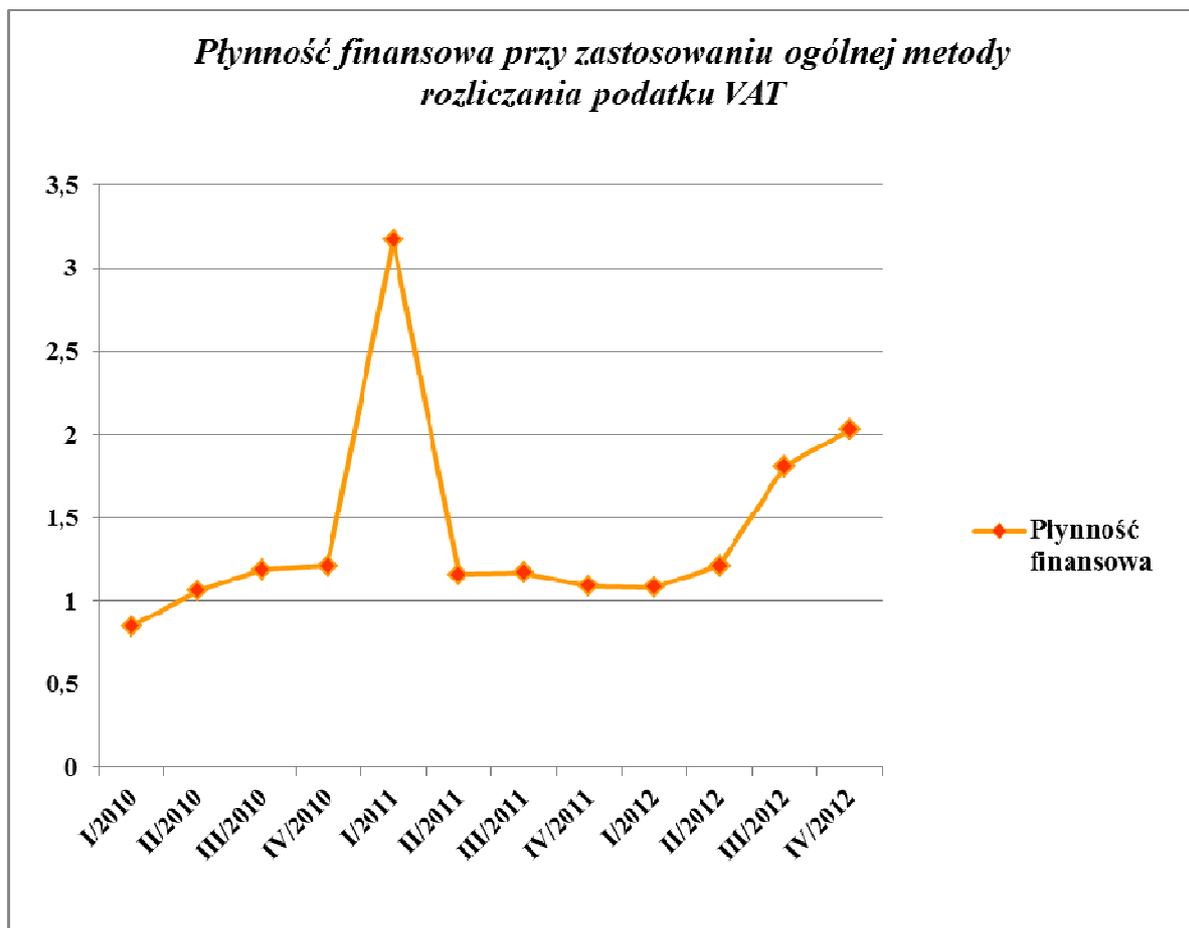
| Kwartał | ROK  |      |      |
|---------|------|------|------|
|         | 2010 | 2011 | 2012 |
| I       | 0,85 | 3,17 | 1,08 |
| II      | 1,06 | 1,16 | 1,21 |
| III     | 1,19 | 1,17 | 1,81 |
| IV      | 1,21 | 1,09 | 2,03 |

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Firmy X za lata 2010-2012.

Wskaźnik bieżącej płynności finansowej powinien oscylować między wartościami 1,5 a 2,0. Z przedstawionych wyników w tabeli nr 5 należy wnioskować, iż analizowana Firma nie posiada zadowalającej płynności. Jedynie w III kwartale 2012 r. wystąpił właściwy jej poziom, według wskaźnika płynności bieżącej. Wyniósł on wówczas 1,81 a więc mieścił się w tym najbardziej odpowiednim przedziale. W ostatnich trzech miesiącach 2012 r. wartość omawianego wskaźnika też bliska była wielkości wzorcowej, ponieważ przekraczał on jedynie minimalnie górną jego granicę. Z wykonanych obliczeń wynika, iż był on równy wartości 2,03. Natomiast w pierwszym kwartale 2011 r. wysokość wskaźnika znacznie przekroczyła zalecany jego poziom, gdyż równał się wtedy 3,17. Oznacza to, że kapitał nie był w pełni wykorzystany i obniżyła się rentowność Firmy. W pozostałych 9-ciu kwartałach Firma nie miała odpowiedniej płynności finansowej. Wartość jej bieżącego wskaźnika kształtowała się poniżej wartości zalecanej, tj. między 0,85 (najniższym poziomem w I

kwartale), a 1,21 w IV kwartale 2010 r. oraz II kwartale 2012 r. Wynika stąd, że Firma posiada więcej zobowiązań bieżących, inaczej nazywanych pasywami krótkoterminowymi, w skład których wchodzi: zobowiązania krótkoterminowe z tytułu wynagrodzeń, wobec dostawców oraz publiczno- prawne, kredyty krótkoterminowe (w tym leasing) i pozostałe pasywa. Natomiast majątek obrotowy Firmy, tj. należności i roszczenia, środki pieniężne oraz pozostały majątek obrotowy mają mniejszą wartość od wspomnianych krótkoterminowych zobowiązań. Podatek VAT ujmowany jest w bilansie też uproszczonym w pasywach – w zobowiązaniach krótkoterminowych, jako zobowiązania publicznoprawne. W ten sposób pasywa bieżące ulegają zwiększeniu, co prowadzi do niższego wskaźnika bieżącej płynności finansowej, ponieważ mianownik ma większą wartość. Im zobowiązania krótkoterminowe będą wyższe, tym wartość omawianego wskaźnika będzie niższa, czyli im płacony podatek od towarów będzie wyższy tym niższa będzie płynność finansowa Firmy. Wykres nr 4 ilustruje tendencję wskaźnika bieżącej płynności finansowej, zachodzącą w okresie od stycznia 2010 r. do grudnia 2012 r. w Firmie X.

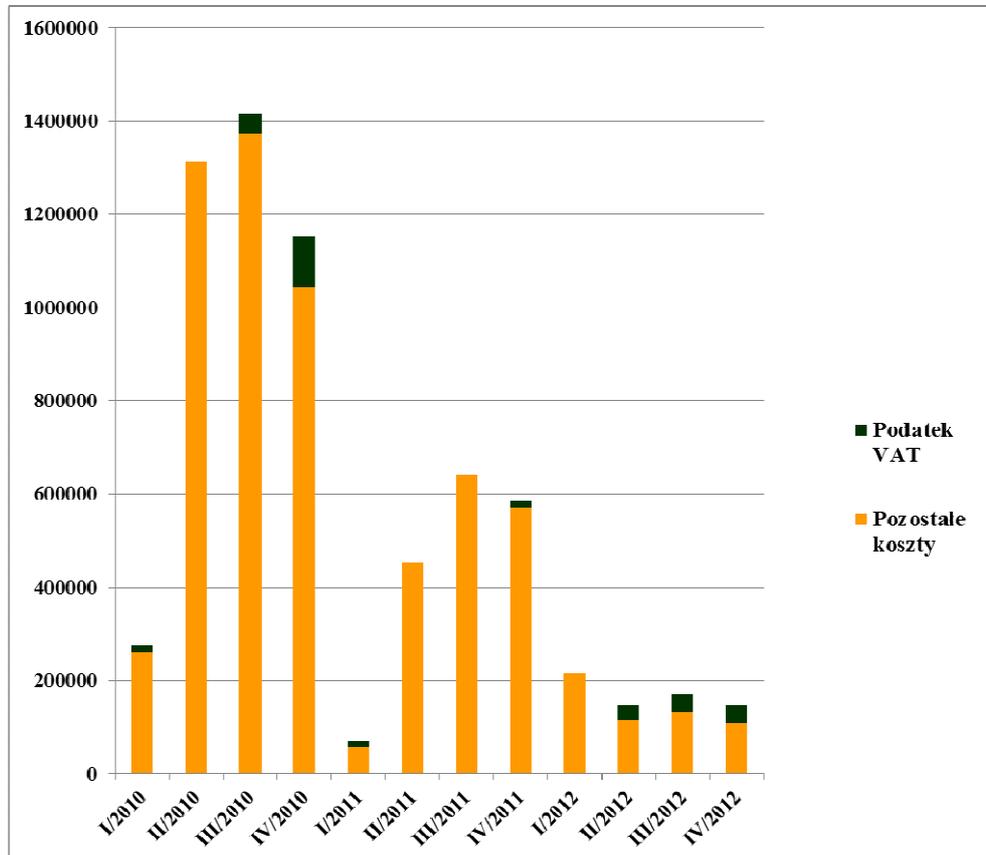
**Wykres 4. Bieżąca płynność finansowa przy zastosowaniu ogólnej metody rozliczania podatku od towarów i usług osiągnięta w latach 2010 -2012**



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Firmy X za lata 2010-2012.

Z wykresu nr 4 można odczytać, że pierwszy analizowany rok charakteryzuje się niewielkim lecz regularnym wzrostem wypłacalności. Pomijając pierwszy kwartał tego roku można powiedzieć, że wartość wskaźnika nie mieści się w zalecanym przedziale, ale pozwala na spłatę zobowiązań u dostawców, wobec pracowników czy publicznoprawnych itp, ponieważ przekracza on 1,00. Rok 2011 rozpoczyna się ogromnym wzrostem płynności. Jest to jednorazowy taki przypadek w ciągu lat 2010-2012, który wyraźnie zaznacza się na wykresie w postaci ostrego wzniesienia. Pozostałe kwartały 2011 r. i I kwartał 2012 r., to niemalże równe wartości omawianego wskaźnika przedstawione w postaci zbliżonej do linii prostej, następującej po wysokim spadku z najwyższej wypłacalności tj. z punktu 3,17. Kolejny następujący okres to niewielki jednokwartałowy wzrost, który prowadzi w ostatnich dwóch kwartałach 2012 r. i jednocześnie całego badanego okresu do wyższego ponownego wzniesienia. Jest to znacznie niższe podniesienie płynności finansowej od jej najwyższego poziomu, ale jednocześnie bardziej bezpieczne w utrzymaniu odpowiedniego poziomu rentowności Firmy oraz w większym stopniu pozwalające uniknąć bankructwa. Wykres nr 5 jest ukazaniem proporcji pozostałych kosztów działalności z kosztami poniesionymi na zapłatę podatku VAT w Firmie transportowej X.

**Wykres 5. Stosunek kosztów w postaci podatku VAT oraz pozostałych kosztów**



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Firmy X za lata 2010-2012.

Patrząc na wykres nr 5 można zauważyć, jak niewielką częścią wśród wydatków ponoszonych przy prowadzeniu Firmy jest podatek VAT. Stanowi on zaledwie kilka procent ich sumy. Jednak przy wartościach wskaźnika bieżącej płynności finansowej zbliżonych do zawierających się w odpowiednim jej przedziale wysokość tego zobowiązania może mieć znaczenie, ponieważ często zmiana tego wskaźnika o zaledwie 0,1 powoduje jego spadek lub wzrost do wartości optymalnych zawierających się w przedziale 1,50 - 2,00. W przypadku małego lub średniego przedsiębiorstwa, jakim jest badana Firma nawet różnica rzędu kilku tysięcy złotych może wpłynąć na jej wypłacalność. Posiadając niewiele oszczędności można dokonać większej ilości zakupów m.in. dodatkowych środków transportu bądź po prostu wydać je na zareklamowanie swojej działalności, co z kolei prawdopodobnie przyczyni się do jej rozwoju. Posiadając odpowiednią ilość pozostających zysków można również po prostu regularnie spłacać zobowiązania wobec dostawców. Na wykresie nr 6 przedstawiono wartość zapłaconego podatku od towarów i usług w ciągu trzech analizowanych lat względem kosztów działalności poniesionych w tym okresie.

#### Wykres 6. Procentowy udział podatku VAT oraz pozostałych kosztów działalności



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Firmy X za lata 2010-2012.

Z wykresu nr 6 wynika, że podatek VAT zapłacony przy zastosowaniu ogólnej metody jego rozliczania stanowi jedynie 4,60% ogółu kosztów poniesionych w Firmie X w ciągu trzech analizowanych lat. Pozostałe 95,40% stanowią koszty utrzymania i użytkowania środków transportu, wynagrodzenia pracowników, czynsze za media, kredyty itd.

#### 4.2 Zastosowanie metody kasowej rozliczania VAT w Firmie X

W dobie trwającego kryzysu, często zdarzają się sytuacje, iż coraz więcej przedsiębiorców spóźnia się lub w ogóle nie reguluje swoich zobowiązań wobec dostawców. Dla czynnych podatników VAT może to wywoływać problem z płynnością w działalności. Podczas, gdy klient zwleka z zapłatą za dostarczone dobra lub usługi, prowadzący działalność gospodarczą, będący czynnym podatnikiem podatku od towarów i usług musi uregulować zobowiązanie, wpłacając je do urzędu skarbowego w obowiązującym terminie, niezależnie od tego, czy otrzymał przychody ze sprzedanych dóbr bądź usług. Czasami wyjściem z takiej sytuacji jest złożenie deklaracji VAT-7 korygującej z tytułu tzw. „ulgi za złe długi”. Musi być jednak spełnionych łącznie kilka warunków, które zostały wymienione w rozdziale I, aby można było skorzystać z takiej ulgi. Uprawdopodobnienie nieściągalności wierzytelności może jednak nastąpić po upływie 180 dni od daty upływu terminu płatności danej faktury. Wcześniej jednak podatek należny musi być uregulowany w odpowiednim organie podatkowym. Przede wszystkim także dłużnik nie może być w trakcie postępowania upadłościowego lub w trakcie likwidacji. Ze skorzystaniem z ulgi za złe długi wiążą się liczne problemy w związku z zawiadamianiem organów podatkowych, dłużników itp. Najczęściej w sytuacjach takich trzeba korzystać z porad prawnika, a z tym wiążą się kolejne koszty dla przedsiębiorcy.

W Przedsiębiorstwie X w analizowanym okresie tj. w latach 2010-2012 wystąpiła jedna sytuacja, w której dłużnik nie spłacił swojego zobowiązania za wykonane dla niego usługi transportowej, a następnie ogłoszono jego upadłość. W związku z tym właściciel Firmy X nie mógł skorzystać z tzw. „ulgi za złe długi” i musiał zapłacić w odpowiednim terminie podatek VAT od przychodów, które powinien uzyskać po wykonaniu usługi dla tego przedsiębiorcy. W latach 2010-2012 wystąpiły także sytuacje, w których usługobiorcy spóźnili się znacznie z zapłatą swych zobowiązań wobec prowadzącego Firmę X, co spowodowało, że właściciel musiał najpierw zapłacić podatek od towarów i usług, a dopiero później otrzymał wynagrodzenie za wykonane przez niego i jego pracowników usługi.

Biorąc pod uwagę ww. zdarzenia, zachodzące w badanej Firmie, można sądzić, iż skutecznym rozwiązaniem problemów z nimi związanych będzie użycie kasowej metody rozliczania VAT. Szczególnie korzystna wydaje się ona po wprowadzeniu zmian, które weszły w życie w styczniu 2013 r. Zmuszają one dłużników do regularnego spłacania zobowiązań. Można oczekiwać, iż dzięki tym zmianom większość przedsiębiorców będzie pilnować obowiązujących terminów płatności i końcowego momentu opóźnienia w spłatach,

chcąc uniknąć kłopotliwych korekt w rozliczeniach podatków. Właściciel Firmy X jest małym przedsiębiorcą, więc może zastosować tą metodę rozliczania podatku VAT. Na jego korzyść wpływa też fakt, iż swoje zobowiązania wobec dostawców dóbr i usług reguluje w terminie, więc na bieżąco mógłby odliczać od nich naliczony podatek VAT. Zmieniając metodę rozliczania podatku VAT musiałby także zmienić częstotliwość składania deklaracji VAT-7 i wystawiane faktury. Rzadsze wysyłanie deklaracji nie powinno stanowić problemu, a zmiana dokumentów, będących dowodem sprzedaży usług nie powinna sprawiać trudności, gdyż jedyną zmianą na dotychczasowych fakturach jest dopisanie słów „metoda kasowa“. Zapis ten jest niezbędny w wystawianych przez podatnika rozliczającego się metodą kasową dokumentach, gdyż odbiorca otrzymujący taką fakturę odlicza wartość podatku z niej wynikającą również dopiero w momencie jej zapłaty, pomimo, iż stosuje ogólną metodę.

Tabela 6 ukazuje wyrażone w polskich złotych wartości podatku od towarów i usług, który na podstawie danych otrzymanych z Firmy X został obliczony przy użyciu metody kasowej. Pod uwagę zostały wzięte obowiązujące od obecnego tj. 2013 r. przepisy, w celu pokazania zalet nowych zmian w ustawie. Decydując się na wybór omawianej metody należy wziąć pod uwagę nowe możliwości wynikające z jej zastosowania.

**Tabela 6. Symulacyjne wartości wpłacanego i zwracanego podatku VAT w Firmie X w latach 2010-2012 przy zastosowaniu kasowej metody rozliczania VAT**

| Kwartał      | 2010          |                | 2011          |               | 2012          |               |
|--------------|---------------|----------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
|              | przeniesienie | zapłata        | przeniesienie | zapłata       | przeniesienie | zapłata       |
| I            |               | 14 560         |               | 9 374         |               | 5 216         |
| II           | 68 155        |                | 29 579        |               |               | 7 260         |
| III          |               | 39 241         | 22 849        |               |               | 18 024        |
| IV           |               | 111 950        |               | 11 130        |               | 38 855        |
| <b>Razem</b> | <b>68 155</b> | <b>165 751</b> | <b>52 428</b> | <b>20 504</b> | <b>0</b>      | <b>69 355</b> |

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Firmy X za lata 2010-2012.

Patrząc na dane tabeli nr 6 można zauważyć, iż w 2012 r. w każdym kwartale należałoby zapłacić do urzędu skarbowego podatek VAT. W pierwszej połowie roku byłyby to niewielkie wartości. W I kwartale różnica podatku należnego nad naliczonym wyniosłaby 5 216 zł, a w II kwartale nieco więcej tj. 7 260 zł. Najwięcej zapłacono by za IV kwartał tego roku, a mianowicie 38 855 zł. Za miesiące lipiec, sierpień i wrzesień zobowiązanie z tytułu podatku od towarów i usług byłoby równe wartości pośredniej z całego roku tj. 18 024 zł. Łącznie w omawianym czasie wpłacono by 69 355 zł z tytułu VAT.

Rok 2011 przyniósłby ze sobą dwa zobowiązania z krańcowych kwartałów oraz dwa przeniesienia podatku na kolejny okres rozliczeniowy, wynikające ze sprzedaży dokonanej

w środkowych miesiącach. Za początek roku należałoby wpłacić 9 374 zł, a za miesiące takie jak: październik, listopad i grudzień trochę więcej, bo 11 130 zł. Przeniesienia natomiast byłyby równe odpowiednio za II kwartał 29 579 zł i za III kwartał 22 849 zł. Zobowiązanie łączne za 2011 z tytułu podatku VAT wyniosłoby 20 504 zł, tj. mniej niż w roku następnym.

Z przedstawionych wyżej obliczeń wynika, iż w 2010 r. należałoby wpłacić trzy razy w ciągu roku podatek VAT i raz (za II kwartał) przenieść go na kolejny okres rozliczeniowy. Jedynie sprzedaż wraz z poniesionymi kosztami w okresie miesięcy takich jak: kwiecień, maj oraz czerwiec nie spowodowałaby nadwyżki podatku należnego nad naliczonym. Wówczas pojawiłaby się różnica pomiędzy nimi korzystna dla prowadzącego działalność w wysokości 68 155 zł. Za pierwsze trzy miesiące obliczono najmniej do zapłaty tj. 14 560 zł, w III kwartale trochę więcej, ponieważ już ponad drugie tyle tj. 39 241 zł, a za ostatni IV kwartał wyszłoby 111 950zł wpłaty. Za ostatnie trzy miesiące 2010 r. zobowiązania z tytułu podatku od towarów i usług przewyższyłoby łączną kwotę zapłat z lat 2011 oraz 2012. Natomiast razem w całym 2010 r. opłaty te równałyby się 165 751 zł. Łączna kwota zobowiązania z tytułu podatku VAT wyliczona przy zastosowaniu kasowej metody jego rozliczania za okres trzech ostatnich lat wyniosłaby 89 859 złotych.

#### **4.3 Analiza wpływu podatku VAT na płynność finansową po wprowadzeniu alternatywnej metody jego rozliczania**

Wprowadzenie alternatywnej, tzn. kasowej metody rozliczania podatku od towarów i usług w Przedsiębiorstwie X, powinno korzystnie wpłynąć na jego wypłacalność, którą zmierzono za pomocą wskaźnika bieżącej płynności finansowej. Wartość wskaźnika obliczono w taki sam sposób jak przy metodzie ogólnej. Oparto się też na uproszczonym bilansie Firmy tworzonym kwartalnie w ciągu 3 lat 2010 - 2012. Dokładne zilustrowanie wyliczonych wartości tego wskaźnika zawiera Tabela nr 7.

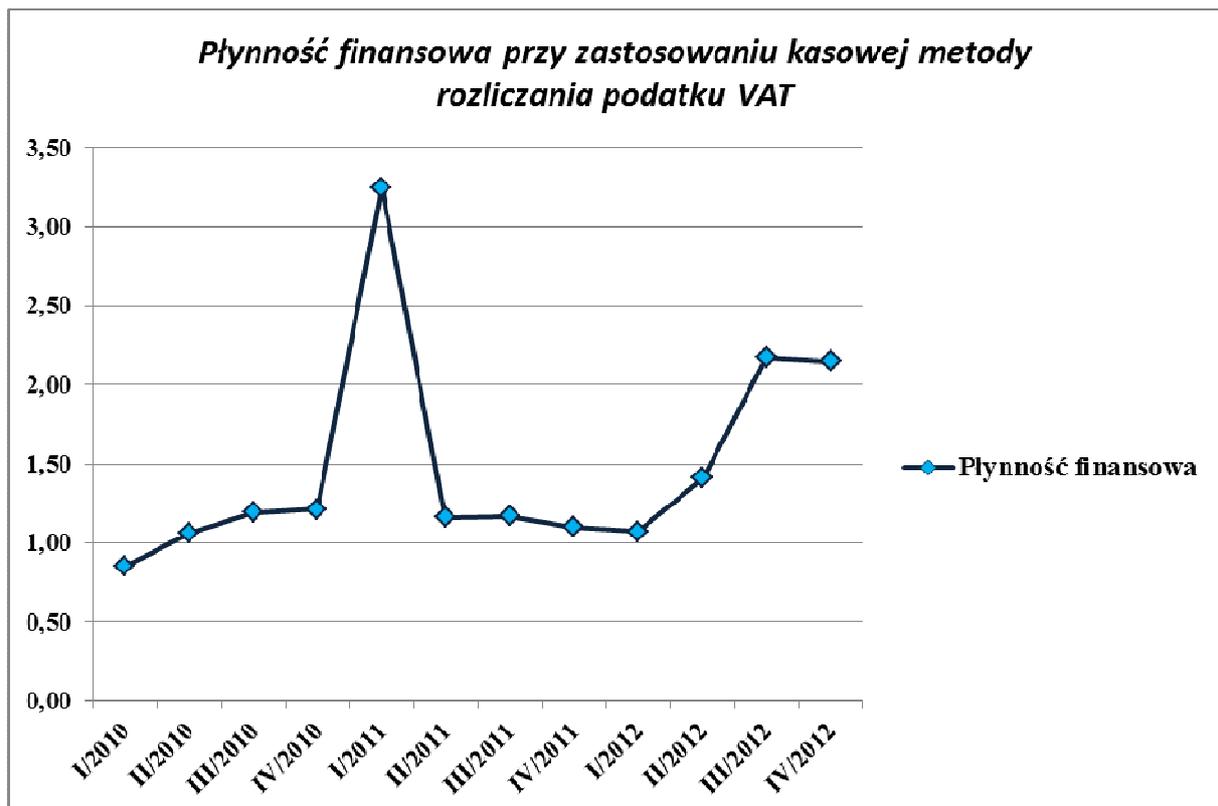
**Tabela 7. Bieżąca płynność finansowa w Firmie transportowej X przy zastosowaniu kasowej metody rozliczania VAT.**

| <b>Kwartał</b> | <b>ROK</b>  |             |             |
|----------------|-------------|-------------|-------------|
|                | <b>2010</b> | <b>2011</b> | <b>2012</b> |
| <b>I</b>       | 0,85        | 3,25        | 1,07        |
| <b>II</b>      | 1,06        | 1,16        | 1,41        |
| <b>III</b>     | 1,19        | 1,17        | 2,17        |
| <b>IV</b>      | 1,21        | 1,10        | 2,15        |

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Firmy X za lata 2010-2012.

Otrzymane wyniki wskazują, iż w żadnym kwartale nie wystąpiła bieżąca płynność finansowa zawierająca się w zalecanym przedziale wartości. W dwóch ostatnich kwartałach, tj. II połowie 2012 r. zauważa się poziom minimalnie przekraczający maksymalne optimum. Wynoszą one 2,17 oraz 2,15, a zalecany przedział to 1,50 do 2,00. W I kwartale 2011 r. wystąpiła nadzwyczaj wysoka jego wartość tj. 3,25, która nie świadczy jednak o dobrze działającej Firmie, gdyż wskazuje, że zostały wówczas wykorzystane maksymalne jej moce. Rentowność w przedsiębiorstwie stała się niższa. Pozostałe okresy cechują się natomiast minimalną wypłacalnością, gdyż w nich wszystkich, oprócz I kwartału 2010 r., opisywany wskaźnik oscylował pomiędzy 1,06 a 1,41. Początek analizowanego okresu trzech lat przyniósł ze sobą niedostateczną bieżącą płynność finansową. Wynika to z wysokości jednej z podstawowych miar tego zjawiska, która była niższa od 1,00 tj. równa 0,85, czyli środki na spłacenie zobowiązań były o 25% niższe od nich samych. Wykres 7 ukazuje tendencję wskaźnika bieżącej płynności finansowej.

**Wykres 7. Płynność finansowa osiągnięta przy użyciu kasowej metody rozliczania VAT**

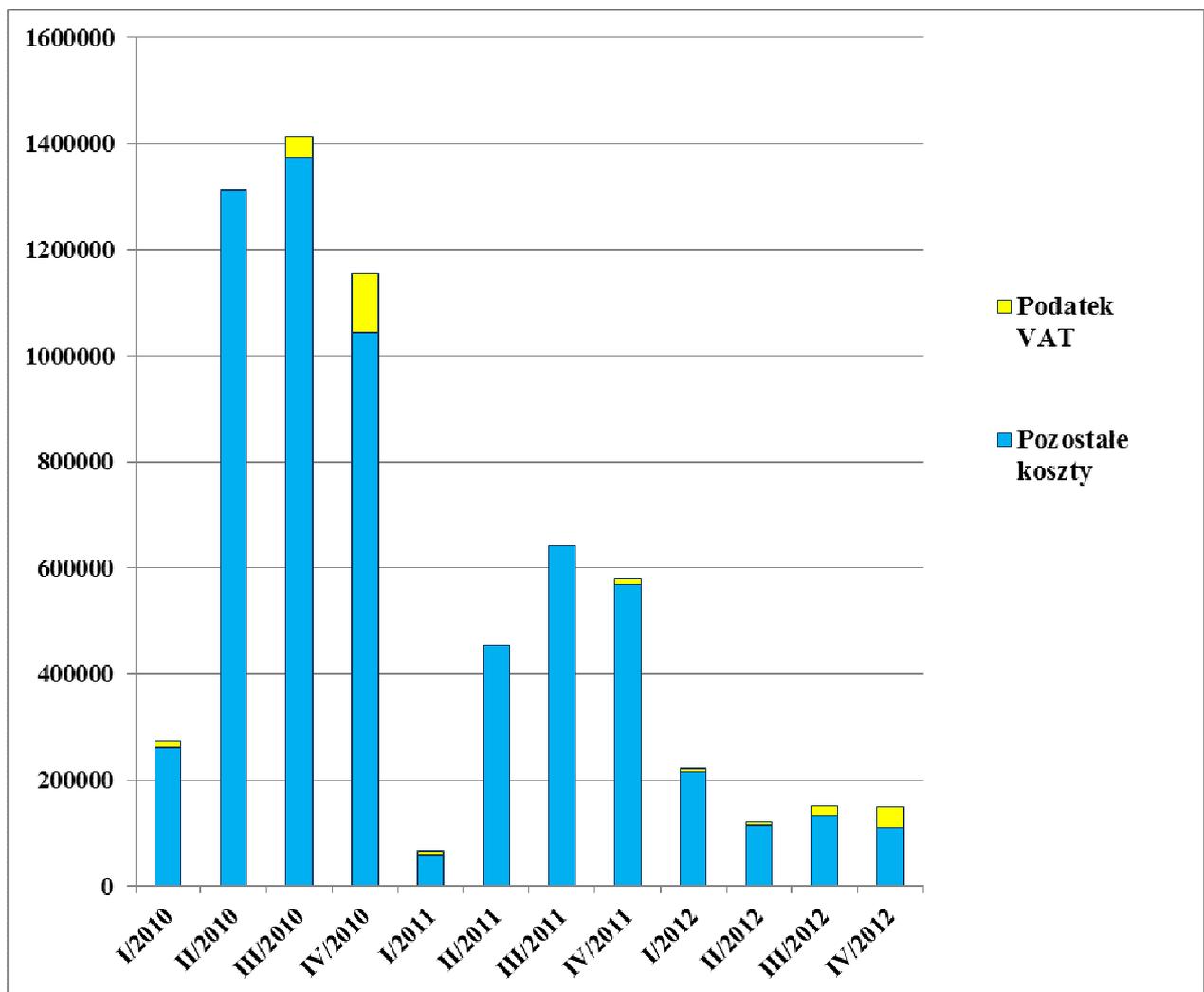


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Firmy X za lata 2010-2012.

Z wykresu tego można łatwo odczytać niewielką tendencję wzrostową bieżącego wskaźnika płynności finansowej w ciągu czterech pierwszych podokresów. W piątej części tj. pierwszych trzech miesiącach 2011 r. wyraźnie zaznaczona została wartość znacznie przekraczająca zalecaną normę. Linia poprowadzona według wartości tego współczynnika

znalazła się wówczas ewidentnie wyżej i utworzyła jednopunktową „góre”. Później, tj. od II kwartału analizowanego roku wartość spadła do zbliżonego poprzedniego poziomu, który następnie regularnie lecz bez większych różnic nadal spadał aż do 2012 r. w którym są miesiące: kwiecień, maj, czerwiec. W tym okresie nastąpił ponowny jednopunktowy lecz niewielki wzrost. Następnie obserwuje się w ciągu drugiej połowy 2012 r. tj. w III oraz IV kwartale kolejny, tym razem dwupunktowy wzrost, który jest wyraźnie uwypuklony w relacji do poprzednich okresów lecz znacząco niższy od tego największego, przekraczającego wartość 3,00. Wzrost ten był ostatnim punktem omawianego okresu, więc nie można wskazać, jaka tendencja wystąpiła w kolejnych okresach tj. w 2013 r. Wiadome jest, że ten rok rozpoczęty został z, w miarę odpowiednią, minimalnie wyższą niż zalecana, płynnością finansową, więc nie był rozpoczęty z zalegającym długami lecz wszystkie zobowiązania wobec dostawców dóbr i usług zostały w odpowiednim terminie płatności uiszczone.

**Wykres 8. Relacja zobowiązań z tyt. podatku VAT do pozostałych kosztów w Firmie X**

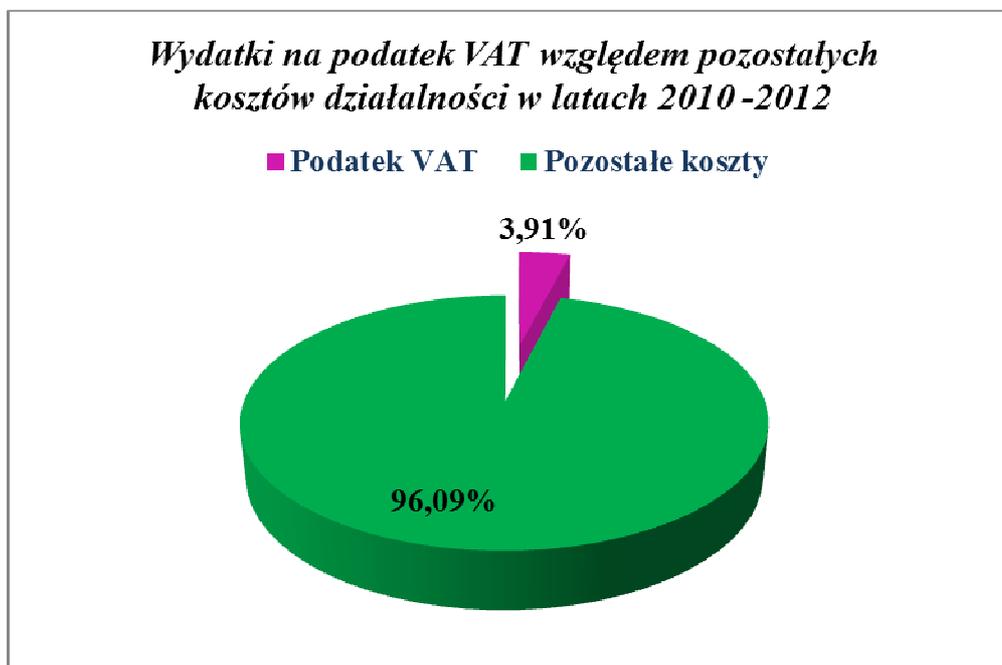


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Firmy X za lata 2010-2012.

Kolejny, ukazany powyżej wykres nr 8 jest zilustrowaniem kosztów, wynikających z tytułu zobowiązań wobec urzędu skarbowego w postaci podatku od towarów i usług oraz pozostałych innych wydatków poniesionych w ciągu trzech omawianych lat działalności przez Firmę. Łatwo można zauważyć, iż nie są to jakieś bardzo znaczące koszty w stosunku do innych. Stanowią bowiem tylko ich niewielką część. W IV kwartale 2010 r. podatek VAT jest największą częścią ogółu kosztów ponoszonych w Przedsiębiorstwie transportowym X w latach 2010-2012. Natomiast w II kwartale 2010 r., II i III kwartale 2011 r. oraz I kwartale 2012 r. podatek ten jest w ogóle nieznaczącym kosztem, ponieważ w tym czasie nastąpiło jedynie jego przeniesienie na kolejny okres rozliczeniowy, więc zobowiązanie wobec urzędu skarbowego z tytułu podatku od towarów i usług było zerowe.

Następny wykres nr 9 jest zobrazowaniem wartości procentowej łącznych kosztów w postaci podatku VAT oraz pozostałych poniesionych w ciągu okresu od stycznia 2010 do grudnia 2012. Wynika z niego, że podatek ten stanowi jedynie 3,91% sumy wydatków poniesionych przez Przedsiębiorstwo w omawianym okresie. Pozostałe 96,09% to koszty związane z utrzymanie i wykorzystywaniem samochodów, zatrudnieniem pracowników, korzystaniem z różnego rodzaju usług obcych, w skład których wchodzi opłaty za media oraz inne mniej znaczące zobowiązania wobec dostawców czy publicznoprawne.

**Wykres 9. Procentowy udział kosztów wynikających z tytułu podatku VAT oraz pozostałych kosztów działalności**

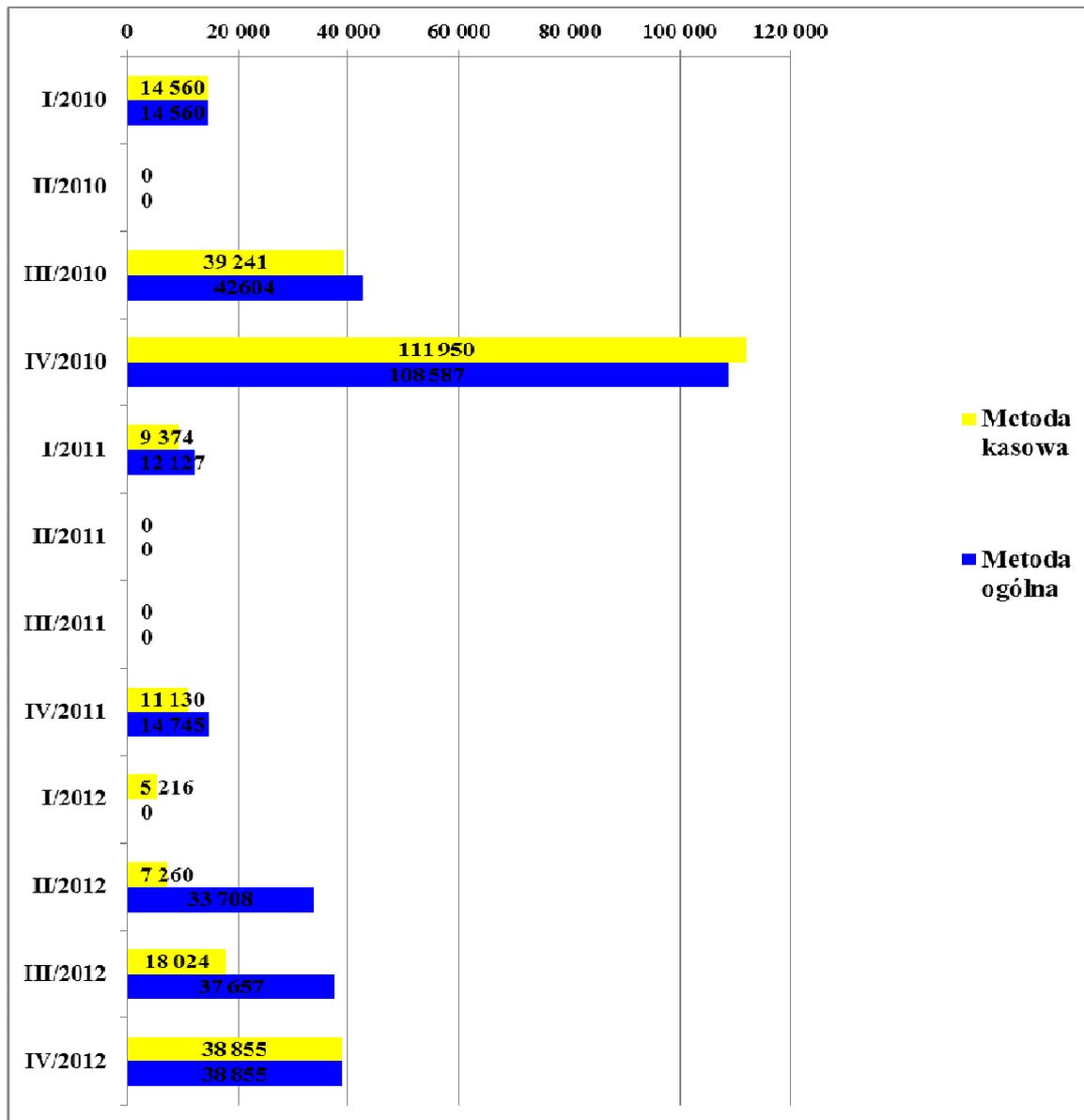


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Firmy X za lata 2010-2012.

#### 4.4 Porównanie wyników obu metod rozliczania VAT

Deklaracje VAT-7 w Przedsiębiorstwie transportowym X opierają się o wyniki należnego i naliczonego podatku od towarów i usług obliczanego z wykorzystaniem ogólnej metody jego rozliczania. W celu dokonania wyboru najbardziej odpowiedniego sposobu liczenia wysokości zobowiązania, obliczono na podstawie otrzymanych z Przedsiębiorstwa odpowiednich danych różnicę pomiędzy podatkiem VAT należnym i naliczonym z użyciem kasowej metody jego rozliczania. Otrzymane dane liczbowe zobrazowano na odpowiednich wykresach tak, aby można było swobodnie porównać wyniki otrzymane przy użyciu obu technik (zasad) liczenia.

**Wykres 10. Wysokość podatku VAT wpłacanego przy zastosowaniu obu metod jego rozliczania**



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Firmy X za lata 2010-2012.

Pierwszym zilustrowaniem różnic w wartościach zobowiązania z tytułu podatku VAT przedstawiono na wykresie nr 10. Zaprezentowano na nim odpowiednio rozdzielone kwoty wpłat dokonanych lub tych których należałoby dokonać, stosując się do alternatywnej metody liczenia zobowiązania. Patrząc na wykres można zauważyć, że w niemalże połowie przypadków wartości wpłacanego do odpowiedniego urzędu skarbowego podatku od towarów i usług są niezmiennie. Sytuacja taka występowała w 5-ciu z 12-tu analizowanych kwartałów. W 3-ch z nich podatek VAT został przeniesiony, więc wysokość zobowiązania była równa 0 złotych. Wspomniane okresy to: II kwartał 2010 r. oraz II i III kwartał 2011 r.

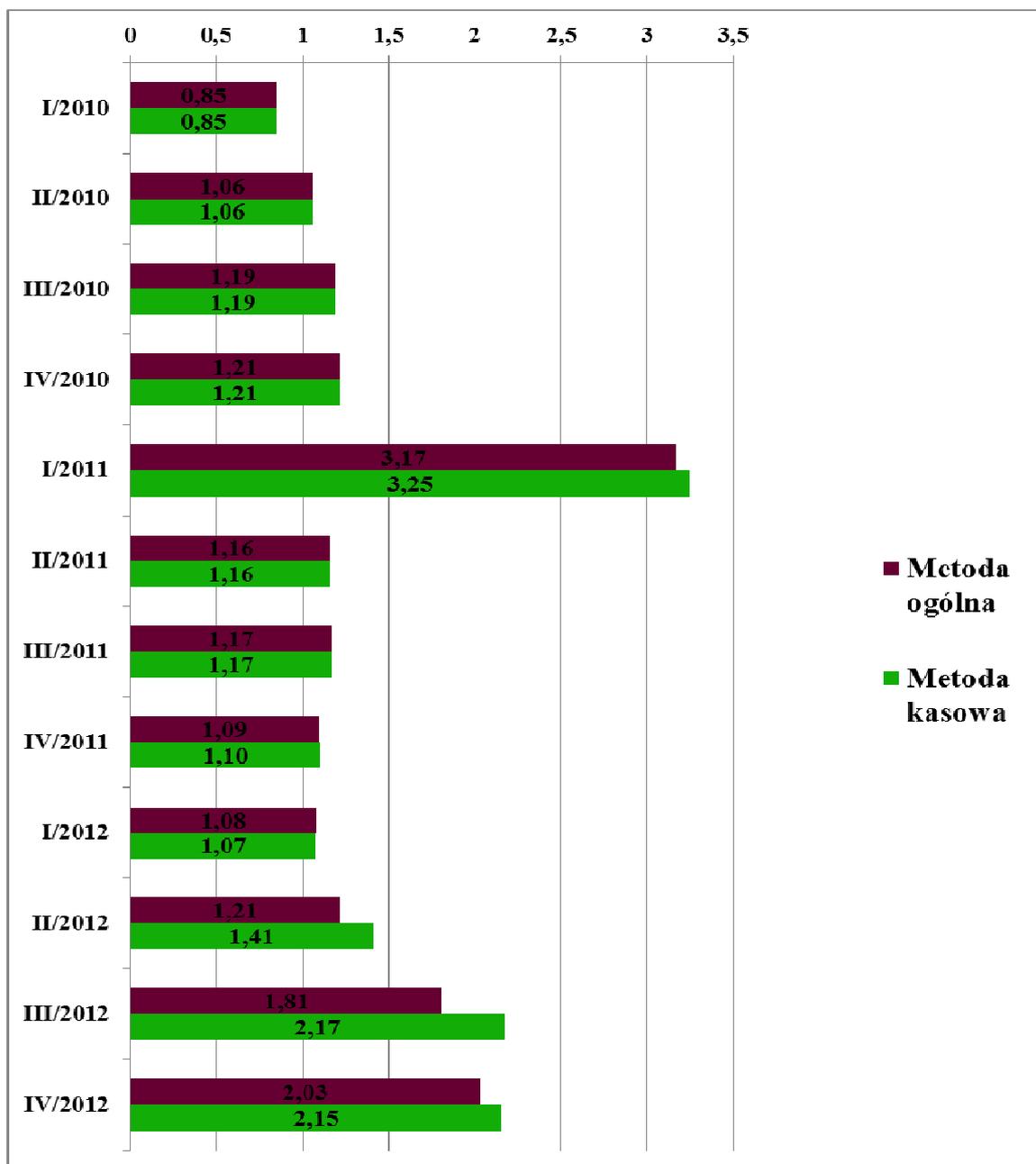
W pozostałych dwóch, tj. w rozpoczynającym i kończącym okres kwartałach wpłaty były równe. Natomiast w dwóch kwartałach tj. IV w 2010 r. oraz w I kwartale 2012 r. wartość podatku obliczona z wykorzystaniem kasowej metody jego rozliczania przekroczyła wartość liczoną na warunkach ogólnych. Z okresu pierwszych 3-ch miesięcy ostatniego roku na zasadach kasowych wyliczono zapłatę w wysokości 5 216 zł, a na ogólnych wystąpiło wówczas przeniesienie, więc różnica między nimi była równa kwocie podlegającej wpłacie do urzędu skarbowego. W drugim przypadku, tj. w IV kwartale 2010 r. VAT wyliczony za pomocą alternatywnej metody, skierowanej wyłącznie do małych przedsiębiorców, był o 3 363 zł. większy od jego wartości rzeczywiście zapłaconej za te miesiące. W pozostałych pięciu kwartalnych okresach rozliczeniowych tj. w III kwartale 2010 r. I i IV kwartale 2011 r. oraz II i III kwartale 2012 r. otrzymano mniejszą kwotę zobowiązania z tytułu podatku od towarów i usług, stosując metodę kasową niż przy użyciu metody ogólnej. W pierwszym okresie różnica pomiędzy tymi wynikami wynosiła 3 363 zł, czyli dokładnie tyle, o ile więcej wpłacono by w kolejnym następującym okresie rozliczeniowym. W 2011 r. wyniki kwoty podlegającej wpłacie do urzędu skarbowego różnią się od siebie o 2 753 zł w I kwartale oraz o 3 615 zł w czwartym. W ostatnim rocznym okresie, jak wynika z przedstawionych danych, zapłacić należałoby mniej o 26 448 zł w II kwartale oraz o 19 633 zł w III kwartale. Łączna kwota, o którą należałoby więcej zapłacić tego podatku jest równa 8 579 zł, a kwota, o którą więcej wpłacono do odpowiedniej instytucji korzystając z ogólnej metody to 55 812 zł.

Z podsumowania trzech lat działalności wynika, że kasowa metoda rozliczania się z urzędem skarbowym z tytułu VAT jest korzystniejsza dla Przedsiębiorstwa X, ponieważ stosując ją w ciągu tego okresu, zapłacono by razem o 47 233 zł mniej. Kwota, którą mogłoby Przedsiębiorstwo zyskać, przyjmując zasadę kasowego rozliczania VAT w swojej działalności stanowi 15,60% całej wartości wpłaconego podatku z zastosowaniem ogólnej metody jego liczenia. Wynika stąd, że po zmianie warunków rozliczania tego zobowiązania należało by wpłacić jedynie kwotę stanowiącą 84,40% wartości, którą trzeba było uiścić

w odpowiednim urzędzie skarbowym stosując się do ogólnych warunków. Pozostała część mogłaby zostać zainwestowana lub stać się wynagrodzeniem dla prowadzącego działalność.

Z wyników przedstawionych w poprzednich podrozdziałach należy wnioskować, że najkorzystniejsza dla Firmy różnica w kwotach płaconego podatku wystąpiła w minionym roku. Jej wartość to 40 865 zł, tj. aż 73,22% całego osiągniętego, z powodu zmiany metody rozliczania VAT, zysku. Wykres nr 11 pokazuje, jaki wpływ na zmianę bieżącej płynności finansowej, czyli wypłacalności Firmy ma sposób rozliczania podatku od towarów i usług.

**Wykres 11. Wysokość wskaźników bieżącej płynności finansowej osiągniętej przy zastosowaniu obu metod rozliczania podatku VAT**



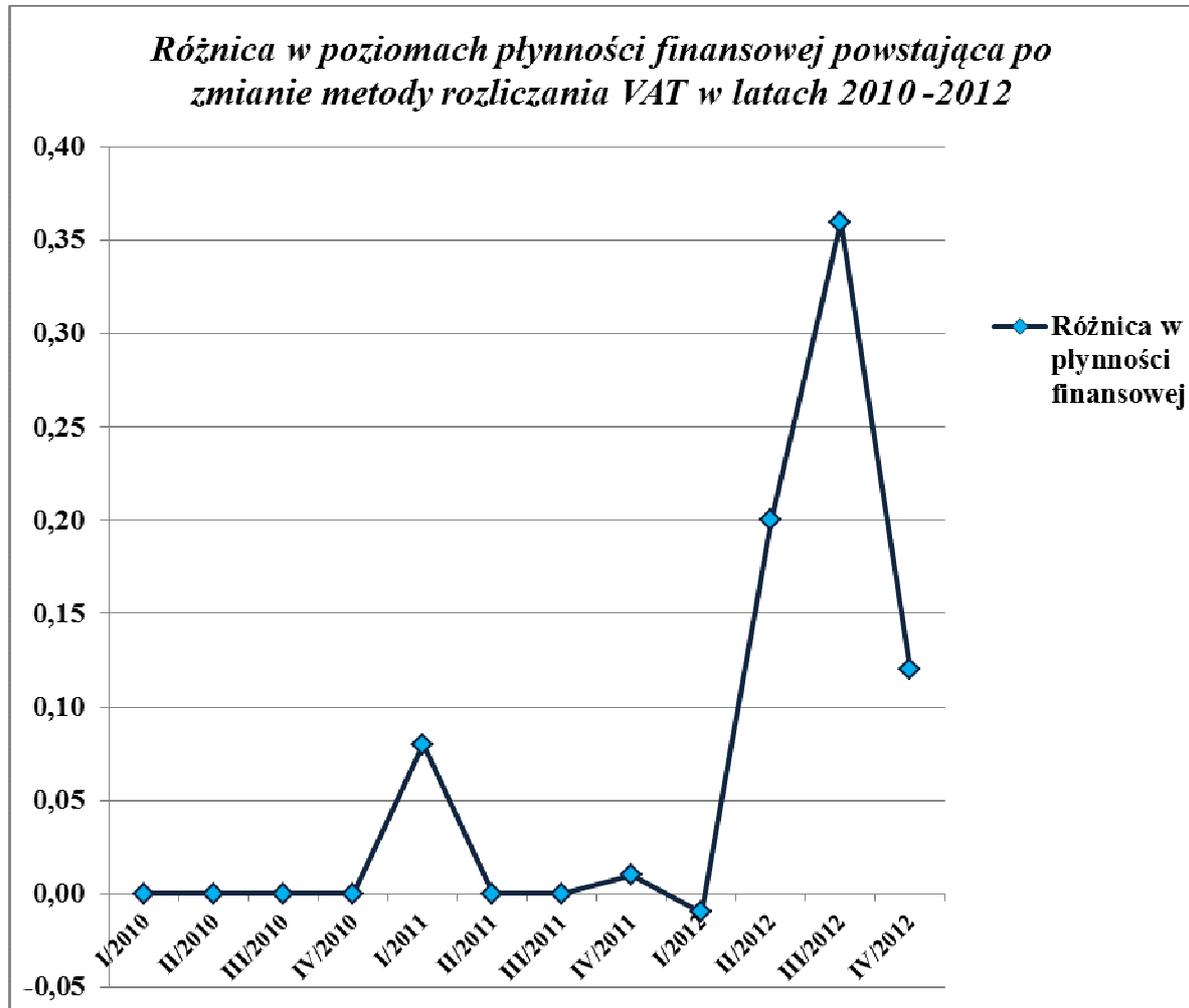
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Firmy X za lata 2010-2012.

Z analizy wykresu 11 wynika, że dokładnie w połowie czasu kwartalna płynność nie ulegała zmianie. Równe wskaźniki wypłacalności wystąpiły w całym 2010 r. oraz w II i III kwartale 2011 r. W 2012 r. płynność początkowo tj. w pierwszych trzech miesiącach spadła, ale w kolejnych trzech kwartałach wzrastała. Taka sama płynność finansowa występowała w kwartałach, w których następowały przeniesienia podatku na następny kwartał, gdy kwota do zapłaty w urzędzie skarbowym była jednakowa, a także w III i IV kwartale 2010 r. kiedy to różnica była niewielka tj. o 7,89% wyższa oraz o 3,10% niższa. Płynność w drugiej połowie 2010 r. była niezmienna, gdyż kwotowo w obu okresach zmiana była jednakowa, z tym, że w jednym w górę a w drugim w dół. Spadek omawianego wskaźnika wystąpił tylko w jednym, tj. I kwartale w 2012 r. Wówczas z tytułu korzystania z ogólnych zasad wynikło przeniesienie podatku, a w momencie przyjęcia reguł kasowych – zapłata. W pozostałych pięciu okresach tj. w I i IV kwartale 2011 r. oraz w ostatnich trzech 2012 r. nastąpiła poprawa bieżącej płynności finansowej. Wówczas, oprócz ostatniego IV kwartału 2012 r. wystąpił spadek wysokości podatku VAT, podlegającego wpłacie do urzędu skarbowego. Za miesiące październik, listopad i grudzień 2012 r. kwota tego zobowiązania się nie zmieniła, ale ze względu na to, iż w poprzedzającym okresie uległa ona wyraźnemu spadkowi, wypłacalność wzrosła, bo wielkość gotówki stała się wyższy.

Poniższy wykres 12 ilustruje różnice poziomu wypłacalności w Przedsiębiorstwie X w latach 2010-2012, następujące po zmianie metody rozliczania zobowiązania z tytułu VAT. Wykres ten pozwala na szybkie odczytanie tego, jaka była tendencja zmiany wskaźnika bieżącej płynności finansowej: wzrostowa, stała czy spadkowa w tym okresie prowadzenia działalności. W pierwszym roku nie zarejestrowano żadnej zmiany w wartości kryterium wypłacalności Przedsiębiorstwa. Zmiana metody rozliczania podatku od towarów i usług nie wpłynęła na płynność Firmy. Nie ma więc dowodów liczbowych na to, że kasowe zasady są bardziej opłacalne dla małych przedsiębiorców. Rok 2011 rozpoczął się niewielkim tj. o 0,08 wzrostem wskaźnika płynności. Podczas, gdy nastąpiła taka zmiana wartości wskaźnika, podatek VAT był mniejszy o 2 753 zł. Następnie zmiana wypłacalności powróciła do zerowego poziomu, który minimalnie tj. o 0,01 wzrósł dwa kwartały później. W IV kwartale 2011 r. zmiana ta spowodowana była spadkiem kwoty omawianego zobowiązania o wartość 3 615 zł. Kolejno nastąpił spadek o 0,01 z powodu podwyższenia kwoty VAT o 5 216 zł. Później przez okres dwóch kwartałów zarejestrowano powiększenie wypłacalności Firmy X o 0,20 oraz 0,36. Przyczyną był mniejszy podatek od towarów i usług odpowiednio o 26 448 zł i 19 633 zł. Ostatni kwartał 2012 r. przyniósł ponownie lepszą sytuację finansową właścicielom Firmy. Wzrost o 0,12, co prawda był niższy niż dwa poprzednie, ale równie

zadowalający, tym bardziej, że nie był spowodowany zmniejszeniem zobowiązania, lecz wzrostem gotówki z poprzedniego okresu.

**Wykres 12. Różnice poziomów bieżącej płynności finansowej w Firmie X przy zastosowaniu obu metod rozliczania podatku VAT**



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Firmy X za lata 2010-2012.

#### 4.5 Wnioski z przeprowadzonych badań

Przeprowadzenie powyższej analizy pozwoliło ogólnie ocenić wpływ metody rozliczania podatku od towarów i usług w Przedsiębiorstwie transportowym X na płynność finansową, inaczej wypłacalność Firmy od stycznia 2010 do grudnia 2012 r. Metoda obliczania wysokości tego zobowiązania może być stosowana dla odmiennych długości okresów, tj. rozliczając się na zasadach ogólnych – deklaracje VAT-7 składa się przeważnie miesięcznie, natomiast stosując rozliczenie kasowe – tylko i wyłącznie kwartalnie. Aby móc porównać oba rozwiązania należało przekształcić kwoty podatku wpłacanego co miesiąc na wartości odpowiadające odpowiednim kwartałom. Zmiana bieżącej płynności finansowej w

badanym okresie nie byłyby jednak dokładnie w identycznych wysokościach, ponieważ na danych z dawnych okresów przeprowadzono analizę, stosując nowe zasady rozliczania się z urzędem skarbowym według wprowadzonych w styczniu obecnego roku zasad kasowych. Dokonano tego dlatego, żeby sprawdzić opłacalność ulepszonej obecnie metody kasowej.

Z przeprowadzonych tak obliczeń wynika, że metoda kasowa jest bardziej opłacalna w przypadku badanej Firmy X w pięciu okresach rozliczeniowych, w dwóch okazała się gorszym rozwiązaniem, a w pozostałych zmiana była nieistotna. W Firmie tej zmiana sposobu wyliczania wysokości zobowiązania z tytułu podatku od towarów i usług miała wpływ jedynie na rozliczanie VAT należnego tj. od przychodów ze sprzedaży, ponieważ zobowiązania wobec dostawców spłacane były w terminach, niemających wpływu na termin rozliczenia VAT naliczonego. Natomiast przychody uzyskiwane ze sprzedaży usług nie zawsze w odpowiednim wyznaczonym czasie trafiały do prowadzącego tą działalność.

Sytuacje takie miały więc wpływ na wysokość podatku, a w związku z tym na poziom wypłacalności. Chociaż zmiany były często niewielkie, a koszty z tytułu podatku od towarów i usług stanowią niski procent ogólnych kosztów działalności, to w jednostce o większej skali działania bądź o większej liczbie dłużników decyzja o zmianie metody mogłaby być bardziej istotna. Pamiętać należy jednak, że jest to rozwiązanie skierowane jedynie do małych przedsiębiorców w celu stworzenia im w miarę dobrych warunków konkurencyjnych z wielkimi korporacjami. W przypadku, w którym należności firmy spływają bezpośrednio po wykonaniu usługi lub sprzedaży towaru propozycja taka raczej nie miałaby sensu, pomimo, iż formalności do załatwienia w związku z nią są niewielkie.

W większej części przypadków wprowadzanie jakichkolwiek zmian niesie ze sobą różne problemy, niejasności itp., dlatego w sytuacji, w której metoda ta byłaby zastosowana tylko w celu odmiany sposobu rozliczania i nie wniosłaby korzyści do przedsiębiorstwa nie jest wskazane takie eksperymentowanie. Przed jakimkolwiek zamiarem wykonania działań, zmieniających jakiś obszar w działalności należy wykonać odpowiednie analizy, pozwalające wykazać stopień opłacalności bądź jej brak z wprowadzenia zmian. Niejednokrotnie może okazać się to pracochłonne lecz może jednocześnie przestrzec przed niebezpieczeństwami dokonywanych decyzji bądź przeciwnie zachęcić do nich. Stopień opłacalności wprowadzenia innej, odmiennej metody rozliczania się z zobowiązania VAT zależy też będzie od tego, czy rejestry zakupów i sprzedaży oraz deklaracje VAT-7 sporządzane są osobiście przez właściciela znającego jedynie podstawowe przepisy czy przez księgowego znającego różne rozwiązania, ponieważ brak odpowiednio dobrej znajomości wszystkich

warunków wprowadzenia zmian może niejednokrotnie przysporzyć sporych kłopotów zarówno finansowych jak i związanych z różnego typu dodatkowymi formalnościami.

Podsumowując, metoda kasowa rozliczania podatku od towarów i usług w przypadku Przedsiębiorstwa X jest bardziej opłacalna. W kilku okresach zmiana sposobu rozliczania podatku VAT miała jak najbardziej pozytywny wpływ na płynność finansową w Firmie X. W nielicznych, bo tylko dwóch okresach miała wpływ negatywny, który jednak nadrobiono w kolejnych kwartałach. Toteż wykorzystanie w części nowych zasad kasowych, po wprowadzeniu obowiązujących w tej chwili zmian, jest jak najbardziej korzystne dla małych przedsiębiorców zarówno dla tych, którzy posiadają odpowiednią płynność finansowa jak i tych mających problemy związane z wypłacalnością. Zmiana w sposobie liczenia takiego podatku spowoduje bowiem wzrost płynności, który może być wykorzystany do dodatkowych inwestycji lub często po prostu zapobiec bankructwu.

## **Zakończenie**

Celem niniejszej pracy było przedstawienie funkcjonującego w Firmie transportowej podatku od towarów i usług. Uwagę skupiono przede wszystkim na metodach jego rozliczania i ich wpływie na płynność finansową takiej firmy. Poprzez analizę otrzymanych od właściciela Firmy odpowiednich dokumentów oraz przeprowadzoną symulację, w której zastosowano alternatywną, tj. kasową metodę rozliczania podatku VAT można twierdząco odpowiedzieć na postawioną we wstępie hipotezę: podatek od towarów i usług negatywnie wpływa na płynność finansową Przedsiębiorstwa X. Pomimo ograniczeń w zakresie otrzymanych informacji o działalności badanego Przedsiębiorstwa możliwe było wskazanie poziomu istniejącej płynności finansowej oraz dostrzeżenie jej wzrostu po zastosowaniu drugiego sposobu rozliczania się z podatku VAT. Przeanalizowany materiał faktograficzny pozwala na stwierdzenie, iż zobowiązanie z tytułu VAT powoduje spadek płynności finansowej w badanym Przedsiębiorstwie, a zasady kasowe są korzystniejsze w jego przypadku. Z przeprowadzonych badań bowiem wynika, iż w pięciu okresach rozliczeniowych płynność po zastosowaniu kasowej metody rozliczania wzrosła, w dwóch okazała się gorszym rozwiązaniem, a w pozostałych była niezmienna. Otrzymane wyniki prowadzą do wniosku, iż wybór właściwej metody rozliczania się z podatku od towarów i usług jest bardzo istotny. Od niego zależy bowiem m.in. tzw. wypłacalność przedsiębiorstwa. Pomimo, iż wartościowo płynność finansowa wzrosła jedynie w kilku okresach rozliczeniowych, wybór kasowej metody rozliczania byłby jak najbardziej trafnym

wyborem pod względem zyskowości dla tej przeanalizowanej działalności. Przez spadek wskaźnika opłacalności, jaki wystąpił w dwóch okresach, w których przeprowadzono badanie nie można stwierdzić, iż jej wybór był błędem. Co prawda, były to minimalne różnice w wielkościach bieżącego wskaźnika płynności finansowej, ale każda, choćby najmniejsza kwota zysku powoduje poprawę bądź pogorszenie się sytuacji finansowej firmy. W Przedsiębiorstwie X decyzja o wyborze ogólnych zasad rozliczania podatku od towarów i usług spowodowała straty, ponieważ mimo, iż właściciele nie otrzymali od swoich usługobiorców zapłaty za wykonane usługi zobowiązani byli zapłacić VAT od ich wartości. Nie mogli oni nawet skorzystać z tzw. „ulgi za złe długi“, ponieważ dłużnicy okazali się być w trakcie postępowania upadłościowego albo też w ogóle w trakcie likwidacji.

Przed podjęciem decyzji należy poważnie zastanowić się i przeanalizować wszystkie okoliczności powstawania i odliczania zobowiązania i uzyskiwanych przychodów z tytułu sprzedaży dóbr lub świadczenia usług. Kasowa metoda różni się od ogólnej momentem powstania obowiązku z tytułu VAT. W pierwszej istotny jest moment zapłaty za towar lub usługę, w drugiej moment wydania towaru, wykonania usługi. Metoda kasowa, dedykowana jedynie małym przedsiębiorcom, ma jeden podstawowy moment, naliczania zobowiązania. Jest nim moment zapłaty za daną usługę lub towar. Ogólna charakteryzuje się tym, iż istnieje wiele momentów, w których następuje naliczenie VAT. Jak się okazuje, nawet niewielka zmiana, w tym przypadku sposobu naliczania zobowiązania niepowodująca dodatkowych kosztów, może spowodować poprawę sytuacji finansowej w prowadzonej działalności.

Podatek VAT stanowi niewielką część wszystkich kosztów ponoszonych w Firmie, jednak nawet ta mała suma powoduje zmianę w płynności finansowej i pozwala uzyskać większy zysk. Wpływ na taką zmianę ma też fakt, iż Przedsiębiorstwo świadczy wyłącznie usługi opodatkowane VAT i od każdego przychodu uzyskanego przy sprzedaży usług musi go zapłacić. Nie od każdego zakupu jest możliwość odliczenia, stąd w przewadze występują zapłaty VAT, powodujące wzrost kosztów, a te prowadzą do niższej płynności finansowej.

Reasumując, zmiany w kasowej metodzie rozliczania VAT mogą korzystnie wpłynąć na płynność finansową niejednej firmy. Korzystne staną się dla tych firm, do których zobowiązania nie napływają zgodnie z wyznaczonymi terminami zapłat. Przyczynić powinny się one też do bardziej regularnych spłat zobowiązań, do których dolicza się wartość dodaną w postaci VAT. Spowodują one, że właściciele małych i średnich przedsiębiorstw częściej będą sięgali po kasowe zasady. Należności natomiast, prawdopodobnie będą bardziej regularnie spływały do dostawców dóbr i usług z zachowaniem określonych terminów w celu uniknięcia niepotrzebnych korekt w deklaracjach podatku od towarów i usług.

## **Bibliografia:**

### **Literatura przedmiotu:**

1. Cicirko T., Podstawy zarządzania płynnością finansową, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa 2010,
2. Flisek A., Red. Ordynacja podatkowa, Wyd. C. H. Beck, Warszawa 2008,
3. Kosak-Wojnar M., Zasady podatkowe w teorii i praktyce, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2012,
4. Markowski W., ABC VAT-u, Wyd. Marcus, 2009,
5. Michalski G., Płynność finansowa w małych i średnich przedsiębiorstwach, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2013,
6. Miszczuk M., System podatków i opłat samorządowych w Polsce, Wyd. C. H. Beck, Warszawa 2009,
7. Pożarowska A., Podatek VAT w praktyce, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce. Oddział Okręgowy, Warszawa 2007,
8. Przepióra P., Podatek VAT w małych i średnich przedsiębiorstwach, Wyd. Politechniki Poznańskiej, Poznań 2009,
9. Rogala E., Mały słownik VAT : 300 terminów, definicji i pojęć, 300 tez orzeczeń WSA, NSA, ETS oraz organów podatkowych, 300 zwrotów łacińskich, Difin, Warszawa 2008,
10. Sasin W., Podatek od towarów i usług VAT w 2013 roku w obrocie krajowym, wyd. Sigma, Skierniewice 2013,
11. Szlęzak-Matusiewicz J., Zarządzanie podatkami, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa 2008,
12. Wernik A., Finanse publiczne, PWE, Warszawa 2011,
13. Wojciechowska U., Płynność finansowa polskich przedsiębiorstw w okresie transformacji gospodarki. Aspekty mikroekonomiczne i makroekonomiczne, SGH, Warszawa 2001,
14. Wołowicz T., Wolak K., Podstawy finansów publicznych i prawa podatkowego, WSB-NLU, Nowy Sącz 2009,
15. Zubrzycki J., Leksykon VAT 2013, Unimex, 2013.

### **Akty prawne:**

1. Ustawa z dnia 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych,
2. Ustawa z dnia 15.02.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych,
3. Ustawa z dnia 09.09.2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych,
4. Ustawa z dnia 15.11.1984 r. o podatku rolnym,
5. Ustawa z dnia 30.10.2002 r. o podatku leśnym,
6. Ustawa z dnia 12.01.1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych,
7. Ustawa z dnia 12.01.1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych,
8. Ustawa z dnia 24.08.2006 r. o podatku tonażowym,
9. Ustawa z dnia 03.04.2012 r. o podatku od wydobycia niektórych kopalin,
10. Ustawa z dnia 11.03.2004 r. o podatku od towarów i usług.,
11. Ustawa z dnia 06.12.2008 r. o podatku akcyzowym,
12. Ustawa z dnia 19.11.2009 r. o grach hazardowych,
13. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 20 września 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2011 r. Nr 198, poz. 1174),
14. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 kwietnia 2011 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług (dz. U. z 2011 r. Nr 73, poz. 392),
15. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 listopada 2008 r. sygn. akt SK 79/06 (dz. U. z 17 listopada 2008 Nr 203, poz. 1276).

### **Artykuły prasowe:**

1. J. Dmowska, Nie płacisz faktury? Czekają Cię surowe sankcje, „Biuletyn VAT”, 2012, nr 22 (172),
2. J. Dmowska, Pierwszy projekt zmieniający VAT został uchwalony, „Biuletyn VAT”, 2012, nr 23 (173).

### **Publikacje elektroniczne:**

1. <http://www.finanse.mf.gov.pl/abc-podatkow/informacje-podstawowe>,
2. <http://www.finanse.mf.gov.pl/vat/informacje-podstawowe>.

## Spis rysunków

|   |    |
|---|----|
| Rys. 1 Model podatku od towarów i usług ..... | 19 |
|---|----|

## Spis wykresów

|  |    |
|--|----|
| Wykres 1. Koszty poniesione w firmie X w latach 2010 – 2012.....   | 56 |
| Wykres 2. Koszty poniesione w przedsiębiorstwie X w latach 2010 -012.....  | 58 |
| Wykres 3. Przychody uzyskane przez przedsiębiorstwo X w latach 2010 – 2012.....  | 60 |
| Wykres 4. Bieżąca płynność finansowa przy zastosowaniu ogólnej metody rozliczanie podatku od towarów i usług osiągnana w latach 2010 – 2012..... | 67 |
| Wykres 5. Stosunek kosztów w postaci podatku VAT oraz pozostałych kosztów.....   | 68 |
| Wykres 6. Procentowy udział podatku VAT oraz pozostałych kosztów działalności.....   | 69 |
| Wykres 7. Płynność finansowa osiągnana przy użyciu kasowej metody rozliczania VAT....  | 73 |
| Wykres 8. Stosunek zobowiązań z tytułu VAT do pozostałych kosztów w Firmie X.....  | 74 |
| Wykres 9. Procentowy udział kosztów wynikających z tytułu podatku VAT oraz pozostałych kosztów działalności.....                                 | 75 |
| Wykres 10. Wysokość podatku VAT wpłacanego przy zastosowaniu obu metod rozliczania.....  | 76 |
| Wykres 11. Wysokość wskaźników bieżącej płynności finansowej osiągniętej przy zastosowaniu obu metod rozliczania podatku VAT.....                | 78 |
| Wykres 12. Różnice poziomów bieżącej płynności finansowej w firmie X przy zastosowaniu obu metod rozliczania podatku VAT.....                    | 80 |

## Spis tabel

|  |    |
|--|----|
| Tabela 1. Koszty poniesione w przedsiębiorstwie X w latach 2010 – 2012.....  | 55 |
| Tabela 2. Przychody uzyskane ze sprzedanych usług w Firmie X w latach 2010 – 2012.....   | 59 |
| Tabela 3. Wartość wpłacanego i zwracanego podatku VAT w Firmie X za 2010-2012.....   | 61 |
| Tabela 4. Koszty działalności poniesione w grudniu 2012 roku.....  | 63 |
| Tabela 5. Bieżąca płynność finansowa w firmie transportowej X przy zastosowaniu ogólnej metody rozliczania podatku VAT.....                              | 66 |
| Tabela 6. Symulacyjne wartości wpłacanego i zwracanego podatku VAT w Firmie X w latach 2010 - 2012 przy zastosowaniu kasowej metody rozliczania VAT..... | 71 |
| Tabela 7. Bieżąca płynność finansowa w firmie transportowej X przy zastosowaniu kasowej metody rozliczania VAT.....                                      | 72 |

## **Załączniki:**

1. Deklaracja VAT-7 – 1/2012 r. – Przedsiębiorstwo transportowe X,.....89
2. Deklaracja ORD-ZU – Przedsiębiorstwo transportowe X.....91



|  |  |        |        |
|--|--|--------|--------|
| POLTAX PIT-0000 WYPOSAŻENIE (KOD 180), PRZYRZĄDZENIA (KOD 181), OBRĘBKI (KOD 182), WYPOSAŻENIE WYCIĘCZKOWE (KOD 183), KOMPJUTEROWO LUB RĘCZNE (KOD 184), PRZYRZĄDZENIA I PRZEMYSŁOWE (KOD 185) PRZEKAZANE DLA WŁASNOŚCI WYKONANIA PRACY (KOD 186) KOD Z KLASYFIKACJĄ |  | 45.    | 46.    |
| Rozmiar i Posiadacz (rozmiar kodów 20, 21, 22, 23, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 37 i 41; Posiadacz kodów 20-23, 28, 30, 31, 32, 33, 35, 38, 42, 43; Rozmiar kodów z pozycji 44)   |  | 72 324 | 16 635 |

**D. ROZLICZENIE PODATKU NALICZONEGO**

|  |  |                            |
|--|--|----------------------------|
| <b>D.1. PRZENIESIENIA</b>  |  | Podatki do odliczenia w zł |
| Kwota podatku z poprzedniej deklaracji   |  | 47.                        |
| Kwota z tytułu podatku do przeniesienia na rozliczenie (z poprzedniej deklaracji lub wyniku z tytułu deklaracji) |  | 48.                        |
| Kwota podatku naliczonego wynoszącego za opłat z tytułu, o którym mowa w art. 113 ust.3 ustawy                   |  | 49.                        |

|  |                    |                        |
|--|--------------------|------------------------|
| <b>D.2. NABYCIE TOWARÓW I USŁUG ORAZ PODATEK NALICZONY Z UWZGLĘDNIENIEM KOREKT</b> |                    |                        |
|  | Wartość netto w zł | Podatek naliczony w zł |
| Nabyte towary i usługi objętych u podatnika do środków trwałych                    | 50.                | 51.                    |
| Nabyte towary i usługi pozostałych   | 51.                | 52.                    |
|  | 19 700             | 4 531                  |

|   |  |       |
|---|--|-------|
| <b>D.3. PODATEK NALICZONY - DO ODLICZENIA (w zł)</b>    |  |       |
| Kwota podatku naliczonego od nabytych środków trwałych  |  | 53.   |
| Kwota podatku naliczonego od pozostałych nabytych       |  | 54.   |
| Rozmiar kwoty podatku naliczonego do odliczenia         |  | 55.   |
| Należy wpłacić sumę kwot z poz. 47, 48, 50, 51, 53 i 54 |  | 4 531 |

|  |  |                       |
|--|--|-----------------------|
| <b>E. OBLICZENIE WYSOKOŚCI ZOBOWIĄZANIA PODATKOWEGO LUB KWOTY ZWROTU (w zł)</b>  |  |                       |
| Kwota wydatkowana na zakup i/lub najem mających, do odliczenia w danym okresie rozliczeniowym (kwota wydatków w pod. od nile może być wyższa od różnicy kwot z poz. 48 i 55, jeżeli różnica ta jest dodatnia, to jest równa 0, jeżeli różnica ta jest ujemna, to jest równa 0) |  | 56.                   |
| Kwota podatku objętych zwolnieniami  |  | 57.                   |
| Kwota na nile może być wyższa niż różnica pomiędzy kwotą z poz. 48 a sumą kwot z poz. 56 i 57. Jeżeli różnica ta jest dodatnia, to jest równa 0, jeżeli różnica ta jest ujemna, to jest równa 0  |  | 58.                   |
| Kwota podatku podlegającego wpłacie do urzędu skarbowego (1)   |  | 59.                   |
| Kwota do zwrotu z tytułu podatku naliczonego (2)   |  | 12 104                |
| Kwota wydatkowana na zakup i/lub najem mających, do zwrotu w danym okresie rozliczeniowym  |  | 60.                   |
| Maksymalna kwota podatku naliczonego nad zwrot (jeżeli różnica kwot z poz. 59 i 60 jest dodatnia, to jest równa 0, jeżeli różnica kwot z poz. 59 i 60 jest ujemna, to jest równa 0)  |  | 61.                   |
| Kwota do zwrotu z tytułu podatku naliczonego (3)   |  | 62.                   |
| w tym kwota do zwrotu  |  | 63. w terminie 25 dni |
|  |  | 64. w terminie 90 dni |
| Kwota do przekazania w następnym okresie rozliczeniowym (4)  |  | 65.                   |
| Od kwoty z poz. 62 należy odjąć kwotę z poz. 65  |  |                       |

|   |  |  |  |
|---|--|--|--|
| <b>F. INFORMACJE DODATKOWE</b>  |  |  |  |
| Podatnik wykonał w okresie rozliczeniowym czynności, o których mowa w przepisach, w których kodach: |  |  |  |
| 66. <input type="checkbox"/> art. 114 ustawy  | 67. <input type="checkbox"/> art. 120 ust.4 lub 5 ustawy | 68. <input type="checkbox"/> art. 122 ustawy | 69. <input type="checkbox"/> art. 129 ustawy |

|  |  |
|--|--|
| <b>G. INFORMACJA O ZAŁĄCZNIKACH</b>  |  |
| Do niniejszego zaliczenia dołączono (zaznacz w odpowiednich kodach):                               |  |
| 70. Wykaz o zwrot podatku <input type="checkbox"/> t. u. <input checked="" type="checkbox"/> o. u. | 71. Wykaz o przyznaniu terminu zwrotu podatku <input type="checkbox"/> t. u. <input checked="" type="checkbox"/> o. u. |

|   |                                      |  |
|---|--------------------------------------|--|
| <b>H. OŚWIADCZENIE PODATNIKA LUB OSOBY REPREZENTUJĄCEJ PODATNIKA</b>  |                                      |  |
| Oświadczam, że są mi znane przepisy Kodeksu karnego skarbowego o odpowiedzialności za podanie danych niezgodnych z prawdą (art. 265). |                                      |  |
| 72. Imię  | 73. Nazwisko                         | 74. Podpis (i pieczęć) podatnika lub osoby reprezentującej podatnika |
| 75. Miejsce zamieszkania  | 76. Data wystąpienia (data i rok) w/ |  |
|   | 16.01.2013                           |  |

|                                       |                              |
|---------------------------------------|------------------------------|
| <b>I. ADNOTACJE URZĘDU SKARBOWEGO</b> |                              |
| 77. Uwagi urzędu skarbowego:          | 78. Uwagi organu skarbowego: |
|                                       |                              |

1) Zgodnie z art. 114 ustawy o trybie odliczenia podatku naliczonego objętych zwolnieniami, podatnik może skorzystać z prawa do odliczenia podatku naliczonego, jeżeli w danym okresie rozliczeniowym uzyskał zwrot podatku naliczonego.

2) Rozwinięcie

W przypadku niewykorzystania w danym okresie rozliczeniowym kwoty z poz. 62 lub wpłaty kwoty w niepełnej wysokości, różnica deklaracji stanowi podstawę do zwrotu kwoty w następnym okresie rozliczeniowym z tytułu podatku naliczonego z dnia 17 czerwca 2008 r. o podległości z tytułu zwrotu podatku naliczonego (Dz.U. z 2008 r. Nr 152, poz. 1964 z późn. zm.).

VAT-7/13 2c

